nedeljski
Primorski dnevnik

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo

Cena 50 lir

TRST, nedelja 25. julija 1965

Leto XXI. - Št. 175 (6153)

Važen dogodek

Tržaški občinski svet je prvič izvolil Slovenca za občinskega odbornika. Italijanska socialistična stranka je v okviru že obstoječe koalicije levega centra, ki se je oblikoval januarja 1964, kandidirala dva svoja svetovalca za občinski odbor, Slovenca Dušana Hreščaka in Attilia Mocchija. V noči med četrtkom in petkom sta bila oba kandidata izvoljena.

V povsem demokratičnem in strpnem okolju, bi tak sklep ne predstavljal ničesar izjemnega, razen morda, da se primerno poudari dejstvo, da je občan slovenske narodnosti prvič vstopil v najvišji izvoljeni upravni organ mesta Trsta. Toda že ugotovitev, da zasede Slovenec prvič tako mesto, priča, kako je bila preteklost do Slovencev na Tržaškem vse prej kot demokratična in strpna, kako je bila sovražna. Zle posledice tega sovraštva segajo do današnjih dni. Zato je napoved, da bo Slovenec vključen v občinski odbor bila zadosten povod, da so desnica, od političnih strank do raznih organizacij, predvsem pa tržaški dnevnik v italijanskem jeziku, dvignili vik in krik. Ta dnevnik, ki je od svojega nastanka, skozi leta fašistične strahovlade pa do danes ostal trmasto dosleden v sovraštvu proti Slovencem je z vso nacionalistično druščino vztrajno en mesec, dan na dan pogreval protislovenske in šovinistične izpade, ki jih je potegnil iz ropotarnice pretekle in polpretekle dobe.

Kakšna reakcionarnost in zaostalost je v trditvah, da je Trst vedno ljubosumno čuval svoj «čisti» značaj in da je izdajstvo nad njegovim italijanstvom, če bo v občinski odbor vstopil Slovenec. Ni jih sram sklicevati se na to «plemenito» zgodovinsko prakso, čeprav od pamtiveka živijo Slovenci v okviru tržaške občine.

Vsa gonja mti za las ne spremeni svojega protislovenskega značaja, če se sedaj sklicujejo na to, da je bil Hreščak urednik našega dnevnika, kar naj bi po njihovem mnenju predstavljalo neodpustljiv greh. Ne spremeni, ker je bilo izhodišče te gonje v samem začetku zgolj protislovensko in so se šele pozneje zavedli, da bi bilo malo tistih, ki bi javno tako odkrito diskriminacijsko stališče sprejeli, zato so «odkrili» povezavo z našim listom, ki jim služi zgolj za pretvezo.

Prav v zadnjem trenutku se je najbolj nazadnjaškim krogom priključilo tudi glasilo Katoliške akcije. Že v dobi pogajanj za novi občinski odbor v nabrežinski občini in tržaški pokrajinski odbor ni to glasilo moglo zatajiti svoje protislovenske nestrpnosti. S stališča, naj bi Slovenci dali vse, ne da bi za to kaj dobili, je bilo zanj nehumano to, kar je bilo humano. Danes odkrito poziva demokrščanske občinske svetovalce na nepokorščino svojemu političnemu vodstvu in hinavsko zavija oči v molitvi «za obrambo našega mesta» in prav po nekrščansko in grobo obrekuje naš dnevnik.

Izvolitev Slovenca v tržaški občinski odbor je za Slovence v Italiji pomemben dogodek, ki zbuja občutek zadoščenja, da je prebit sramotni zid diskriminacij, ki jim je oviral dostop na odgovorna mesta v upravi Trsta samo zato, ker so Slovenci.

Prva zasluga za to gre Italijanski socialistični stranki. Ko je sklenila neposredno sodelovati v vodstvu občinskih zadev, je dosledno in načelno odklanjala vsakršno diskriminacijo in vztrajala pri svojem slovenskem kandidatu.

Odkrito je treba dati priznanje tudi večinskemu delu tržaškega vodstva demokrščanske stranke, ki se je moralo najprej spoprijeti s konservativnim krilom v lastni sredini in je sprejelo odkrit boj z vso združeno desnico.

Tudi socialdemokratska stranka je bila izpostavljena hudemu pritisku in je, kot smo videli, tudi vzdržala.

Svetovalci KPI so se, kljub njihovemu znanemu hudemu nasprotovanju levemu centru, glasovanja vzdržali, svetovalec PSIUP, ki je tudi v opoziciji, je dal glas za Hreščaka, prav tako je storil svetovalec Slovenske skupnosti. Vsi so s svojim zadržanjem pri glasovanju prispevali k temu, da je bila dosežena večina, s čimer so poudarili, da gre v tem primeru za važno načelno in politično vprašanje. Negativen izid bi pomenil hud poraz za tiste, ki si želijo korak naprej v demokratičnem boju in zastoj v naporih za izboljšanje položaja Slovencev.

Seveda je treba tudi ta sicer važen dogodek postaviti v določene meje. Sama prisotnost Slovenca v tržaškem občinskem odboru ne bo imela čudežnega učinka, da bi Slovenci kar čez noč v tržaški občini dosegli vse kar desetletja terjajo. Vemo pa, da ne terjajo nič več od tistega, kar bi po londonskem memorandumu morali že deset let uživati, ne glede na deklaracijo OZN o človeških pravicah in ne glede na ustavo.

Upravičeno pa je pričakovanje, da bo odbornik slovenske narodnosti odločilno pripomogel, da se bodo končno programske obveznosti sedanje večine do Slovencev izpolnile in da bo občinska uprava ukrepala z večjim upoštevanjem pravic in potreb tržaških občanov slovenske narodnosti.

Vse bi dobilo značaj epizode, če bi ostalo pri starem. Nespremenljivo bi bilo morebitno sklicevanje na prisotnost Slovenca v občinskem odboru, s čimer naj bi bilo za dogleden čas izčrpano vse, kar se naj Slovencem v tržaški občini prizna.

Hočemo verjeti, da je zadnji dogodek stopnja na poti v enakopravnejši položaj Slovencev v Italiji, kateri morajo v pospešenem ritmu slediti naslednje stopnje.

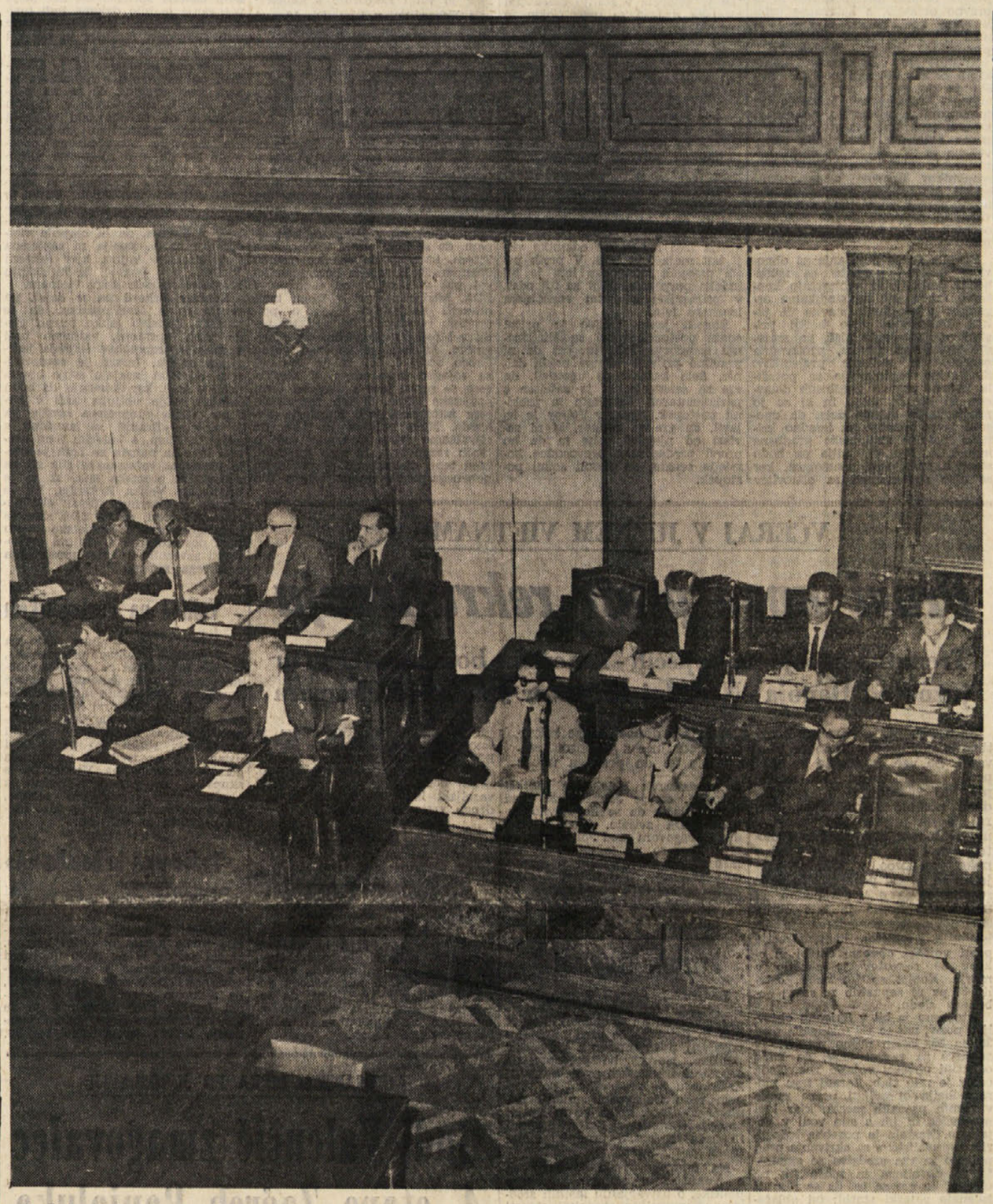

Pogled na dvorano tržaškega občinskega sveta v noči med četrtkom in petkom. — V prvi vrsti (od leve na desno): Dušan Hreščak, Attilio Mocchi, Arnaldo Pittoni, dr. Bruno Pincherle in Jolanda Burlo

Dušan Hreščak v obč. odboru

Govor A. Pittonija, tajnika tržaške federacije PSI v tržaškem občinskem svetu

Po zaključnem govoru tržaškega župana dr. Franzila, ki smo ga objavili včeraj po četrtkovi osemurni seji tržaškega občinskega sveta, ki smo ga objavili včeraj, objavimo danes z iste seje govor občinskega svetovalca Arnalda Pittonija, ki je bil med najvažnejšimi, saj v njem tajnik tržaške federacije PSI odgovarja na šovinistično hujskanje proti vstopu slovenskega socialističnega poslanca Dušana Hreščaka v občinski odbor.

Govor se glasi:

O načinu preosnove občinskega odbora in o sodelovanju v njem socialističnega predstavnika slovenskega jezika se je sprožila taka tiskovna gonja, ki je ni podobne v novejši zgodovini Trsta. Vse sile reakcije in konzervatizma, od fašistov do liberalcev in nacionalističnih krožkov so bile mobilizirane, da bi to politično operacijo onemogočile; da bi onemogočile odstranitev pregrad, ki so vedno izključevale iz uprave naše občine ljudske sile, ki jih predstavlja italijanska socialistična stranka; da bi se še nadalje obdržala diskriminacija med državljani italijanskega in slovenskega jezika.

Iste sile, ki so se pred enim letom in pol uprle večini levega centra v tržaški občini, se danes upirajo tudi logični posledici pozitivne izkušnje političnega in pravnega sodelovanja. To dejstvo pojasnjuje vso izumetničenost polemike konzervativnih krogov našega mesta, ki nočejo imeti v odboru ne italijanskih in ne slovenskih socialistov. Borba proti levemu centru, ki se vodi v vsej državi, se vodi po stranskih poteh z drugimi sredstvi in z drugimi sistemi. Tako je stvarno stanje dejstev. V Trstu prihaja do tega spopada med iskreno demokratičnimi silami, ki hočejo obnovo, ter konzervativnimi in reakcionarnimi silami med fašizmom in antifašizmom na tradicionalnem nacionalističnem terenu. Terenu, ki ga imajo desničarji najrajši, da bi zakrinkali svoje razredne interese in koristi, da bi pretihotapili obrambo svojih privilegijev in oblastvenih položajev pod imenom najplemenitejše borbe za obrambo italijanstva Trsta.

Tako se je ponovno vnela politična polemika, ki se je upravičeno smatrala kot dokončno preživela, če se nočemo vrniti za dvajset let nazaj v tržaško zgodovino.

Dejstvo, da so se uprle vsem pritiskom, grožnjam, odkritim in prikritim, predstavlja za stranke levega centra prvi važen uspeh, saj so dokazale, da enotno razumejo veliki demokratični pomen te bitke. Med grožnjami pa naj navedem tiste, ki jih je objavil fašistični dnevnik «Il Secolo», in ki so se zaključile z bedno manifestacijo pred dnevi na Trgu Unità, ki ni zanimala več kot 50 oseb, večinoma iz drugih krajev. «Poslanec Delfino je pozval — čitamo v listu — mlade misine in množico, ki se jim je pridružila, naj se razidejo, ker gre samo za pripravljalno opozorilo mladincev MSI, ki so sklenili, da se vrnejo v Trst, da bi do skrajnih posledic opravili potrebno akcijo, zato da se doseže dokončna odstranitev nesramnega barantanja, ki ga je hotel občinski odbor po odobritvi KD in vlade levega centra, da se Titov odposlanec zapodi za vedno iz najbolj italijanskega Trsta».

Gospod župan, gospodje svetovalci, k temu argumentu se bomo še povrnili pozneje. V prvi vrsti moramo poudariti namreč politični pomen preosnove, kajti samo zato gre: za vstop socialistov v odbor, ne pa za atentat na italijanstvo Trsta; gre za vstop dveh socialistov in ne za enega socialista in enega bivšega Titovca. Sodba PSI o izkušnjah levega centra v Trstu je pozitivna. To smo že povedali in ponavljamo. Programske obveznosti se spoštuje, jo, čeprav postopno. Politika levega centra ima v Trstu originalen značaj, ima svojo obnovitveno silo v demokratičnem in socialnem okviru, svojo obnovitveno vsebino Kljub napadom na večino z leve in desne je dokazala, da je znala vedno voditi javno upravo in uresničiti svoj politični in sicialni program.

Nastali so tako neobhodno potrebni pogoji, ki so jih socialisti smatrali za prevzem neposredne odgovovornosti v občinskem odboru, kot je bilo predvideno po sporazumu.

Ta sklep je vodstvo tržaške federacije sprejelo soglasno z namenom, da ojači odbor in s tem ustvari možnost za še bolj izrazito delo levega centra, in pripomore k rešitvi vprašanj mesta, ki so velika in težavna.

S prevzemom odgovornosti v odboru, PSI meni, da bo lahko bolje predstavljal in branil koristi delavskega razreda in revnejših slojev in da bo tako dokončno pripomogel k prelomu med novim in starim tržaškim razredom, ki nosi odgovornost ze vse nedostatke v našem mestu.

Priznali smo obema strankama koalicije doslednost in trdnost, s katerima sta skupaj z nami vztrajali v obvezi za demokracijo javnega življenja, za obrambo interesov skupnosti, za vpostavitev bratskih in prisrčnih odnosov med italijanskimi državljani in državljani slovenskega porekla, za prebroditev preteklih nesporazumov, za popravilo škode, ki je povzročila nesrečna in kriminalna, diskriminacijska in zatiralna politika fašistov.

To stališče ne sme biti manj vredni del politike levega centra v Trstu, temveč ga nujno prepaja z visokim demokratičnim pomenom, ker postaja vprašanje v naše okvire bolj olikanih in človeških odnosov med obema tu živečima narodoma. Pod tem vidikom postane ta borba, ki jo danes zakjučujemo s preosnovo, tudi za nas socialiste izredne važnosti

S tem je dokazana veljavnost avtonomne izbire italijanskih socialistov, kar pa nudi delavskemu razredu možnost, da konkretno sodeluje pri osnovanju političnih gospodarskih in socialnih razmer v državi.

V Trstu, kjer je ta izbira pripomogla k uvedbi politike levega centra, je odprla tudi dialog s slovensko manjšino, ki je bila v preteklosti na položaju odpora in izolacije, sedaj pa se lahko vključuje v javno življenje države.

Ta izbira je tudi povzročila spopad — iz raznih razlogov odločilen — med novim ljudskim vodilnim razredom, ki je demokratično in antifašistično ustrojen in starim liberal - nacionalističnim razredom, ki je bil konservativen in reakcionaren, z izjemo nekaterih, ki so bili najprej avstrijsko usmerjeni, nato fašisti, nemčurji, pripravljeni tudi biti jugoslovansko usmerjeni, saj so se mnogi predstavniki tega razreda udeležili posveta v Rossetti in so se poklonili Titu, danes pa so ponovno največji Italijani.

Ta uspeh levega centra še nadalje utrjuje in upravičuje sodelovanje med strankami, ki so se zavzele za to politiko, kar jih ustvarja odporne proti napadom desnice in levice in jim nudi možnost stopnjevanega razvoja politike levega centra v naši deželi.

Trdnost levega centra v Trstu nam pomaga, da lahko še bolj podčrta naše razlage nasprotovanja maksimalističnemu stališču KPI, ki je tudi v tej priliki izgubila priložnost, da pravilno razume sodobno politično borbo, katere bistvo prekaša tudi vprašanje levega centra. Naj zadostuje primer.

V tej demokratični in antifašistični borbi, ki jo PSI dosledno in odločno vodi v imenu svobode in demokracije, v interesu mirnega sožitja med našimi prebivalci italijanske in slovenske narodnosti, je KPI odsotna.

Ta odsotnost je toliko bolj nerazumljiva za stranko, ki trdi, da je edina politična sila, ki se dosledno bori za obrambo pravic slovenske manjšine. Tišina KPI zato pomeni žalitev demokratičnega in antifašističnega čustva tržaškega prebivalstva.

Gospod župan, gospodje svetovalci

Preidimo sedaj k proučitvi tega, kar je po našem mnenju pretveza za odpor k vstopu v občinski svet socialistov. Za dokaz, da gre samo za odpor levemu centru, bi bilo dovolj, če bi navedli besede, ki so jih v teku dveh let isti, danes nesebični branilci idealnih razlogov, izgovarjali v odkritem polemičnem tonu proti novi politični liniji tako v državnem kakor v krajevnem merilu

Katera je ta pretveza? Politična preteklost socialističnega svetovalca Dušana Hreščaka in ne — kot govorijo — ker gre za socialista ali Slovenca.

Poglejmo torej politično preteklost tega moža, ki so ga nesramno in krivično obtožili pred javnim mnenjem, ki so ga napadali

(Nadaljevanje na 7. strani)

OBJAVLJENI SO UKREPI ZA GOSPODARSKO REFORMO V JUGOSLAVIJI

Dvig cen in plač - za 24 odst. oziroma 23 odst. Nov tečaj dinarja: 1250 din za en dolar

Od 1. januarja 1966 bo uveden «močni dinar», ki bo veljal 100 sedanjih dinarjev Cene kruhu, mleku, sladkorju, mesu, moki itd. bodo določile občinske skupščine Carinske tarife se znižajo od 23,3 odst. na 11 odst. - Mednarodni monetarni sklad bo s kreditnimi aranžmaji pomagal pri izvajanju reforme

BEOGRAD, 23. — Zvezni in gospodarski zbor zvezne skupščine sta po dvodnevni razpravi sprejela danes predložene ukrepe, ki spadajo med najpomembnejše gospodarske ukrepe v povojni Jugoslaviji. S temi ukrepi se cene dvignejo povprečno za okrog 24 odst. Vrednost dinarja se od 26. t.m. zmanjša še za 250 dinarjev, na 1250 dinarjev za en dolar ZDA.

Narodna banka bo 1. januarja 1966 pričela z izdajo novega dinarja, katerega vrednost bo stokrat večja od sedanjega, tako da bo sto sedanjih dinarjev veljalo en nov dinar. Sedanje bankovce bodo postopoma zamenjali z novimi. Nov tečaj bo 12.50 dinarja za en dolar.

Novi bankovci bodo po 100, 50, 10 in 5 dinarjev, kovanci pa po 1 dinar, 50, 20, 10 in 5 par.

Gospodarska reforma je najbolj dalekosežni povojni poseg v gospodarstvu. Tu ne gre samo za spremembo vrednosti dinarja za uvedbo tako imenovanega «močnega dinarja», temveč za ukrep, ki zadevajo osnove sedanjega gospodarskega sistema. Smoter reforme je, kot je poudaril podpredsednik zveznega izvršnega sveta Boris Kraigher v svojem poročilu, stabilizacija jugoslovanskega gospodarstva, likvidacija dosedanje disparitete v cenah, hitrejši proces intenzivnejšega gospodarjenja, kar je pogoj za širšo vključitev jugoslovanskega gospodarstva v svetovni trg. Spremembe bodo ustvarile take odnose v razdelitvi, da bodo gospodarske organizacije in njihove samoupravne organe prisilile, da resno pričnejo reševati svoje notranje probleme, da se usmerijo na modernizacijo, kooperacijo in integracijo. Ne gre le za spremembo paritete dinarja, temveč za širšo reformo, ki ima v realnem tečaju dinarja samo izhodiščno točko.

Gospodarska reforma je bila neizogibna, ker je v sedanjem sistemu prišlo do zastoja energetike, proizvodnje surovin in reprodukcijskega materiala, medtem ko se je predelovalna industrija, ki je dobila cenene surovine in prejemala visoke premije za izvoz svojih izdelkov naglo razvijala na račun drugih gospodarskih panog. Kraigher je poudaril, da reforma ne sme biti izvedena na škodo standarda, nasprotno, standard se bo večal sorazmerno s povečano produktivnostjo dela. Po podatkih, ki jih je navedel, se bo udeležba gospodarskih organizacij v neto-produktu v primerjavi z lanskim letom povečala za 40 odstotkov. Z ukinitvijo prispevka iz dohodka bo gospodarstvu ostalo 280 milijard dinarjev, s prenosom prometnega davka s proizvodnje na potrošnjo pa nadaljnjih 400 milijard.

Osnovna postavka reforme, ki temelji na novem tečaju dinarja, so novi odnosi v cenah. Po podatkih, ki jih je navedel Kraigher, se cene v odnosu na povprečne cene z lanskim letom povečujejo za 24 odst., in sicer: v industriji in rudarstvu za 14 odst., v kmetijstvu za 32 odst., v prometu za 26 odst., v gradbeništvu za 22 odst. v ostalih dejavnostih za 45 odst.. Največje povečanje cen je pri premogu — nad 36 odst., zatem v električni energiji za 34 odst., v črni metalurgiji za 31 odst. v predelovalni industriji samo za 8 odst.

Upravni odbor skupnosti jugoslovanskih železnic je že napovedal od ponedeljka povečanje potniške tarife za 5 odst., tako da bo potniška tarifa v primerjavi z lanskoletnimi tarifami večja za 32 odst. Občutno povečanje cen je napovedal tudi jugoslovanski Aerotransport. Za vrsto industrijskih izdelkov predvidevajo ukrepi določeno povečanje v odstotkih oziroma nove cene v dinarjih.

Cene nekaterih izdelkov, kot na primer opeke, galanterijskega blaga, usnjenih izdelkov in papirja, alkoholnih pijač se bodo svobodno formirale. Maloprodajne cene kruha, mleka, sladkorja, olja, mesa, moke, premoga, ogrevnega lesa in vrste prehranjevalnih artiklov bodo določile občinske skupščine. Carinske tarife se znižajo od povprečnih 23,3 odst. na okrog 11. odst. Uvoz surovin je načelno prost carine.

Zagotovitev življenjskega standarda bodo pokojnine povečane za 23 odst., otroške doklade za 1200 dinarjev za vsakega otroka, toda samo družinam, ki nimajo drugih dohodkov razen osebnih. Osebni dohodki zaposlenih v gospodarstvu in upravnem aparatu pa bodo odvisni od materialnega položaja vsakega posameznega podjetja oziroma ustanove.

V zvezi z izvajanjem reforme je skupščina sprejela priporočilo, v katerem se pozivajo ustanove, zbornice, združenja, banke in druge organizacije, naj čim bolj zmanjšajo svoje izdatke in stroške za reprezentanco. Jugoslavija se pri izvajanju reforme, po besedah Kraigherja, naslanja v glavnem na lastne moči. Toda v zvezi z reformo se posvetuje z vladami ZDA, Anglije, Italije in Francije, tj. s tistimi državami, ki so največji zunanjetrgovinski partnerji Jugoslavije in pričakuje od njih v interesu nadaljnje razširitve blagovne izmenjave določeno sodelovanje in podporo pri izvajanju reforme. Tudi mednarodno monetarni sklad je izrazil pripravljenost, da s kreditnimi aranžmaji pomaga izvajanju reforme. «Ni dvoma, je poudaril Kraigher, da bi trdnost in določena stopnja konvertibilnosti dinarja z ugledom, ki ga uživa v svetu Jugoslavija lahko odprla nove perspektive za razširitev odnosov z mnogimi državami, ker odpira nove možnosti gospodarskega sodelovanja tudi na finančno-monetarnem področju.

B. BOŽIČ

WASHINGTON, 24. — Mednarodni monetarni sklad je danes sporočil, da je bil odobren sporazum «Stand-By» z Jugoslavijo za 80 milijonov dolarjev, in sicer za dobo 12 mesecev, ki ima namen podpreti gospodarsko reformo v Jugoslaviji.

V teku so tudi pogajanja Jugoslavije z ZDA, Veliko Britanijo, Italijo in Francijo glede nadaljnjih kreditov, ki naj bi znašali skupno okrog 400 milijonov dolarjev. Na podlagi sporazumov, ki jih je Jugoslavija sklenila s Sovjetsko zvezo za nabavo precejšnjih količin surovin in poluizdelkov, znaša dolgoročni kredit okrog 380 milijonov dolarjev.

Iz Pariza pa poročajo, da je prispela v Pariz delegacija SF RJ pod vodstvom Aleksandra Grličkova, ki je vodila razgovore z državnim ministrom Louisom Joxom. Razpravljala je o vprašanjih, ki so v zvezi s spremenjenim stanjem v Jugoslaviji, ki je nastalo z začekom izvajanja gospodarske reforme. Delegacija se bo sestala tudi z zakladnim ravnateljem Mauricom Perousom in drugimi francoskimi osebnostmi.

«Kje so tisti zlati časi, ko smo jih v tramvaju klofutali, če so govorili po slovensko . . .»

Ob gradnji naftovoda

Z gradnjo naftovoda so povezana mnoga pravna vprašanja: razlastitve zemljišč in zgradb, pravica služnosti, začasna krajša in daljša zasedba zemljišč, odškodninski zahtevki, cenitve in še mnoga druga.

Od vseh vprašanj sta vendar najvažnejši razlastitev «v javno korist» in postavitev služnostne pravice v breme zemljišč ter njen vpis v zemljiško knjigo.

V območju industrijskega pristanišča, ki zajema zdaj precejšen del najlepše dolinske zemlje, razlašča zasebna zemljišča v javno korist (družba SIOT) Ustanova industrijskega pristanišča, ki jih nato po višji ceni odprodaja omenjeni delniški družbi. Tako v prvem kakor tudi v drugem odnosu gre za razgovor v dveh: najprej med zasebnimi lastniki (ali konzorcijem, ki jih zastopa) na eni, in Ustanovo industrijskega pristanišča na drugi strani, nato pa za odnos med družbo SIOT in Ustanovo industrijskega pristanišča. Tako bodo razlaščena zemljišča v Dolini zamenjala v nekaj urah dvakrat gospodarja: lastninska pravica bo prešla od dolinskih lastnikov najprej na Ustanovo industrijskega pristanišča, nato pa še od te na družbo SIOT, ki bo postavila na tako pridobljenih zemljiščih velike rezervoarje. Od teh bodo kakor znano speljali cevovod po vsem tržaškem Krasu, od Kljuća pa mimo vseh vasi do Medje vasi na Tržaškem in dalje mimo Jamelj in drugih vasi doberdobske občine na Goriškem. Družba SIOT ne namerava razlaščati zemljišč, po katerih bo napeljan cevovod, pridobiti hoče le služnostno pravico na 12 m širokem pasu na njih. Na tem pasu bodo skopali 2 m širok in prav toliko globok jarek, v katerega bodo položili 1 m debelo cev. Služnostna pravica bo po mnenju družbe bremenila prizadeta zemljišča za vedno, čeprav bodo njihovi lastniki prejeli le enkratno odškodnino. Kakor slišimo pa je odbor konzorcija razlaščenih drugačnega mnenja glede tega vprašanja, zlasti zaradi tega, ker bo po vpisu služnostne pravice lastninska pravica in posest nad temi zemljišči tako okrnjena, da bo šlo pri vsem tem v resnici bolj za razlastitev kakor za služnost; lastniki pa bodo morali po vpisu služnosti, kljub zmanjšani vrednosti in donosu zemljišča plačevati nezmanjšani davek, zato je treba ob vpisu služnostne pravice zahtevati, da ob morebitnem prenehanju naftovoda se zemljišče avtomatično razbremeni služnosti. Iz navedenega sledi, da si bodo morali prav ob tem vprašanju razni pravniki zelo brusiti jezik, če bodo hoteli prispevati k rešitvi tega zamotanega pravnega vprašanja in še številnih drugih, ki bodo po njem nastala.

Tudi v tem odnosu bo šlo zopet za razgovor v dveh: med zasebnimi lastniki ali konzorcijem na eni in družbo SIOT na drugi strani. Vpis služnostne pravice bo celo večkrat prisilil prizadetega zemljiškega lastnika, da bo še sam moral prositi lastnike sosednih zemljišč za vpis služnostne pravice poti, ker bo večkrat, po napeljavi naftovoda pristal ob edino pot do svojega zemljišča. Prav zato je potrebno, da si vsak prizadeti že sedaj, dobro ogleda začrtano traso po svojem zemljišču in pri opisu povzročene škode, ki bo nastala zaradi vpisa služnosti, vključi tudi odškodnino za vpis te nove služnosti preko sosednih zemljišč.

Po katerem zakonu bo razlaščala zemljišča družba SIOT, ali po Ukazu 66/1953 ZVU ali po državnem zakonu iz leta 1865? Niti po prvem, ki je mnogo manj ugoden za razlaščenega zlasti glede razlastitvenega postopka in določitve odškodninskega zahtevka, niti po drugem. Za zdaj namreč družba ne namerava razlaščati, v kolikor ne bi uspelo, da bi prizadeti ali zanje konzorcij dokazali, da ne gre v teh primerih za navadne služnostne pravice, marveč za pravo razlastitev.

Teh nekaj vrst naj bi skromno prispevalo k splošni razpravi o pravnih določbah in predpisih, po katerih se vodijo razlastitve, in po katerih bodo vpisale služnostne pravice ter začasne krajše in daljše zasedbe zemljišč.

Dr. FRANC ŠKERLJ

OCENA SEDANJEGA POLITIČNEGA POLOŽAJA

Pričetek zasedanja CK PSI in vsedržavnega sveta PRI

Prekinjena stavka zdravnikov bolnišnic in potrjena stavka gradbenih delavcev - Maja zvišan indeks industrijske proizvodnje

RIM, 24. — Popoldne se je pričelo zasedanje CK PSI, ki se bo nadaljevalo jutri, ko bo tajnik stranke De Martino poročal o tezah za kongres. Na današnjem zasedanju so svečano proslavili deseto obletnico smrti Rodolfa Morandija. Na zasedanju je bil prisoten podpredsednik vlade Nenni in vsi socialistični ministri ter podtajniki. Tajnik stranke De Martino je v uvodnih besedah počastil spomin Morandija, ki je že sestavni del zgodovine italijanskega delavskega gibanja in omenil njegov prispevek k ustvaritvi originalne politične linije socialistične stranke.

Zasedanje CK PSI je v zvezi s pripravami za kongres, lahko pa ima tudi konkretne politične posledice za nadaljnji obstoj sedanje vladne koalicije, saj so različni socialistični predstavniki že večkrat javno podčrtali nezadovoljstvo s prepočasnim reševanjem perečih vprašanj.

Danes se je pričelo tudi zasedanje vsedržavnega sveta PRI, na katerem je poročal La Malfa, ki pa je glede političnih vprašanj ugotovil, da je položaj nejasen, zaradi premikov v vrstah PSI, različnih gledišč med demokristjani in tudi zaradi zanimive diskusije med komunisti. Zato je ugotovil, da ni mogoče dati točnejše ocene in je treba počakati na september - oktober. Dobršen del svojega govora pa je posvetil znani zahtevi, da se ustanovi parlamentarna preiskovalna komisija, ki naj preišče odnose med politično in upravno oblastjo, s katero se ostali člani koalicije ne strinjajo in med njimi predvsem minister za preureditev državne uprave Preti.

Živahno je sindikalno življenje kljub bližini poletnih počitnic. Prišlo je do razgovorov med predstavniki zdravnikov bolnišnic in ministrom za zdravstvo, na osnovi katerih je prekinjena stavka zdravnikov bolnišnic, ki je bila napovedana za 27., 28. in 29. julija. Minister je sindikalne predstavnike zdravnikov upoznal z osnovnimi načeli zakonskega osnutka, ki naj uredi pereča vprašanja in s predvidenimi sestanki, da se zakonski osnutek na čim hitrejši način sprejme.

Razbila so se pogajanja za obnovitev delovne pogodbe za uslužbence podjetij, ki proizvajajo konserve in so vse tri sindikalne organizacije proglasile stavko 29. julija. Delodajalci niso hoteli pristati na izenačenje plač, na znižanje delovnega urnika, proizvodno nagrado in zvišanje prejemkov. Sindikalne organizacije so potrdile 24-urno stavko gradbenih delavcev, ki bo 29. julija in ki so jo proglasili za zaščito dela, da opozore javno mnenje na izredno kritičen položaj italijanske gradbene industrije. Dne 27. julija pa bodo stavkali uslužbenci cementarn, ker se niso sporazumeli za obnovitev normativnega dela vsedržavne delovne pogodbe.

Po obisku raznih evropskih držav je prispela v Italijo delegacija kitajske družbe za uvoz kovin in rud, ki jo vodi generalni ravnatelj Tsao Chungshu. Kitajci so si ogledali najpomembnejše jeklarske obrate in so zaključili razne pogodbe za dobave polizdelkov. Proučili so tudi možnosti izvoza kitajskih rud, da se lahko uravnovesi trgovinsko bilanco. Danes so se sestali s predstavniki italijanskega instituta za zunanjo trgovino, s katerimi so proučili razna vprašanja, ki so povezana z omenjenimi dobavami.

Centralni statistični urad je objavil indeks industrijske proizvodnje za maj, ki je dosegel 254,8 in je bil za 1,0 odstotek višji kot aprila 1965 ter za 6,6 odstotka višji kot maja leta 1964. V prvih petih mesecih letošnjega leta je bil indeks povprečno nižji za 0,3 odst. v primerjavi z istim razdobjem lanskega leta.

Rimski javni tožilec je pričel sodni postopek proti socialističnemu senatorju Tolloyju, češ da ni pravilno prijavil nakupa nekih delnic. Šele kasneje je ugotovil, da gre za senatorja, ki je zaščiten s parlamentarno imuniteto in prekinil postopek. Senator Tolloy je izjavil, da gre za primer, ki ni zavisel od njegove volje in da bo prosil predsednika pravosodne komisije senata, da dovoli sodni postopek.

Zaključen kongres KP Romunije

Nicolae Ceausescu gen. tajnik KPR

BUKAREŠTA, 24. — Danes se je zaključil kongres KP Romunije z izvolitvijo 121 članov novega centralnega komiteja. CK je nato izvolil generalnega tajnika, ki je dosedanji tajnik Nicolae Ceausescu, in izvršni komite, ki ga sestavljajo poleg tajnika še Chivu Stoica, Gheorghe Maurer, Gheorghe Apostol, Alexandru Birlandeanu, Emil Bodnaras, Petre Borila, Alexandru Dragici, Constantin Dragan, Alexandru Moghiros, Paul Niculescu Mizil, Gogu Radulescu, Leonte Rautu, Leontin Salajan in Stefan Voitec. Končno je bil izvoljen še prezidij, ki ga sestavljajo Ceausescu, Stoica, Maurer, Apostol, Birlandeanu, Bodnaras in Dragici.

Kongres se je zaključil s sprejemom solidarnostne resolucije z osvobodilno fronto Južnega Vietnama.

Glavna značilnost novega vodstva je v številu članov CK KP, ki se je zvišalo od 71 na 121. Novi člani so pripadniki mlade generacije, ki bo imela odslej večji vpliv.

VČERAJ V MUENCHENU IN RIMU

Harrimanovi razgovori z Erhardom in Fanfanijem

Harriman se je sestal tudi s Saragatom, jutri pa bo vodil razgovore z Morom

RIM, 24. — Ameriški «potujoči» veleposlanik Averell Harriman je prispel danes iz Zahodne Nemčije, kjer je vodil razgovore s kanclerjem Erhardom, v Rim. Ob 18. uri ga je sprejel zunanji minister Fanfani, pri katerem je ostal v razgovoru eno uro in 20 minut. Razpravljala sta o razgovorih, ki jih je vodil Harriman v Moskvi s predsednikom vlade Kosiginom. Po tem razgovoru je Harrimana sprejel predsednik republike Saragat.

Ob prihodu v Rim je Harriman izjavil: «Pravkar sem prišel iz Muenchena, kjer sem vodil razgovore s kanclerjem Erhardom. Popoldne se bom sestal z zunanjim ministrom Fanfanijem v ponedeljek pa s predsednikom vlade Morom. Iz Rima bom odpotoval v Beograd, kjer upam, da se bom sestal z maršalom Titom, katerega že več let osebno poznam. Iz Beograda bom nadaljeval pot v London, od tam pa v ZDA. Med razgovori v Rimu bom obvestil italijansko vlado o poluradnih razgovorih, ki sem jih vodil v Moskvi s predsednikom Kosiginom, ki sem ga že med vojno dobro spoznal, ko se je zanimal za vojaško proizvodnjo. V Moskvi sem se sestal tudi z drugimi člani sovjetske vlade. O teh razgovorih sem informiral tudi kanclerja Erahrda. Naša politika je taka, da obveščamo svoje zaveznike tudi o tistih razgovorih, ki niso formalni. Med temi diskusijami ni prišlo do nobenega posebnega sporazuma. Šlo je samo za izmenjavo informacij. Med svojim bivanjem v Sovjetski zvezi sem ugotovil, da so v zadnjih letih nastale spremembe, ker moje potovanje je bilo deloma tudi turističnega značaja. Udeležil sem se tudi filmskega festivala in obiskal razne turistične kraje.»

Iz Bonna poročajo, da je Harriman po razgovoru z Erhardom izjavil med drugim, da je na podlagi svojih razgovorov v Moskvi ugotovil, da se sovjetski voditelji zelo resno pripravljajo na prihodnja ženevska razorožitvena pogajanja ter da med njegovimi razgovori ni nikdar povezoval evropskega vprašanja z vprašanji, ki zadevajo Jugovzhodno Azijo. Dalje je izjavil novinarjem, da ZDA ne bodo dajale Moskvi nikakršnih koncesij v Evropi, da bi olajšale vietnamsko krizo. Rusija ni zapletena v vietnamsko vojno, kjer Severni Vietnam «ob pomoči in hujskanju Kitajske» napada Južni Vietnam.

Kancler Erhard pa je dejal, po razgovoru s Harrimanom, da je nemško ljudstvo lahko mirno glede vseh vprašanj, vključno tudi vprašanje preprečitve širjenja jedrskega orožja. Izrazil je «zadovoljstvo, da ZDA izvajajo svoje obveznosti v Aziji, kar dokazuje, da bodo izvajali svoje obljube tudi v Evropi». Glede atomskega orožja pa je dejal: «Braniti se moramo z istim orožjem, s katerim nam grozijo in v ta namen se nam je zdela primerna večstranska sila ali pa zavezniška atomska sila, ki jo je predlagala Velika Britanija. Na te besede je Harriman dejal: «Ni nobene možnosti, da bi ZDA sklenile kak sporazum s Sovjetsko zvezo brez posvetovanja s svojimi evropskimi zavezniki in brez upoštevanja njihovega mnenja.»

VČERAJ V JUŽNEM VIETNAMU

Pravi upor proti rekrutiranju

Trenutno zatišje na bojiščih - Ameriške bombe severno in južno od Hanoja - Nenadni razgovor Johnson-McNamara

SAJGON, 24. — Uradni krogi poudarjajo danes, da se rekrutiranje novincev v Južnem Vietnamu nadaljuje z velikimi težavami. Še več, poudarja se, da je prišlo že do pravega upora proti rekrutiranju ter da je prav to vprašanje v zadnjih dneh postalo najvažnejše. Včeraj je na primer 39 južnovietnamskih novincev skočilo z motornega čolna, ki jih je vozil v neko vojašnico, v vodo in verjetno so se vsi potopili. To se je zgodilo okrog 4 km vzhodno od Sajgona. V čolnu je bilo okrog 300 novincev. Nenadoma je izbruhnila protestna demonstracija proti vojaški obvezni službi in okrog 50 rekrutov je skočilo v morje. Enajst so jih rešili, ostalih 39 pa ni zapustilo za seboj nobenega sledu.

Istočasno je bil v Sajgonu objavljen poziv, naj se vsi mladeniči med 20. in 30. letom nujno prijavijo v središče za rekrutiranje, da bodo odslužili obvezni vojaški rok. Toda odziv je zelo slab. Zaradi tega mora policija opravljati prave racije v raznih predelih mesta, kjer lovi mladeniče in jih s silo vodi v vojašnico. Nastala je posebna kategorija «specialistov» za skrivanje pred policijo in vsa sredstva se smatrajo za dovoljena in nihče jih ne obsoja, ko gre za to, da se rekruti izognejo vojaški službi: od oblačenja v ženske obleke do ranitve samega sebe.

Sicer pa vlada na vseh področjih Južnega Vietnama precejšnje zatišje. Danes so ugotovili samo bombardiranje z ameriškimi letali nekaterih položajev enot osvobodilne vojske. Ameriška letala so v Severnem Vietnamu bombardirala neko tvornico streliva v Lang Ci, 90 kilometrov severozahodno od Hanoja. Bombardiralo jo je 16 letal, druga letala so odvrgla 21 bomb na neko skladišče municije 95 kilometrov prav tako severozahodno od Hanoja, tretja skupina letal pa je bombardirala področje južno od Hanoja.

Iz Washingtona poročajo, da je predsednik Johnson povabil na sestanek v Camp David v državi Maryland, kamor je odšel na tedenski počitek, obrambnega ministra Mac Namaro. Pred tem sta imela dalj-ši telefonski razgovor, kar pomeni, da se je nekaj važnega zgodilo še po znanih štirih sestankih v Beli hiši, na katerih so med tednom obravnavali vprašanje novih ukrepov za vojno v Vietnamu. Danes je predstavnik Bele hiše zanikal govorice, da je Johnson že pred tedni določil, da se bo število vojakov ZDA zvišalo. Glede današnjega razgovora med Johnsonom in Mac Namaro pa je dejal, da sta razpravljala o morebitnem vpoklicu rezervistov in o potrebah ameriške vojske po helikopterjih.

Ministrski svet Evropske skupnosti

BRUSELJ, 24. — V ponedeljek se sestane ministrski svet Evropske gospodarske skupnosti, kot je bilo to določeno še pred razbitjem pogajanj o finansiranju kmetijske politike. Novost bo predstavljala odsotnost francoskih predstavnikov. Zasedanju bo predsedoval po vrstnem redu italijanski zunanji minister Fanfani, ki ga bo spremljal kmetijski minister Ferrari-Aggradi in nekateri visoki uradniki zunanjega ministrstva.

Na dnevnem redu je razprava o finansiranju skupne kmetijske politike, o ustvarjanju lastnih sredstev skupnosti in okrepitvi oblasti evropske skupnosti. Gre torej za vprašanja, zaradi katerih so se 30. junija pogajanja razbila in je Francija umaknila svoje predstavnike iz skupnosti.

V četrtek je izvršna komisija pri Evropski gospodarski skupnosti pripravila tehnični predlog, ki predvideva razne nasvete in ki pušča odprta vrata za nadaljnja pogajanja med šestimi. V ponedeljek bo o teh predlogih razpravljalo pet zunanjih ministrov, ki bodo kasneje Franciji sporočili svoje zaključke.

Zunanji minister Fanfani bo odpotoval v Bruselj jutri popoldne, kjer bo predsedoval zasedanju v ponedeljek in v torek. Minister Ferrari-Aggradi pa bo odpotoval v Bruselj v ponedeljek.

Zadnja fotografija Marsa

PASADENA, 24. — «Mariner 4» je nekaj čez 17.30 po našem času predal zadnjo fotografijo Marsa, ki jih je skupno 21. Telekamera je fotografije pričela snemati 14. julija in jih je zelo počasi v zadnjih desetih dneh oddajala na Zemljo. Sedaj bodo lahko ponovno ukazali vesoljski ladji, da prične snemati drugo vrsto fotografij.

Sovjetska agencija TASS objavlja komentar sovjetskega astronoma Aleksandra Mihajlova o podvigu «Marinerja». Astronom pravi, da gre za izredno stvar, saj je brez dvoma velik uspeh, ko so Amerikanci poslali vesoljsko ladjo 520 milijonov km daleč v bližino Marsa in dobili dobre posnetke površine. Med najbolj zanimivimi podatki je ugotovitev, da na Marsu ni atmosfere, niti obroča radiacij in magnetnega polja. Mihajlov je zaključil, da sovjetski znanstveniki čestitajo ameriškim za pomemben tehnični in znanstveni uspeh.

Volitve na Portugalskem

LIZBONA, 24. — Jutri bodo na Portugalskem volitve predsednika, vendar je rezultat že znan, saj obstaja samo eden kandidat, namreč dosedanji predsednik admiral Enrico Thomaz. Admiral je bil izvoljen leta 1958 kot kandidat «nacionalne unije», ki podpira sedanji portugalski režim. Po portugalski ustavi voli predsednika na tajnem glasovanju skupščina. Vendar pa je skupščina sestavljena izključno iz predstavnikov obstoječega režima, ker predstavniki opozicije niso mogli nastopiti na volitvah.

Indonezija in bomba «A»

DŽAKARTA, 24. — Indonezijski predsednik Sukarno je v Bandungu, ko je govoril na konferenci muslimanov, izjavil, da bo Indonezija imela kmalu atomsko bombo. Dodal je, da je ne bodo uporabili za napad, temveč za obrambo neodvisnosti Indonezije. To je prvič, da Sukarno govori o lastni atomski bombi, pred letom pa je že general Hartono dejal, da bo Indonezija kmalu imela tako bombo.

DANES SE KRALJ VRNE V ATENE

Pred raznimi poskusi za rešitev grške krize

Nove demonstracije v Solunu pred ameriškim konzulatom

ATENE, 24. — Jutri se bo kralj Konstantin vrnil iz Krfa v Atene, kjer bo prisostvoval svečanosti v pomorski akademiji in se bo ob tej priložnosti sestal s poveljniki oboroženih sil. Ministrski predsednik Novas pa mu bo kasneje poročal o notranjem političnem položaju.

Po nepotrjenih vesteh so se menda sestali v Atenah predstavniki obeh struj «Zveze centra», ki iščejo način, da se s kompromisom reši kriza.

Iz teh mršavih vesti se lahko zaključi, da sta verjeno na dnevnem redu dva manevra, s katerimi skuša kralj in grška desnica rešiti obupen položaj, v katerega so zašli. Po eni plati gre za morda že najavljene poskuse, da bi kralj neposredno prevzel za določeno razdobje vladanje v svoje roke in torej za pravi državni udar. Po drugi pa za poskus, da se sicer odstavi Novasovo vlado, ki naj jo zamenja neka druga politična osebnost, ki bo uživala tako kraljevo zaupanje, kot zaupanje «Zveze centra». O takih poskusih je že včeraj govoril na tiskovni konferenci s tujimi novinarji Papandreu, ki pa jih je odločno odbil, češ da mora kralj samo kraljevati, o sestavi vlade pa odloča ljudstvo in v parlamentu izvoljeni predstavniki.

Politični opazovalci so soglasni, da so dnevi Novasove vlade šteti in da ne bo prišlo niti do debate v parlamentu, ki je napovedana za 30. julij. Papandreuju je namreč ostalo zvestih 142 poslancev «Zveze centra», govori pa se, da sta se premislila še dva poslanca, ki sta prvotno podprla Novasa. Grški parlament se sestoji iz 300 poslancev in bi torej lahko dosegel večino samo Papandreu s podporo skrajne levice, ki jo predstavlja stranka EDA, na kar pa noče pristati.

Danes ni prišlo iz Aten nobeno sporočilo o manifestacijah, pač pa poročajo iz Soluna o manifestaciji, katere se je udeležilo 3.000 oseb, ki so se napotile pred ameriško veleposlaništvo z napisi «Dol z ameriškim imperializmom». Manifestacija se je zaključila brez incidentov.

V našem včerajšnjem poročilu o veličastnem pogrebu od policije ubitega naprednega mladinca Sotoria Petroullasa smo navedli, da se je pogreba udeležila množica okoli 70 tisoč ljudi, kot je to poročala agencija ANSA, ki že ves čas grških dogodkov odkrito zagovarja Novasovo vlado in načrtno zmanjšuje obseg protivladnih manifestacij. Zato je tudi značilno, da je ves italijanski tisk in to predvsem desničarski listi, v člankih svojih posebnih dopisnikov navedel mnogo višje številke, ki gredo od 300 tisoč do pol milijona ljudi. Ta ogromna udeležba na pogrebu ubitega antifašista priča, da je grška kriza prišla v izredno ostro razdobje in da je kraljev položaj že zelo nevaren.

Med veličastnim pogrebom v Atenah med demonstracijami ubitega mladeniča Sortirija Petrouliasa so nosili stekleno krsto njegovi univerzitetni tovariši, ki pripadajo napredni študentski organizaciji

KOLESARSKA DIRKA PO JUGOSLAVIJI

Rudi Valenčič zmagovalec 4. etape Zagreb-Banjaluka

V splošnem vrstnem redu še vedno vodita Boltežar in Jugoslavija

Zmagovalec včerajšnje 4. etape mednarodne kolesarske dirke po Jugoslaviji je jugoslovanski reprezentativec Rudi Valenčič. 192 km dolgo progo od Zagreba do Banjaluke je prevozil v 4.42'03". Za njim je bil sovjetski tekmovalec Jurij Melihov s časom 4.43'22", tretji pa Italijan Renzo Bondoglio 4.43'43".

Nosilec rumene majice Boltežar je prišel na cilj z večjo skupino, ki ima skupni čas 4.48'48". Tudi današnjo etapo so kolesarji vozili po neznosni vročini. V neuradnem generalnem plasmaju je prvi še vedno Boltežar pred Juszkom (Madž.) in Šantavcem (Slovenija). V generalnem plasmaju moštev prav tako vodi Jugoslavija pred Sovjetsko zvezo. Danes je na programu peta etapa ekipno na kronometer od Banjaluke do Jajca 76 km.

ATLETIKA

Povprečni rezultati za «Pokal prijateljstva»

SIENA, 24. — Danes je bil na sporedu prvi dan atletskega mitinga za «Pokal prijateljstva». Doseženi so bili sledeči rezultati:

100 m: 1. Figuerola (Cuba) 10"2; 2. Ottolina; 3. Berruti.
Disk: 1. Asta 53,15 m; 2. Grossi; 3. Gušin (SZ).
Daljina (ženske): 1. Viscopoleanu (Romunija) 6,09 m; 2. Vettorazzo 6,05 m; 3. Trio.
Hoja na 5 km: 1. Pamich 22'18"6; 2. Visini, 3. Bomba.
Višina: 1. Kazcarek 2,05 m; 2. Drovandi; 3. Candeloro.
800 m (ženske): Szenteleki (Madžarska) 2'11"2; 2. Acquarone; 3. Caimi.
Krogla (ženske): 1. T. Press (SZ) 17,50 m; 2. Ricci; 3. Forcelli.
Kopje: 1. Kulcsar (Madž. 78,86 m; 2. Sidlo (Poljska); 3. Radman.
Daljina: 1. Kalocsoy (Madžarska) 7,62 m; 2. Lepik (SZ); 3. Serafino.
Štafeta 4x400: 1. L. Lilion Snia 3'16"7; 2. Snam; 3. Fiat.

Pokal «De Galea»

Rezultati včerajšnjih srečanj za teniški pokal «De Galea»:

Pedavena: (finale 1. mesto)
Italija — Španija 2:1
Di Maso — Gisbert 6:2, 4:6, 6:4
Palmieri — Guerrero 7:5, 6:3
Oranstes Escobar — Di Maso Crotta 9:7, 6:3, 6:3
Atene: (polfinale)
Grčija — Jugoslavija 4:1
Češkoslovaška — Poljska 4:1
(Finale) Grčija — ČSSR 1:1
Ostali rezultati:
Romunija — Madžarska 1:1
SZ — Švedska 1:1

HOKEJ NA KOTALKAH

Triestina Bassano 1:1

V prvenstveni tekmi desetega kola je Bassano presenetljivo izsilil neodločen rezultat (1:1) z italijanskim prvakom Triestino. Gola sta dosegla v prvem polčasu Albertin I. (B), malo pred koncem tekme pa Prinz (T).

BASEBALL

NETTUNO, 24. — Italijanski prvak Simmenthal Nettuno je osvojil naslov evropskega prvaka. V finalu je premagal nizozemsko moštvo Sparta Rotterdam s 4:2.

RADIO TELEVIZIJA

NEDELJA, 25. JULIJA

Radio Trst A

8.00 Koledar; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.50 Godalni orkestri; 10.30 Poslušali boste...; 11.00 Karakteristični ansambli; 11.15 Oddaja za najmlajše: «Koča strica Toma»; 11.45 Ringaraja za naše malčke; 12.00 Nabožne pesmi; 12.30 Glasba po željah; 13.30 Nadaljevanje glasbe po željah; 14.45 Avtoradio, pisan glasbeni spored; 15.30 «Sreča v zakotju», veseloigra v dveh dejanjih; 16.30 S simfoničnih koncertov v Verdiju; 17.30 Popoldanski ples; 18.30 Jazz party; 19.00 Slovenski oktet; 19.30 Z glasbo po Italiji; 20.00 Šport; 20.30 Iz slovenske folklore; 21.00 Izbrani odlomki iz oper skladateljev naše dežele; 21.40 Orkestra Acquaviva in Erwin Halletz; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 Plešite z nami; 23.00 Vokalni nokturno.

Trst

12.00 Spored tedna — giradisco; 12.30 Glasbeni vložek.

Koper

7.15 Jutranja glasba; 9.05 Nedeljsko srečanje; 9.20 Zabavni zvoki; 10.00 Prenos RL; 10.30 Trije jug. plesi; 10.45 Nedeljski gost; 11.00 Turizem in zdravje; 11.15 Petnajst minut z orkestrom Mescolija; 11.50 Pogovor s poslušalci; 11.55 in 12.55 Glasba po željah; 12.35 Tedenski pregled zunanje politike; 13.40 Poje kvintet «Kranjčani»; 14.00 in 14.45 Glasba po željah; 15.30 Nedeljsko popoldne domačih pesmi in melodij; 16.00 Prenos RL; 19.00 Trio Andre' Previn; 22.15 Plesna glasba za vse; 22.35 Športna nedelja; 22.45 Plesna glasba za vse.

Nacionalni program

8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Nabožna glasba; 11.25 Roditeljski krožek; 13.25 Glasovi proti glasovom; 14.00 Operna glasba; 14.30 Pustolovščina v Montecantu; 15.15 Zbori z vsega sveta; 15.45 Spoznajmo muzeje; 16.00 Koncert na trgu; 16.30 Poletni carnet; 17.15 Toscaninijeva umetnost — Fidelio; 19.30 Športni dogodki; 21.05 Orkester Stephana Grappellyja; 21.20 Koncert sopranistke Brune Rizzoli in baritonista Renata Cesarija; 22.05 Najlepša knjiga sveta; 22.20 Plesna glasba.

II. program

7.45 Jutranja glasba; 9.00 Ženski dnevnik; 9.35 in 10.35 Oddajali smo; 11.35 Glasovi na odru; 12.10 Plošče tedna; 13.00 Sestanek ob trinajstih; 13.45 Pensione Carletto; 14.30 Malo tišje; 15.00 Orkester Cosima di Ceglia; 15.15 Poletna plošča v izložbi; 15.45 Klakson — oddaja za avtomobiliste; 16.30 Nedeljski orkestri s prenosom kolesarske dirke za Trofeo Matteotti; 17.00 Glasba in šport; 18.35 Kar vam ugaja; 20.00 Srečanje z opero; 21.00 Parada lokov; 21.40 Glasba za vaš sen; 22.00 Poltronissima.

III. program

16.30 Aleksander Skrjabin; 17.10 Il sottotenente tenente; 19.00 Andre' Jolivet; 19.15 Filozofija; 19.30 Večerni koncert; 20.30 Revija revij; 20.40 Wolfgang Amadeus Mozart; 21.20 I capricci di Callot.

Slovenija

7.15 «Žari na nebu jutra svit...» (popularna zborovska in narodna glasba); 8.05 Mladinska radijska igra; 9.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 10.00 Še pomnite, tovariši...; 10.20 Ivan Rupnik: Pesem mrtvih proletarcev — kantata za mešani zbor in orkester; 10.40 Lahka glasba; 11.00 Turistični napotki za tuje goste; 11.45 Nedeljska reportaža; 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 13.15 Obvestila in zabavna glasba; 13.30 Za našo vas; 13.45 Pred domačo hišo; 14.00 Naš promenadni koncert; 15.05 Vedri zvoki; 15.30 Humoreska tega tedna; 15.50 Glasbena medigra; 16.00 do 19.00 Nedeljsko športno popoldne; 19.05 Glasbene razglednice; 20.00 Mojstrske partiture; 21.00 Športna poročila; 21.10 Melodije raznih narodov — 6. oddaja: Italija; 22.10 Plesna glasba; 23.05 Za lahko noč.

Ital. televizija

10.15 Kmetijska oddaja; 16.00 Prenos športnega dogodka; 17.45 Otroška oddaja; 19.00 Biblioteka studia 1; 20.10 Šport; 20.30 Dnevnik; 21.00 Morje proti morju (Trst proti Genovi); 22.15 Divja Afrika; 22.35 Športna nedelja in dnevnik.

II. kanal

21.00 Dnevnik; 21.15 Srečanje; 22.00 Kitara, moja ljubezen.

PONEDELJEK, 26. JULIJA

Radio Trst A

7.30 Jutranja glasba in koledar; 11.30 Šopek slovenskih pesmi; 11.45 Italijanski akvarel; 12.15 Iz slovenske folklore; 12.45 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasbeni kontrasti; 17.00 Za prijeten uvod igra ansambel «Musici del Friuli»; 17.20 Pesem in ples; 18.00 Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Mojstri klasicizma; 18.50 Slovenski solisti; 19.05 Igra pianist George Feyer; 19.15 Kulturni zakladi naše dežele; 19.25 Sodobni motivi; 20.00 Šport; 20.35 Zvoki uglašeni na temo; 21.00 Jakov Gotovac: «Ero z onega sveta».

Trst

12.05 Popoldanski spored — giradisco; 12.20 Tretja stran; 13.15 Orkester Giannija Safreda; 13.35 Prijatelj cvetlic; 14.15 Tržaški jazzovski krožek vam predstavlja; 14.45 Sestanek z opero.

Koper

7.15 Jutranja glasba; 7.40 Lahka glasba in obvestila; 8.00 Popevke, popevke; 8.30 Pevski zbor RTV Zagreb; 9.00 Pod senčnikom; 11.00 Operne scene; 10.40 Glasbeni intermezzo; 11.00 Pevci lahke glasbe; 11.30 Glasba, sladka glasba; 11.50 in 12.55 Glasba po željah; 13.40 Operna panorama; 15.00 Dalmatinske popevke; 15.15 Ansambli v ritmu; 15.40 Iz našega športnega življenja; 15.50 Geoff Love; 16.00 Vabilo na opereto; 16.30 Ponedeljski šport; 16.40 Dvajset minut z orkestrom J. in J. Davis; 17.00 Poslušajmo skupaj; 18.00 Prenos LR; 19.00 Melodije Petra Nera in orkestra M. Golda; 19.30 Prenos RL; 22.15 Jazz v ČSSR in Poljski; 22.40 Melodije za lahko noč.

Nacionalni program

8.30 Jutranji pozdrav; 9.10 Glasbene strani; 9.45 Popevke, popevke; 10.05 Operna antologija; 11.30 Franz Schubert; 12.05 Opoldanski prijatelji; 13.25 Novi glasovi; 15.15 Dva prijatelja, ena popevka; 15.30 Album plošč; 15.45 Gospodarska oddaja; 16.00 Otroška oddaja; 16.30 Wolfgang A. Mozart; 17.55 Zdravniški kotiček; 21.15 Glasba Mayra in Guglielmija; 22.30 Approdo.

II. program

8.00 Jutranja glasba; 8.30 Koncert; 9.35 Via, non drammatizziamo; 10.35 Nove ital. popevke; 11.00 Njen svet; 11.05 Poletna plošča v izložbi; 11.35 Zapiski s potovanja; 13.00 Sestanek ob trinajstih; 14.00 Glasovi na odru; 15.15 Izbor plošč; 15.35 Miniaturni koncert; 16.38 Vesele harmonike; 16.50 Operni koncert; 17.45 Honorè de Balzac: Uradniki; 20.00 Di faccia e di profilo; 21.00 Veliki orkestri lahke glasbe; 21.40 Ameriške popevke; 22.15 Wolmer Beltrami in njegov cordovox.

III. program

18.30 Nemška kultura; 18.45 Costanzo Porta; 19.00 Dante; 19.30 Večerni koncert; 20.30 Revija revij; 20.40 Paul Hindermith; 21.20 Dimitrij Kabalewski; 21.50 Evropa med obema vojnama; 22.25 Max Pierre Dubois; 22.45 Drama: Il fiacre.

Slovenija

8.05 Dobri znanci in Trio Avgusta Stanka; 8.30 Pol ure z majhnimi zabavnimi ansambli; 9.00 Za mlade radovedneže; 9.15 Pesmi, ki ste jih peli v preteklem šolskem letu; 9.30 Jutranji koncert z godali in klavirjem; 10.15 Slovenski samospevi; 10.35 Naš podlistek; 10.55 Glasbena medigra; 11.00 Turistični napotki za tuje goste; 11.15 Nimaš prednosti! 12.05 Igrajo slavni pianisti; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 V narodnem tonu; 13.15 Obvestila in zabavna glasba; 13.30 Priporočajo vam...; 14.05 S poti po Italiji; 15.20 Zabavni intermezzo; 15.30 Poje zbor primorskih akademikov «Vinko Vodopivec»; 16.00 Vsak dan za vas; 17.05 Koncert ob 17.05; 18.15 Zvočni razgledi; 18.45 Novo v znanosti; 19.05 Glasbene razglednice; 20.00 Izbrali smo vam; 21.10 do 22.50 Rezervirano za koncert s festivala v Dubrovniku; 22.50 Literarni nokturno; 23.05 Po svetu jazza.

Ital. televizija

18.30 Otroška oddaja; 2.00 Šport; 20.30 Dnevnik; 21.00 Grazia Deledda: Canne al vento; 22.00 Osvojitev zemlje; 23.00 Dnevnik.

II. kanal

21.00 Dnevnik; 21.15 Romeo in Julija (Norma Shearer in Leslie Howard); 23.15 Segnalibro.

SPORED JUG. TELEVIZIJE OD 26. VII. DO 31. VII.

NEDELJA, 25. JULIJA

8.00 Poročilo z zasedanja zvezne ljudske skupščine — novi gospodarski ukrepi; 9.00 Kljukčeva taktika — ponovitev lutkovne odd. Ljubljana; 9.30 Kmetijska oddaja — Športno popoldne; 20.00 TV dnevnik; 20.45 Rio de Janeiro — proslava ob 400-letnici; 21.45 Dr. Kildare — serijski film; 22.35 J. Haydn: Štirje letni časi; 23.45 Poročila.

PONEDELJEK, 26. JULIJA

18.40 Poročila; 18.45 Filmi za otroke; 19.15 Tedenski športni pregled; 19.45 Svet na zaslonu; 20.00 TV dnevnik; 20.30 Solidarnostno srečanje; 21.35 VI. jugoslovanski jazz festival na Bledu; 21.55 TV obzornik.

TOREK, 27. JULIJA

19.00 Včeraj, danes, jutri; 19.15 Deset na enega; 19.30 Bila je vojna — II. del reportaže; 20.30 Solidarnostno srečanje: Večer zabavnih melodij; 22.25 Šahovski komentar; 22.35 Včeraj, danes, jutri.

SREDA, 28. JULIJA

18.40 Poročila; 18.45 Pogumno in veselo — oddaja za otroke; 19.15 W. A. Mozart: Koncert za flavto, harfo in ansambel; 19.45 Ježkov kabaret — misijon dobre volje; 20.00 TV dnevnik; 20.30 Lirika; 20.40 37 stop. C v senci; 21.40 TV obzornik; 21.55 Danny Kaye vam predstavlja.

ČETRTEK, 29. JULIJA

18.40 Poročila; 18.45 Po Jugoslaviji; 19.15 Glasbena porota; 19.45 V kinu bomo videli; 20.00 TV dnevnik; 20.30 Harmonikarski duet Petković; 20.40 Ringaraja ali satirični večer; 21.40 TV obzornik.

PETEK, 30. JULIJA

18.40 Poročila; 18.45 Malo za vsakogar, nekaj za vse; 19.00 Britanska enciklopedija; 19.15 Avanture pod morjem in nad njim; 19.45 Turistične razglednice; 20.00 TV dnevnik; 20.30 Vesela ločitev; 22.00 Tv obzornik; 22.15 Koncert v studiu.

SOBOTA, 31. JULIJA

16.00 Moskva: Atletsko srečanje SSSR:ZDA; 18.30 Zgode in nezgode; 19.30 Vsako soboto; 19.45 Cikcak; 20.00 TV dnevnik; 20.30 Solidarnostno srečanje: Južnoameriške melodije in ritmi; 22.15 TV obzornik; 22.30 Zgodbe za vas — serijski film.

Deček je izginil

KURT KUSENBERG

«Po tej sliki bi se človek lahko sprehodil,» je zmeraj rekel oče malega dečka, kadar je pokazal kakemu gostu staro podobo. Seveda je s tem mislil, da bi se lahko sprehodil po njej z očesom ali, bolje povedano, v duhu, toda mali deček je razumel nekoliko drugače, po svoje pač. V hiši, v kateri je deček doraščal, je bilo še mnogo drugih podob in marsikatera je bila daleč dragocenejša od te. O vsaki je bilo mogoče kaj reči (in oče je tudi rekel), o nobeni pa ni bilo mogoče trditi, da bi bila primerna za sprehod. Zato je bila podoba dečku posebno pri srcu.

Oče niti najmanj ni slutil, kaj je nasnoval s svojo dobro zadeto primerjavo. Toda vsem nam gre enako; rečemo kakšno tjavdan, pa besede ne razpiha veter, ampak se nekje prime, začne rasti in nam nekega dne stopi živa čez pot. Tako se je tudi zgodilo. Ko bi bili na fanta bolje pazili, kakor je bilo mogoče v tako prostorni hiši, bi opazili, da ure in ure prebije pod sliko, tiho in napeto zatopljen v ogledovanje. Pravzaprav to ni bilo posebno čudno, kajti bilo je zares mnogo videti. O globini razgleda raje sploh ne bomo govorili; pokrajina, ki se je tod odpirala, se je samo zato sploh kje končevala, ker jo je zadrževalo v ozadju sinje gorovje. Prek pokrajine so se vili potoki, čez potoke so vodili mostovi in čez mostove so stopali ljudje, ki so obdelovali svoja polja, se ukavrjali s kupčijo in sploh opravljali kaj koristnega. Mnogi potoki so bili očitno vzrok, da je bil kraj kar prekipevajoče ploden. Prebivalci, čeprav nikakor maloštevilni, so se morali pošteno truditi, da so pospravili vse žito in seno, obdržali na pašnikih čvrsto živino in z dobro merjenimi kroglami podirali sila obilno divjad. Vsepovsod so stale lične vasice in kovač, ki je v ospredju opravljal svoje rokodelstvo, se nikakor ni imel pritoževati nad slabimi časi.

Da, kovač, ta je dečka najbolj prevzel. Je bil najbolj zanimiv žareči kovaški vigenj, ki je s strani osvetljeval krepkega moža v usnjenem predpasniku, ali široko zastavljeni zamah, ki je veljal železu na nakovalu, ali pa nemara konj, ki je od sajastega pomočnika očitno pričakoval najboljše podkve — vsekakor so se dečkove oči tod mudile dalj kakor kjerkoli drugje. In ne samo oči. Kajti čez čas, ko se je deček v podobo dobro zagledal, je zaslišal udarjati kladivo in zaduhal je soparo kovačnice, vonj po železu, kopitih in ognju.

Takšna je bila slika in tako je bilo z dečkom, ki ni zamudil dneva, da si je ne bi zmeraj znova ogledal. Vse skupaj pa bi bilo komaj vredno omembe, ko se ne bi nekoč, denimo nekega junijskega popoldneva, primerilo nekaj, kar je nujno treba popisati. Spet je stal mali deček pred staro podobo, spet so njegove oči pohajkovale po njej in zlasti dolgo so se pomudile v kovačnici. Nenadoma se je dečku zazdelo, da mu je kovač hudomušno pomežiknil. Hkrati se mu je zazdelo, da sploh ne bi bilo mogoče, da, niti ne posebno težko, resnično in zares stopiti v upodobljeni prostor. Poskusil je, začutil je šibek udarec, udarec ga je veljal enako šibke bolečine in že naslednji trenutek deček ni več stal pred podobo, ampak sredi nje, sredi pokrajine, ki je tako bohotno rasla in živila toliko ljudi in živali. Kakšna radost je bila to! Ne samo, da se mu je odprlo neizmerno igrišče, ne, kar je bilo prej togo, se je zdaj premikalo, vse je živelo svoje lastno življenje. Kose, ki jih je vodila izkušena roka, so sikale v žitu, prek mostov so topotali otovorjeni konji, odmevali so streli, kmečka dekleta so se prešerno smejala, potoki so žuboreli in poskakovali, škrjančki so žvrgoleli in iz kovačnice so doneli krepki, zvonki udarci.

Mali deček je preživel čudovito popoldne. Bil je povsod in nikjer, tekal je zdaj sem zdaj tja, in kjer so se še poprej mudile le njegove oči, se je zdaj prepričal, da je postala vsaka stvar oprijemljiva in resnična. Ljudje, ki jih je dotlej poznal samo s hrbta, so mu pokazali obraze, drugi so pa zato dobili hrbte, in eden med njimi, ki mu tega sploh ne bi prisojal, celo grbo. Brž se je izkazalo, da so imeli fanta povsod radi, in lahko verjamemo, da gotovo zato, ker je bil dobrega srca. Kamorkoli je stopil, povsod so imeli zanj dobro besedo, ki je sicer ni razumel, kajti ljudje so tod govorili flamsko. Nazadnje je deček stopil do svojega prijatelja kovača, v kovačnico, in začel je goniti meh, da so iskre švigale. Kovač mu je segel v roko, ni pa spregovoril besede; saj to med možmi tudi ni potrebno. Komaj se je deček dobro ozrl okoli sebe, je minilo nekaj ur in treba se je bilo vrniti domov. Kako je našel pot, fant pozneje še sam ni vedel. Vsekakor je spet začutil šibki, boleči sunek in spet je stal v sobi, iz katere je bil prišel.

Kakšni občutki so ga prevzemali po tej pustolovščini, nam ni moč popisati; pero ne zmore vsega, kar bi hotelo. Omejimo se na domnevo, da pred njim še ni bilo dečka, ki bi hranil samo zase tako veliko in čudovito skrivnost. In tega se je slej ko prej zavedal, kajti nikomur je ni izdal. Odtlej je prebil deček vsako uro, ki jo je imel zase, v podobi. Smuknil je vanjo in spet iz nje in v tem se je kmalu toliko izuril, da je komaj še občutil tisto šibko bolečino, brez katere pač ni šlo. Skrivnosti napravijo tiste, ki jih hranijo, zvijačne, in tako je tudi naš deček posegel po zvijači, da ga ne bi zalotili pri njegovem početju. Soba namreč, v kateri je visela čarobna slika, nikakor ni bila namenjena dečku. Strogo vzeto celo v njej ni imel kaj iskati, kajti soba je bila namenjena priložnostnim gostom in nikomur drugemu. Na srečo tega niso tako strogo jemali in ko je deček domačim povedal, da snuje neki važen izum, ki se mu utegne posrečiti samo v tej sobi in ki mora ostati začasno strogo zaupen, so mu smehljaje dovolili, da se je zapiral v samoti, ki si jo je bil sam izbral. Celo nič jih ni motilo in kar veselili so se njegove otroške vneme, ko se je zaklepal v sobo. Tako je bilo vse prav. Zvijača je varovala paradiž, in paradiž je pripadal malemu dečku, ki se je znal v njem znajti.

Vsaka zvijača traja dokler je ne odkrijejo; predolgo navadno ne traja, kajti življenje je polno nasprotnih zvijač. Nekega lepega dne, ko je deček odšel po svojih poteh, so nepričakovano prispeli gostje, dobri znanci, in želeli so jih gostoljubno sprejeti. Hiša je bila velika in več prostorov za goste je bilo v njej, toda niso zadostovali; zasedli naj bi tudi sobo, ki si jo je izgovoril deček. Ker so bila vrata zaklenjena, so potrkali, najprej tiho, nato močneje. Odgovora ni bilo. Če stopi človek ravno v kovačnico, seveda ne more čuti, kaj se dogaja zunaj. Kako so pa mogli vedeti, da se mudi deček, ki so menili, da je tik za vrati, v resnici — če lahko tako rečemo — daleč proč sredi flamske pokrajine? Tega res niso mogli vedeti in zato so vrata vlomili. Starši in gostje so vznemirjeni vstopili in nikakor niso mogli najti dečka, ki je moral izginiti na neki nerazumljiv način, kajti ključ je tičal od znotraj v vratih in okna sobe za goste so bila trdno zaprta. Neverjetnega običajno ne verjamemo radi. S tem si lahko razložimo, čemu so preiskali vso hišo in iskali zatem dalje na prostem, čeprav je bilo to v nasprotju z zdravim razsodkom. Gostje so si prihod zamišljali mirneje; v dobro pa jim je treba šteti, da so se tudi sami vneto lotili iskanja.

Medtem ko so ostali iskali dečka v zmeraj širših krogih, je očeta nekaj s skrivnostno močjo gnalo v tujsko sobo. Ni bilo predmeta v njej, ki ga ne bi ponovno obrnil in preiskal; temeljito je pregledal celo tobačnico in tintnik. Nenadoma mu je pogled obvisel na podobi in tedaj je odkril nekaj povsem nenavadnega. Odkritje se mu ne bi posrečilo, ko ne bi podobe, po kateri bi se bilo mogoče sprehoditi, tako temeljito poznal. Poznal jo je pa do zadnje podrobnosti in osupnil je, ko je zdaj — kakor pričaran — stal v vaški kovačnici vajenec, ki ga poprej še nikoli ni opazil. Ko si je postavo bolje ogledal, je razločno prepoznal svojega fanta. To je bilo pa več, kar je mogel dojeti celo ljubitelj umetnosti. Zato je oče odšel iz sobe in se pridružil ostalim, ki so se utrujeni vrnili z neuspešnega iskanja.

Znočilo se je, dečka pa še zmeraj niso našli. Napočil je nov dan, gostje so v zadregi in potrti odšli, o fantu pa niti sledu. Oče ga

(Nadaljevanje na 7. strani)

Divjaki in hladilniki

«Očka, kaj so divjaki?» me je sinoči vprašal sinček, ko je legel v posteljo. Po televiziji je malo prej gledal reportažo o Ugandi in očitno so se mu preprosti prebivalci tistih oddaljenih krajev močno vtisnili v spomin.

Odgovoril sem mu: «Divjaki so ljudje kot vsi drugi z edino razliko, da še nimajo hladilnikov, sesalcev za prah in drugih podobnih potrebščin.»

Ne vem, kakšen hudič me je zmotil, da mu nisem rajši odgovoril na običajen način in sicer kot ošaben Evropejec, ki si domišlja, da je vse, kar ima, njegova osebna zasluga, ne pa zasluga matere, ki ga je rodila, recimo, v Trstu ali Londonu in ne v okolici Usumbure ali Mbabaneja. Samo veliki Freud bi me morda razumel v tistem trenutku in tolmačil moje besede v okviru kompleksa krivde, ki ga čutim, kadar se primerjam s človekom z ribjo kostjo v spodnji ustnici in s prstani v uhljih. Moja žena, ki ji je znanstveni aspekt psihoanalitike precej tuj, pa bi po vsej verjetnosti ocenila moj odgovor kot eno tistih običajnih oslarij, s katerimi pitam otroke, namesto da bi jih že od mladih nog uvajal v resnost življenja. In mnogi izmed mojih, in še zlasti njenih številnih sorodnikov bi se strinjali z njeno sodbo. Vendar tokrat ne bi imeli prav, kot bo kmalu dokazal nadaljnji potek razgovora s sinom.

«Res misliš, da bi divjaki ne bili več divjaki, če bi imeli hladilnike v svojih slamnatih kočah?»

«Tako nekako.»

V sinovih nedolžnih očeh se je pojavila bežna senca nezaupljivosti. «Ne verjamem, da so afriške slamnate koče opremljene z električno napeljavo. Če bi nastal kratek stik, bi vse zgorele...»

«Prav to je bistvo vprašanja, otrok moj. Če bi prebivalci afriških pragozdov imeli hladilnike, bi pomenilo, da imajo tudi električno napeljavo in da jo znajo izkoriščati tudi v drugačne in mnogo koristnejše namene. Pomenilo bi nadalje, da imajo zidane hiše s centralnim ohlajevanjem in samopostrežbe s slonovimi pečenkami v celofanu. Skratka bi ne bili več divjaki, temveč civilizirani ljudje s stekleničico «spray» proti muham tse-tse v žepu.»

S sinovih očeh je izginila sleherna senca nezaupljivosti.

«Mislim, da sem razumel,» je rekel. «Divjaki so nevarni samo zaradi tega, ker nimajo hladilnikov. Ko bodo vsem divjakom dali hladilnike, bo svet končno dosegel mir. Vsi bomo oblečeni na enak način, brali bomo enake knjige, hodili v enake šole in zapravljali denar v enake namene.»

Ustavil se je nenadoma, kot bi mu šinila v glavo zelo neprijetna misel. «Toda to je grozno», je zaključil. «Umrli bomo od samega dolgočasja!»

Pobožal sem ga po laseh in potolažil:

«Naj te to ne skrbi, otrok moj. Človekova iznajdljivost je neizčrpna in za kreganje bo vedno dovolj razlogov. Važno je samo to, da se kreganje ne spremeni v krvavo vojno.»

«In to se bo zgodilo, ko bodo vsi divjaki imeli hladilnike. Je tako?»

Videti je bil precej pomirjen.

«Tako je», sem dejal in ni mi bilo več žal, da sem mu na vprašanje o divjakih odgovoril pod vplivom svojega kompleksa krivde.

NAIVNEŽ

V SOBOTO PRIVLAČNA PRIREDITEV V KULTURNEM DOMU

„Tamburica" iz Pittsburga (ZDA) bo naš dragi gost

Folklorni plesi in narodne pesmi tvorijo še posebno značilnost slovanskih narodov, ki se v toplini in mehkobi ljudske duše najlepše prepoznajo. In ko stanuja in življenje mnoge naše rojake raztepla po svetu, je povsod le-te družila narodna ljubezen. V Argentini, v Avstraliji, v Severni Ameriki, povsod tam, kjer so se naselili naši ljudje, je ostal v njihovih srcih klic domače zemlje nepotešljiv. Mnogi njihovi sinovi in potomci so se izgubili v tujem morju, toda ostali niso pozabili na svoj izvor in v njihovih srcih je tista neugonobljiva materina ljubezen ostala živa.

Ob prirejanju gostovanja «Tamburice» iz Pittsburgha pri nas nas prevzemajo posebna občutja, kajti srečali smo se z mladimi umetniki, ki spadajo že v tretjo generacijo naših izseljencev, ki pa seveda ne znajo več slovenščine ali srbohrvaščine, ki pa vendar s posebno milino brenkajo na naših tamburicah in pojejo naše pesmi.

Zametek ansambla «Tamburice» sega tja v leto 1957, ko se je dvanajst študentov obrnilo na dirigenta Johna Greguricha s prošnjo, da bi jih začel poučevati v igranju tamburic. Orkester je priredil svoj prvi koncert spomladi l. 1957 v dvorani Javor v Pittsburghu. Koncert je vzbudil veliko odmevov in med mladimi ljudmi se je kaj hitro razširilo zanimanje za skupino, ki so se ji želeli pridružiti. Nemudoma so začeli s poučevanjem druge skupine tamburašev in postopoma se je mali orkester razširil, tako da je dosegel sedanji obseg skoraj 60 članov.

Violet J. Ruparcich iz slovenske družine po rodu iz Chisholma v Minnesoti je dirigentka in koreografka skupine. Sama je zelo dobro znana zaradi svojega globokega, bogatega kontralta, s katerim je vzbudila zanimanje publike na številnih koncertih po ZDA in Kanadi. Slovi ne samo na področju folklorne kulture, ampak je tudi članica pittsburške Opere. Ona je tudi takoj utemeljila pomen folklornega plesa v zvezi s folklorno glasbo ter začela poučevati ne samo jugoslovanske ljudske plese, ampak tudi ljudske plese drugih narodov. Pod njenim vodstvom so začetniki dobili osnovno instrumentalno in vokalno izobrazbo, dokler niso tako napredovali, da so se lahko vključili v orkester odraslih.

«Tamburica» bo zaključila svojo sedanjo evropsko turnejo prav tu pri nas z nastopom v Kulturnem domu v Trstu in v Števerjanu pri Gorici. Skupina je že nastopala po vsej Hrvaški in sedaj gostuje tudi v Sloveniji, kjer bo imela zaključen nastop na ljubljanskem festivalu. Povsod so goste sprejeli z velikim navdušenjem, pa ne samo zaradi tega, ker so to potomci naših izseljencev, ampak tudi zaradi njihovega umetniškega ognja, ki ga znajo s posebno temperamentnostjo podajati občinstvu.

«Zelo sem presenečena nad lepo deželo in prijateljsko ljubeznivostjo, s katero nas povsod sprejemajo,» je kljub napornemu potovanju pripovedovala dijakinja Christina Orehovic, ena izmed mladih tamburašic. In ko nam bodo v soboto v Kulturnem domu in v nedeljo v Števerjanu zaigrali s plesi in pesmijo, bo prav naš človek, ki živi nekje izven meja, najbolje doumel globino in mehkobo njihovega srca.

F. B.

ŠTIRI IMENA IZ SODOBNE RUSKE POEZIJE

Vinokurov, Jevtušenko, Roždestvenski in Voznesenski v slovenskem prevodu

Pesmi je prevedel Tone Pavček, knjigo pa je izdala Državna založba Slovenije

Že dolgo je, kar smo v slovenščini dobili prevod iz moderne ruske poezije. Že zato in pa ker gre za znana imena kot so Voznesenski, Roždestvenski in posebno Jevtušenko, — spomnimo se, kakšno zanimanje so pred leti vzbudili njegovi nastopi pred publiko na Zahodu — bo nova knjiga ruske poezije v slovenščini pomemben prispevek k spoznavanju moderne sovjetske literature, s katero se po vojni začenja novo obdobje, ki mu ga je Ilja Ehrenburg nadel ime odjuga* in katere prve strani je izpisala prav poezija. In tako smo lahko veseli, da smo v pesniku Tonetu Pavčku dobili novega posrednika ruske poezije in da je Državna založba sprejela v svojo zbirko Pesniki izbor iz sodobne ruske mlade poezije. Knjiga, ki vsebuje pesmi Jevgenija Vinokurova, Jevgenija Jevtušenka, Roberta Roždestvenskega in Andreja Voznesenskega, predstavlja torej pomembno posredniško dejanje, na knjižnem trgu poezije pa — najmanj, kar lahko rečemo — zanimiv dogodek. Prav te dni je v sicer preprosti opremi Jožeta Brumna prišla na knjižni trg.

Slovenskemu bralcu bo močno pomagala spremna beseda, ki je očitno — ni pa to nikjer napisano — prevajalčeva. Mlada ruska poezija si je v zadnjem času spet osvojila stare pravice odkrivanja in izpovedovanja, premagala ozkost v izbiri snovi kot v izrazu ter postala skorajda čez noč spet izredno popularna, družbeno pomembna pa tudi resnično živa in zares poezija. Predstavljena štiri imena v slovenskem izboru seveda ne morejo zaobjeti vseh tokov in vseh generacijskih smeri vedno bolj raznovrstne, polnejše in tudi kvalitetnejše sodobne ruske pesniške govorice. Vendar pa predstavljajo štiri imena iz slovenskega izbora gotovo najzanimivejši del moderne ruske lirike, ponazarjajo pa tudi razmere, možnosti in dosežke ustvarjalnih naporov ter iskanja mladega pesniškega rodu. Seveda so med štirimi pesniki, predstavljenimi v slovenskem izboru, bistvene razlike. Prvi pesnik Vinokurov je namreč doživljal zadnjo vojno že kot vojak, ostali trije pa kot otroci, kar je bistveno vplivalo na razvoj in oblikovanje pesniškega obraza poetov. Razlike so v formalni strukturi pesmi, v odnosu do sveta, pojmovanju sodobnosti v poeziji in v iskanju svojskega izraza za težnjo, ki je sicer vsem skupna: aktivno, pesniško, po svoje izraziti in izpovedati sodobni čas in sodobnega sovjetskega človeka.

Nedvomno sta najbolj znana pesnika Voznesenski in Jevtušenko. Prvi se je predstavil prvič leta 1960 z zbirko Parabola, naslednje leto pa z zbirko Mozaiki. Največji uspeh je doživel s tretjo zbirko Trioglata hruška, ki je poetičen zapis o odkrivanju Amerike, kakor jo je spoznaval ob svojem obisku. Odkrivanje Amerike mu je služilo pravzaprav za odkrivanje globin in duše življenja in predmetov kot pravi sam. Večina pesmi Voznesenskega je zato iz njegove poslednje zbirke. Jevtušenko je s svojo poezijo doma in še bolj po svetu povzročil obilo hrupa. Toda kakor je s svojimi pesmimi postal kritik razmer pred odjugo in deklarator spremenjenih razmer, tako je na račun svoje aktualnosti marsikje umetniško šibkejši. In zato je po nagli slavi prišlo do naglega zatona ter je njegova nadaljnja pesniška pot nejasna, piše Pavček, ko predstavlja tega pesnika.

Jevgenij Vinokurov sodi v tisto generacijo (rojen 1925), ki jo je neizprosno oblikovala vojna. Zato so prve njegove pesmi posvečene predvsem doživetju vojne, z leti pa se njegova poezija obrača vedno bolj navznoter v intimni človeški svet, stiske, pričakovanja in iskanja. S tem, ko zori v globino, pa se spreminja tudi njegova oblika od klasične norme do svobodnega verza. Roždestvenski (r. 1932) hodi v svoji poeziji po utrtih formalnih kolesnicah verza Majakovskega, vsebinsko pa skuša zajeti probleme sodobnega ruskega družbenega življenja in človeka. Roždestvenski je veliko pisal tudi na temo vojne, ki jo doživlja kot intimno tragedijo. Tovrstne njegove pesmi predstavljajo najboljše, kar je napisal, in njegovo pesnitev Requiem prinaša slovenski izbor v celoti.

Knjiga, ki prinaša 54 pesmi na skopih sto straneh, bo z uvodno besedo in predstavitvami vsakega posameznega pesnika torej zanimiv izbor, ki bo slovenskim prijateljem poezije in ruske književnosti odprl nov vpogled v ustvarjalnost mlade pesniške generacije. S tem pa bo ta izbor dosegel svoj poglavitni namen.

* Ehrenburg je tako naslovil tudi roman, katerega prevod smo pravkar začeli objavljati.

Metod Mikuž: Slovenci v stari Jugoslaviji ...

Vsi vemo, da se večina knjig, ki obravnavajo domačo zgodovino, neha s koncem prve svetovne vojne, Pa tudi akademskega učbenika, ki bi obravnaval obdobje stare Jugoslavije še nimamo. Tako vsi tisti, ki za znanstveno ali publicistično delo ali pa za pouk potrebujejo zgodovino našega novejšega časa po prvi svetovni vojni, večkrat stoje pred težko rešljivimi problemi, ker knjig za ta čas ni, pa tudi viri niso lahko dostopni. Zato je toliko bolj pozdraviti novo knjigo, ki jo je pravkar izdala založba Mladinska knjiga v Ljubljani in ki prinaša pod naslovom SLOVENCI V STARI JUGOSLAVIJI oris zgodovine Slovencev v letih 1917-1941. Napisal jo je profesor zgodovine na ljubljanski univerzi Metod Mikuž, ki ga sicer poznamo ne samo kot predstavatelja in raziskovalca novejše slovenske zgodovine, temveč tudi kot znanega aktivnega udeleženca osvobodilnega boja.

Knjiga, ki jo na kratko predstavljamo slovenskim bralcem, je, kot pravi avtor v svojem uvodu, nadomestilo akademskega učbenika in ima namen seznaniti bralca z glavnimi razvojnimi črtami naše najnovejše zgodovine. Knjiga je samo oris, ni pa to še zgodovina. Vzrok temu je pomanjkanje gradiva. Predvsem ni mogoče uporabljati primarnega arhivskega gradiva, razen tega pa nimamo tudi kritičnih izdaj virov in dokumentov, ki bi znatno olajšali pisanje zgodovine. In ker ni možno uporabljanje arhivskega gradiva skoro v celoti, manjkajo tudi monografije za obdobje 1919-1941, čeprav so te osnovni pogoj za znanstveno zgodovinsko sintezo. Tako je bil avtor pri svojem raziskovalnem delu in pisanju tega orisa zgodovine Slovencev navezan razen nekaj redkih izjem na časopisje, dnevnike, tednike in celo revije. Podoba, ki jo je mogoče dobiti iz časopisja, pa vendarle ni polnoma jasna in bi jo vsekakor moralo dopolniti arhivsko gradivo, gradivo predvojnih političnih strank, skupščinskih zapisnikov iz stare Jugoslavije, arhivsko gradivo Državnega arhiva Slovenije, ki še vedno ni dostopno v celoti. Avtor v svojem uvodu h knjigi sicer navaja obširno gradivo, vendar pa je bilo vendarle časopisje tisto, ki je predstavljalo glavni vir njegovega proučevanja.

Avtor je obširno gradivo porazdelil po razdobjih, ki so nekako ustaljena v zgodovinopisju o stari Jugoslaviji. Pri vsakem obdobju je podal najprej nekak skupni jugoslovanski okvir, zatem šele pa podaja podrobnejši oris zgodovine slovenskega naroda. Vedno pa najprej prikazuje razvoj politične buržoazne zgodovine, nato pa razvoj delavskih političnih strank in delavskega strokovnega gibanja. Na koncu vsakega glavnega razdobja je tudi kratek oris takratnega gospodarskega stanja.

Kot rečeno, podaja avtor le glavne razvojne črte. Pri tem pa podrobneje obravnava zlasti obdobje do odkrite diktature. Predvsem je za to razdobje več virov kot pa za kasnejše obdobje diktature, drugič pa je hotel s s tem namenoma prikazati vso nemoč tedanje buržoazije, vso nemoč takratnih meščanskih strank, pa tudi slabosti delavskih strank.

Obsirna knjiga, čeprav po avtorjevih pripombah to še ni zgodovina temveč le oris zgodovine, bo spričo ugotovljenega pomanjkanja tovrstnih del, priročnikov in učbenikov, in spričo pomanjkanja monografij za to obdobje izredno dragocena knjiga vsakomur, ki bo hotel spoznati politično življenje in zgodovinsko dogajanje v času med obema vojnama. Avtor je z njo opravil ogromno delo, ki je toliko večje, ker se je potrudil, da je poleg predavanj iz tega obdobja na univerzi napisal in izdal še knjigo. Nobenega dvoma ni, da bo vsakdo v njej, pa naj bo strokovna ocena knjige kakršnakoli, našel odgovor na mnoga vprašanja iz političnega, družbenega in gospodarskega dogajanja v letih 1917 do 1941. Zlasti mladi rod, ki tega časa sam ni sodoživljal, bo mogel šele iz tega dela pobliže spoznati razmere in dogajanja v stari Jugoslaviji. Gre torej za pomembno in vsestransko koristno knjigo, katere izid je toplo pozdraviti.

Sl. Ru.

Knjige, o katerih poročamo, ima vedno na razpolago

Tržaška knjigarna

Ulica sv. Frančiška 20

Riflessioni sul Congresso

La Slovenia ha molte caratteristiche di una contrada dell'Europa centrale, che non si limitano al paesaggio, all'architettura e al costume degli abitanti. La vita culturale vi ha un'intensità ben superiore alla media di una provincia italiana. Con una popolazione di appena un milione e mezzo di abitanti, essa conta dieci case editrici che stampano circa 800 libri l'anno, con una tiratura variabile dalle tremila alle dodicimila copie. In occasione di un pomeriggio trascorso a Lubiana, durante il quale siamo stati invitati in una libreria della città, assieme ad altri scrittori tedeschi e francesi per firmare qualche nostro libro tradotto in sloveno e che eventuali lettori ci avrebbero presentato, abbiamo vissuto un'esperienza inimmaginabile altrove. Durante un paio d'ore, davanti al tavolo che ad ognuno di noi era stato assegnato, c'è stata una sfilata ininterrotta di persone di ogni età e ceto, quasi tutte con vari nostri libri da farci firmare. In più di un caso, particolare importante, si trattava di libri anticonformisti e non solo nei riguardi dell'Occidente borghese. La ressa è stata tale che siamo arrivati al ricevimento dell'Unione slovena degli scrittori, indetto in nostro onore, quando esso era terminato.

C'è da aggiungere che la medesima Lubiana, che conta circa 180 mila abitanti, dispone di tre teatri di prosa sovvenzionati, di un teatro lirico, di tre orchestre sinfoniche, di una università con tutte le facoltà e di una Accademia delle scienze e delle arti. E affinché non si cada in equivoci, c'è da specificare che i teatri di prosa hanno nel loro repertorio circa venti drammi di Shakespeare in lingua slovena. A questo punto ogni confronto con la situazione italiana, anche riferendoci a città dodici volte più popolate di Lubiana, diventa umiliante.

V listu La Fiera Letteraria sta po blejskem kongresu PEN kluba obširno pisala Ignazio Silone ter Nino Palumbo. Medtem ko je drugi opisal bolj sam potek kongresa, je prvi objavil nekatera razmišljanja. Med drugim je Silone napisal nekaj simpatičnih besed o Sloveniji in Ljubljani, kot je razvidno iz gornjega kliševja, posnetega iz omenjenega lista

«Sipario» je v svoji zadnji številki objavil gornjo sliko, ki kaže prizor iz «Dunda Maroja» Marina Držiča, ki so ga v režiji Bojana Stupice v pretekli sezoni igrali v gledališču v Baslu. (V članku, ki sicer piše o nemških gledališčih, je tudi zelo zanimiva uredniška pripomba: «Omeniti je tudi prevajalsko dejavnost Heinza Riedta, katerega prevod Ruzzantejevega «Parlamenta» in «Moschette» so predvajali kar 80 večerov v Schausbuehne am Halleschen Ufer v zahodnem Berlinu.»)

Anketa o življenju švedskih deklet zanika mnenje o njih razbrzdanosti

Razočaranja podjetnih «latinskih petelinčkov» - Velika večina deklet si želi le ustvariti lastni dom in gospodinjiti v njem

Zopet smo sredi poletja in po vsej državi se valijo trume severnjakov, ki se hodijo «cvret» na morje, da preganjajo revmatizem in si naberejo energij z «italijanskega sonca». Kot vsako leto pa so na preži tudi običajni lovci na severnjakinje, ki so pravi petelinčki, saj morajo biti doma prava «božja krava».

V Italiji so na glasu kot zelo «svobodne», kar se ljubezenskih odnosih tiče, zlasti Švedinje. Zato so se italijanski mladeniči specializirali zlasti na lov nanje, saj so jim blondinke vedno vzbujale veliko fantazijo. Dovolj je, da pride kakšna Švedinja v kak penzion ali hotel, pa je že vse razburjeno. Vest o njenem prihodu kroži med moškimi, med ženskami pa vzbuja ljubosumje.

Toda kot v mnogih primerih, gre tudi v tem često za splošna mnenja, ki niso preverjena v stvarnosti. Kakor se je po drugi strani tudi pokazalo, da so severnjakinje često razočarane nad italijanskimi mladeniči, o katerih so pred svojim prihodom mislile, da gre za nekakšne starorimske junake, znane iz šolskih ur o zgodovini starega veka.

Po drugi strani pa so bili razočarani tudi mnogi mladeniči, ki so šli na Švedsko, da bi se prepričali o «švobodi deklet» in se z njo tudi okoristili. Ugotovili so namreč, da se dekleta najraje družijo z domačimi fanti, s katerimi jih vežejo tudi duševni in umski interesi.

Kot je znano, je prišla iz Amerike moda o raznih anketah o spolnih odnosih zlasti med mladino. Pri tem je prvi ubral to pot zdravnik Kinsey, ki je izdal več knjig o svojih izsledkih o spolnem življenju ameriških žena. Tako si je napravil anketo tudi neki ženski tednik v Stockholmu, da bi ugotovil, kaj je na stvari glede prevelike spolne svobode med švedsko mladino. Pri anketi so izprašali samo dijakinje med 16. in 19. letom starosti, da bi ugotovili, kakšno je njih spolno življenje. Podatki te ankete so točni in resnični, saj je bila ohranjena popolna tajnost in niso vprašali deklet niti po imenu in priimku. Zato je bilo tudi pričakovati, da bodo vsi odgovori iskreni. Način teh odgovorov pa je bil tudi zelo izviren, saj dekleta niso pravzaprav odgovarjala, marveč so kar pritiskala na neke gumbe z mehaničnimi odgovori, ki so se potem registrirali.

Ti odgovori so pokazali, da «splošno ustaljena mnenja» ne držijo. Iz njih se namreč vidi, da ni imelo 73 odst. izprašanih deklet sploh nobenih spolnih izkušenj zlasti zato, ker niso našle fanta, ki bi ga ljubile. Mnoga dekleta sicer niso pokazala kakih posebnih romantičnih čustev v tej zvezi, kajti pričakovati kaj takega bi bilo le preveč, vendar pa se tudi niso hotela predati zgolj slučaju ali okoliščinam. Najmlajša dekleta so izjavila, da se jim ne zdi prav, da bi imela spolne odnose v tako zgodnji življenjski dobi. Sedemnajst odstotkov teh deklet je izjavilo, da se boji posledic. Ta odgovor sicer zveni nekam čudno v državi, kjer je uveden spolni pouk v vseh šolah in kjer se razna kontracepcijska sredstva lahko kupujejo kot pri nas cigarete, to je kar avtomatično z žetoni.

Res pa je ena stvar teorija v šoli, drugo pa praksa. Zato je razumljiva zadržanost deklet, pred stvarjo, ki je zanje še neznanka. To zadržanje deklet je še posebno zanimivo, ker ne gre za kak strah pred starši, ki so glede tega zelo širokih pogledov. Starši sicer vedo, kaj se dogaja v duši otrok, toda nočejo posegati na to kočljivo področje, ker nočejo omejevati samostojnosti otrok pri njihovih odločitvah. Razen tega pa so kot pragmatično usmerjeni ljudje tudi mnenja, da je najboljša učiteljica izkušnja.

Pri zadržanosti deklet tudi ne prihajajo v poštev verski pomisleki. Luteranska cerkev namreč sprejema zamisel predzakonskih odnosov; po drugi strani pa Švedinje in druge Skandinavke ne gledajo na spolne zadeve skozi verska očala. Zanje je to nekaj naravnega in zato tudi čistega, saj jim je vsaka metafizika tuja.

Na vsakih sto «svobodnih švedskih deklet» je samo 27 resnično takih. Od omenjenih 27 deklet jih je 96 odst., ki so prišle do tega koraka čisto premišljeno, le 4 odst. jih je izjavilo, da so bile nekako premamljene. Prav tako ni imela nobene važne vloge pri tem radovednost, ki je včasih v latinskih deželah vzrok prezgodnjih odnosov. Pri Švedih tudi ni kot pri južnjakih tako imenovanega «dokaza ljubezni». Po njihovem mnenju bi bilo to čisto navadno izsiljevanje, kateremu ne bi nobeno dekle nasedlo, saj bi to tudi pomenilo omejevanje osebne svobode. Švedinje pravijo, da ne bi imele takšne grožnje nanje nobenega vpliva.

Iz ankete je razvidno, da je 16 odst. deklet obžalovalo svoj korak. Predvsem se dekleta bojijo nosečnosti. Toda ne zato ker bi jih zapostavljali družbi ali celo zasramovali, marveč ker je za študentinjo nerodno, če postane mati, saj ovira to njene študije. To se dogaja čeprav dobivajo dekleta tudi vsake vrst pomoč in podpore. Kar se čustvenih odnosov tiče, se dekleta tudi rada posvetujejo s svojimi prijateljicami, manj pa s starši.

Po drugi strani pa je tudi znano, da postanejo Švedi in Švedinje zgodaj neodvisni od svojih družin. Značilno pa je, da gredo tudi starši na roko otrokom pri prirejanju raznih zabav, saj se diskretno umaknejo, ko pridejo prijatelji deklet v hišo, čeprav vedo, da sledijo plesi s precej zasenčenimi lučmi. Kljub vsemu temu pa je mladina na splošno moralno zdrava kot vidimo ravno iz ankete.

Glede pojmov o ljubezni je treba upoštevati, da na Švedskem predvajajo nepristrižene erotične filme in izdajajo knjige, ki so precej proste. V anketi o tej zadevi se mladina zavzema za popolno svobodo in pravi, naj vsak po svoji preudarnosti izbira filme ali knjige. Tako je na primer pri nekem glasovanju, ali naj se uvede cenzura spolno napetih filmov, odgovorilo 80 odst. izprašanih proti taki cenzuri. Medtem pa se je le 53 odst. izprašanih izreklo proti cenzuri filmov, ki vsebujejo nasilne prizore. Marsikakšno dekle tudi pravi, da je proti erotičnim filmom in knjigam, ker se s tolikimi besedami ljubezen lahko spremeni v pusto vsakdanjo zadevo. O ljubezni se govori v šoli, v knjigah, v kinematografu, o njej se vedno razpravlja in vse to lahko povzroči, da postane stvar plehka in čisto mehanična.

Na Švedskem se tudi skoraj vse ženske, vštevši princezinje, pripravljajo na kak poklic. Kljub temu pa je le 15 odst. izprašanih deklet izjavilo, da njihov cilj ni poroka in gospodinjstvo, ki sledi iz nje. Druga dekleta pravijo, da bodo gospodinjila vsaj, dokler ne bodo zrasli otroci, češ da je njihova navzočnost nujna za njihov fizični in čustveni razvoj. Ti odgovori torej kažejo veliko spolno uravnovešenost.

Kot vidimo, je tudi osnovna težnja večine švedskih deklet ta, da si ustvarijo družino in dom ter da postanejo dobre gospodinje in družice svojih mož.

Skupina švedskih študentov med zabavo v lokalu, ki je pridržan samo zanje

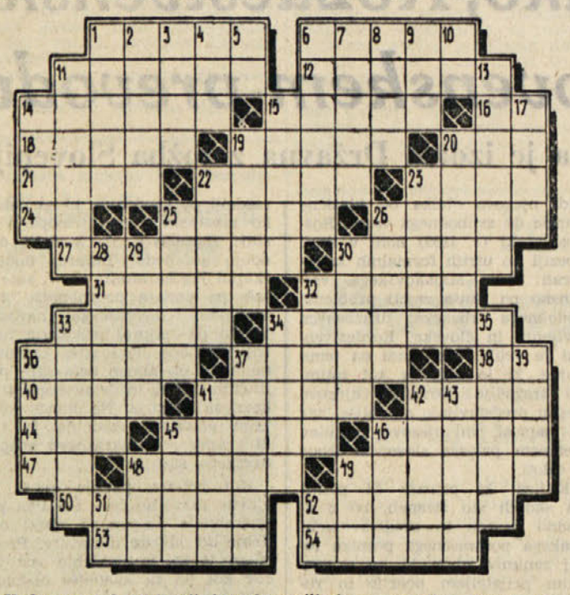

Vodoravno: 1. največji jugoslovanski polotok, 6. nepravo zlato, 11. prileten moški, 12. sebičnež, 14. kozaški poglavar, 15. ime švedske filmske igralke Garbo, 16. igralna karta, 18. nabava za denar, 19. italijansko pristanišče ob Jadranu, 20. žival, ki živi pod zemljo, 21. pokrajina v Vietnamu, 22. monopolistično združenje kapitalističnih podjetij, 23. posoda za cvetlice, 24. kratica za «akademski klub», 25. spodnji del glave, 26. nezdrav, 27. reden dohodek od naložene glavnice, 30. priimek dveh sodobnih slovenskih kiparjev, 31. slap Savinje pod Okrešljem, 32. dan v tednu, 33. morska dolžinska mera, 34. veliko število, 36. močvirska ptica, 37. ime predsednika Naserja, 38. francosko žensko ime, 40. ameriška filmska igralka (Abbe), 41. mesto v Istri, 42. pramen, 44. organ vida, 45. italijanski popevkar, 46. zelo razširjena nemška ilustrirana revija, 47. različna soglasnika, 48. gorilni plin, 49. prebivalka glavnega mesta Grčije, 50. nepoklicni športnik, 52. žena očetovega brata, 53. reka v Armeniji, 54. gradbene enote.

Navpično: 1. Odisejeva domovina, 2. puščavski veter, 3. bedak, bebec, 5. kemični znak za aktinij, 6. ravna streha, 7. trgovski potnik, 8. franc. pisatelj (Pierre)-9. ime baletke Miakarjeve, 10. kratica za «izvršni svet», 11. ime ilirskega pesnika Vraza, 13. junak filmov o džungli, 14. otok v otočju Tuamotu v Pacifiku, 15. prsi, 17. poklic, socialni položaj, 19. livada, travnik, 20. redka tkanina za previjanje ran in vezavo knjig, 22. iver, 23. odboj žoge v zraku, 25. žensko ime, 26. sodček, 28. otočje pred jugozahodno obalo Istre, 29. eden največjih nemških pesnikov, 30. vrsta peciva, 32. ugledni angleški dnevnik, 33. poljedelsko opravilo z žitom, 34. nekdanja ruska nagovorna beseda za gospoda, 35. ptica plovka severnih morij, 36. največja kopenska žival, 37. italijansko koncentracijsko taborišče za Slovence v Furlaniji. 39. tanka kožica, mrena, 41. dan v tednu, 42. mladi sovjetski šahovski velemojster, 45. naglavni robec, 46. močno nagnjen, 48. nočno zabavišče v večjih mestih, 49. oče, 51. kemični znak za mazurij, 52. kratica za «smučarski klub».

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE

Vodoravno: 1. Levstik, 8. brenta, 14. obelisk, 15. Rivera, 16. Korana, 17. mula, 18. I(van) C(ankar), 19. Anapa, 20. Tana, 21. ceh, 22. lI, 23. Arno, 24. Rade, 25. Trianon, 29. koren, 30. Arras, 31. Namur, 32. čitam, 33. Karas, 34. senik, 35. Simenon, 37. Aleš, 38. Tara, 39. E(dvard) K(ardelj), 41. tir, 42. Rank, 43. obrov, 46. R(ado) S(imoniti), 47. sold, 48. striga, 49. Atropa, 51. oktober, 52. pionir, 53. diamant.

ČUDNO ZDRAVLJENJE HISTERIJE

Gospa z «nojevim» želodcem

Pri operaciji so ji našli v želodcu cel «arsenal» kovinastih predmetov

Med operacijami, ki so jih v zadnjih 50 letih opravili več ali manj znani zdravniki, je bilo število operacij na želodcu sorazmerno majhno. Med to ne preveliko skupino operacij ni posebno padlo v oči število operacij za odstranitev predmetov iz želodca. To pa ne pomeni, da je redko število primerov, ko ljudje požrejo razne predmete, ki se ustavijo v želodcu, ali pa gredo naprej skozi prebavila. Nasprotno, zdravniki dobro vedo in izkušnja uči, da so ljudje požrli naravnost neverjetne predmete, za kar pa je bila v redkih primerih potrebna operacija. Številni primeri iz prakse kažejo, da je želodec z lastno močjo pognal nazaj številne predmete, ki so jih ljudje namerno ali nenamerno požrli. Drugi pa tudi obsežni predmeti, so šli po svoji naravni poti brez motenj in so zapustili telo. Včasih pa se je zgodilo, da so se ustavili v spodnjem črevesju in jih je bilo treba odstraniti z umetnimi sredstvi. Le redko ostajajo predmeti v želodcu

Danes se bomo spomnili primera, ki je zelo zaposlil zdravniški strokovni tisk in prešel iz njega v dnevni tisk. Nekega dne pred prvo svetovno vojno, so pripeljali v bolnišnico v Odesi 32-letno gospo. Njen vznemirjeni mož je povedal, da je žena pred približno 3 meseci v napadu duševne zmedenosti požrla razne predmete, ki niso, kolikor on ve, nikoli prišli na dan.

Primarij je takoj pregledal bolnico. Ugotovil je, da je lepe postave, toda zelo bolnega videza. Sedela je v postelji in se pritoževala nad hudimi bolečinami. Odločno je zahtevala, naj jo takoj operirajo, češ da se hoče rešiti bolečin, ki jo mučijo že več tednov. Zdravniku se je posrečilo pomiriti razburjeno bolnico, kateri je obljubil, da jo bodo kmalu operirali. Natančno, jasno in brez vsakega znaka duševne zmedenosti mu je orisala simptome trpljenja. Izvirala je iz popolnoma zdrave družine, vendar pa je imela, že kot mlado dekle, včasih «histerične» napade.

Pri teh napadih se je čutila zelo potrta in je bila naravnost sita življenja. Proti njim je začela piti petrolej in karbolno kislino. Toda to še ni bilo dovolj: poizkusila je tudi s požiranjem igel, gumbov in žebljev. Ker pa ni bilo zaželenega učinka, so jo poslali v neko zdravilišče, a motnje so ostale. Ko se je vrnila, je poizkusila z večjimi predmeti. Požirala je lasnice, peresa, žičnike, svinčnike itd. Ker pa se kljub temu smrt ni hotela prikazati, je požrla kvačko, drobce stekla, dve kavni žlički, vilice, kos železa, velike količine risalnih žebljičkov in druge predmete, katerih se ni mogla več spomniti. Ko jo je zdravnik vprašal, kako je mogla požreti toliko precej obsežnih predmetov, je mirno priznala, da ni imela pri tem nobenih težkoč ter da je šlo vse zelo lahko. Mnogo teh predmetov je potem telo izločilo, toda številni so baje ostali v njem.

Seveda so na to postale posledice. Rekla je, da so bile v začetku le majhne težave. imela je samo občutek, da je sita ter je izgubila tek. Polagoma pa so se bolečine povečale, nastale so prebavne motnje z bruhanjem itd. Najprej je iskala pomoči v svojem kraju. Toda povsod so z velikim nezaupanjem poslušali njeno pripovedovanje in ji seveda niso niti verjeli. Površni pregledi niso dali nobenega pozitivnega rezultata in razno zdravljenje, med katerim tudi vodna terapija, ni ublažilo bolečin. Polagoma ni mogla niti več jesti, ker so postajale bolečine vedno hujše, telesne sile so jo zapuščale in zato se je končno odločila za operacijo v Odesi. V zadnjih dneh sta ji trebuh in želodec močno otekla, tako da se ni mogla niti gibati, niti ni mogla mirno ležati.

Naslednji dan so bolnico ob veliki udeležbi zdravnikov operirali. Najprej je zdravnik odpri veliko bulo. Pokazalo se je, da je bila ta bula votlina, kamor je odtekal gnoj. Vanjo je štrlel tudi predmet z ostro konico. Ta predmet so previdno odstranili in ugotovili, da gre za kvačko, ki je prevrtala steno želodca. Po raznih drugih posegih, katerih ne bomo na široko opisovali, so odprli želodčno steno za kake 4 cm. Takoj se je razlila iz želodca rdeča-rjavkasta tekočina in šele ko je ta presahnila, se je operater lahko z dvema prstoma prepričal o tem, kar je vseboval želodec. Največji predmeti so ležali pošev in zaradi njih se je želodec precej razširil na levo. Mali predmeti pa so ležali v pordeli in otekli želodčni mreni. S kleščami prijemalkami je zatem zdravnik potegnil iz želodca naslednje predmete: ključ, dve srebrni čajni žlički, vilice, dva močna žičnika, dve lasnici, dvanajst koščkov stekla, okenski razpirač, peresce, devet igel, svinčnik, gumb, list staniola in razne pečke in koščice. V celoti je bilo 37 predmetov, ki so tehtali več kot četrt kilograma.

Nekaj težav je povzročila samo odstranitev vilic. Po poskusih, ki so trajali več minut, se je končno posrečilo operaterju izvleči tudi vilice potem, ko jih je v želodcu obrnil, tako da so bili rogljički zadaj. Na nekatere predmete, kot peresca igle in žičnika je močno vplival želodčni sok, žlica in vilice pa niso kazali nobene spremembe, razen da so nekoliko pobledeli. Operacijo so končali na običajni način, o njej pa so obvestili strokovnjake in svetovni tisk. Že po šestih tednih je ženska ozdravela in so jo poslali domov. Počutila se je dobro, pridobila je na teži in vse je kazalo, da je prebolela tudi duševno potrtost.

Smeli bi torej reči, da je šlo v tem primeru za pravi medicinski čudež. Nikoli se ni več slišalo o podobnem primeru človeškega «nojevega» želodca vse do tistega letošnjega poletnega dne, ko je neki Sicilijanec pred zdravniško komisijo «obedoval» z zemljo, kamni, peskom in podobnimi snovmi. Gotovo je precej ljudi, ki lahko požrejo razne predmete v veliki količini in se jih rešijo brez težkoč. Toda od primera gospe v Odesi ni bil znan noben primer človeka, ki bi imel v želodcu pravi arzenal kovinastih predmetov, od katerih tudi nekaj z ostrimi konicami, in ki bi vseeno ostal živ.

ARGONAVTI

DELO JE HITRO NAPREDOVALO. ŠLAVNI MOŽJE SO SE PONUDILI JAZONU ZA SPREMSTVO...

...HERAKLEJ JE BIL MED PRVIMI.

LADJA JE BILA GOTOVA, MOŠTVO PRIPRAVLJENO. DAN ODHODA JE PRIŠEL.

DEKLETA SO JIM METALA ROŽE V SLOVO.

...IN »ARGO« NAJPONOSNEJŠA LADJA STAREGA SVETA, JE ODPLULA SVOJIM NALOGAM NAPROTI.

KREPKE ROKE SO V ENAKOMERNEM RITMU POGANJALE VESLA.

»ARGO« JE HITELA IZ PEGAZEJSKEGA ZALIVA. ŽE JE OBŠLA RT.

ZAPIHAL JE VETER IN RAZPELI SO JADRA DOMOVINA JE VSE HITREJE OSTAJALA ZA NJIMI.

HOROSKOP

Veljaven od 25. do 31. julija

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) Za vaše čustvene odnose je mnogo ugodnih vplivov, ki bodo nadomestili neugodni vpliv boginje ljubezni. Preživljate zelo razgibano obdobje in se boste spoznali z mnogimi novimi ljudmi. V svojih družbenih odnosih bodite bolj izbirčni.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) Se ta teden boste morali biti zelo potrpežljivi v odnosih z ljubljeno osebo. Izogibajte se sporov in nesporazumov. V družini bodo odnosi precej napeti, pa tudi s prijatelji ne pojde vse najbolje. Ugodno pa se bodo razvijali vaši načrti.

DVOJČKA (od 21. 5. do 20. 6.) Vpliv je zelo ugoden in ga boste lahko izkoristili, ko boste srečali osebo, ki vam je pri srcu. Navezali boste tudi nove stike. Čas je zelo primeren za sestanke zaljubljencev. Uresničili boste tudi neki skupni načrt.

RAK (od 21. 6. do 22. 7.) Če boste hoteli navezati boljše in bolj prisrčne čustvene stike, se morate bolj potruditi. Morali boste tudi nekoliko žrtvovati. V družini bodo nastali spori glede ureditve stanovanja, ki pa se bodo kmalu izgladili.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) Pred seboj imate zelo ugoden in važen teden. Predvsem boste morali pojasniti nekatere nesporazume. Priredite sestanke s prijatelji. Čas je zelo ugoden za uresničenje važnih načrtov. Svoje misli morate vedno jasno nakazati.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) Da bodo vaši sestanki čimbolj zanimivi, morate najti za predmet vaših razgovorov kaj bolj izvirnega. Bodite bolj popustljivi, če se hočete ogniti sporom. Ta teden boste imeli precej obveznosti, ki jih boste težko izpolnili.

TEHTNICA (od 23. 9. do 23. 10.) Zaradi vašega spremenljivega razpoloženja, bo življenje precej razgibano. Na splošno pa bo položaj ugoden za vas Spoznali se boste z mnogimi ljudmi in sklenili prijateljstvo. Ne lotite se preveč lahkih del, ki vam ne bodo dala zadoščenja.

ŠKORPJON (od 24. 10. do 21. 11.) S tem tednom se bo morala vaša zaskrbljenost nehati, ali pa bo moralo vsaj priti do razjasnitve. Menjavanje ugodnih in neugodnih vplivov bo zahtevalo od vas nekaj napora, da prebrodite težave. Uspeh na delu.

STRELEC (od 22. 11. do 21. 12.) Ta teden vas čaka zelo zanimivo in važno srečanje, ki utegne imeti velik vpliv na vse življenje. Nekateri pa bodo imeli možnost ljubimkanja. S prijatelji boste uresničili neki skupen načrt, ali pa pojdete na skupno potovanje.

KOZOROG (od 22. 12. do 20. 1.) Otresite se vse negotovosti in življenje se vam bo nasmehnilo. Če iščete sorodno dušo, potujte in pojdite v novo družbo. Zelo važno bo prijateljstvo z nekim tujcem. Možnost potovanja v inozemstvo zaradi študija ali spopolnjevanja.

VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.) Imeli boste priliko mnogo potovati in izboljšati odnose z osebami, ki so vam zelo pri srcu. Sploh se boste dobro razumeli z vsemi. Tudi na delu si boste znali ustvariti ozračje soglasnosti in si pridobiti nove prijatelje.

RIBI (od 20. 2. do 20. 3.) V ljubezni ne mislite samo nase, marveč predvsem na osebo, ki deli z vami svoja čustva. Morali se boste nekoliko žrtvovati, a kmalu bo to vse poplačano. Na delu bodite bolj podjetni in marljivi, saj boste imeli od tega le korist.

NAŠA ZEMLJA

MESEČNA PRILOGA PRIMORSKEGA DNEVNIKA ZA NAŠE PODEŽELJE Štev. 7 (19)

Z ENOTNIM NASTOPOM TER PODPORO SINDIKATOV IN STRANK

Stavka in popolna zmaga 100.000 kolonov in kmečkih delavcev v Južni Italiji

Na 13. dan stavke je zemljiška gospoda klonila in sprejela zahteve stavkajočih

Na uvodnem mestu te naše priloge se običajno ukvarjamo z domačimi politično-gospodarskimi vprašanji, ki imajo kaj skupnega s kmetijstvom. Dogodkov sicer ne primanjkuje tudi tokrat. Kljub temu pa menimo, da bodo naši čitatelji zadovoljni in da bodo z nami soglašali, če bomo tokrat pisali o zelo važnem dogodku, o veliki borbi poljskih delavcev in kolonov v Apuliji, ki so s trinajstdnevno enotno in ostro borbo prisilili agrarce, da so sprejeli važne zahteve in si prvič v zgodovini sindikalne borbe kmečkih delavcev na jugu priborili pravico, da lahko odločajo o zemlji, ki jo s svojimi rokami obdelujejo.

2. julija zjutraj so se apuljski poljski delavci in koloni pripravljali na 13. dan stavke, ki je zajela najbolj zakotno posestvo agrarcev v tej deželi, kjer je kmetijstvo sicer mnogo napredovalo, hkrati pa se je še vedno nadaljeval (in se v nekaterih, čeprav bolj omiljenih oblikah) fevdalni izkoriščevalni sistem. Stafete kmetov na motociklih, ki so se med stavko spremenili v neutrudne sindikalne aktiviste, so trinajsti dan stavke zjutraj prinesle na vsa posestva vest, da so agrarci končno klonili in sprejeli važne zahteve delavcev. Zemljiška gospoda je klonila in sprejela zahtevo po znatnem povišanju plač delavcem, fevdalno kolonsko zatiranje pa je zadobilo prvi odločujoči udarec. Vest je spravila vse na noge. Stavkajoči kmetje so se začeli zbirati pred sedeži kmetijskih zvez in v povorkah krenili po mestih, vaseh in zaselkih, da slavijo svojo zmago.

Bitka izkoriščanih kmetov v Apuliji se je začela 21. junija. 100.000 poljskih delavcev in kolonov je prekrižalo roke in blokiralo vsako dejavnost na posestvih agrarcev. Na trgih so se zbirale množice in glasno podprle akcijo svojih sindikalnih predstavnikov. Kmečki delavci in koloni so imeli podporo večine strank. Vsi so bili na njihovi strani: župani, občinski odbori in občinski sveti, strankarske federacije KD, KPI, PSDI, PSI, PRI, vse tri sindikalne organizacije, skratka vsi, ki neposredno ali posredno čutijo krivico, ki se dela poljskim delavcem in kolonom.

Prvi dnevi stavke in demonstracij so bili izredno odločni. Prefekti so takoj spoznali, da tokrat ne bo mogoče zlomiti borbenost delavcev z nobenim izsiljevalnim sredstvom. Zato so tudi skušali navezati stike z agrarci, da bi spor čimprej rešili na pokrajinskih uradih za delo. Agrarci pa niso odgovorili na noben poziv. Niso prišli na noben sestanek. Še vedno so upali, da se bodo reveži, ki so bili stoletja izkoriščani, po prvih izbruhih borbenega navdušenja pomirili in polagoma, toda eden za drugim začeli zapuščati bojno polje. Računali so na pomanjkanje, na lakoto, ki sta tolikokrat prisilili kmečke delavce na predajo. Niso pa računali, da se danes italijanski kmet tudi na jugu zaveda svoje važne in nenadomestljive vloge v sodobnem kmetijstvu, da hoče svoj pravični delež pri tej preobrazbi zemlje, ki se izvaja z velikimi prispevki javnega denarja, od katerih pa so imeli doslej profit samo zemljiški posestniki. Ta zavest in odločna borba, da se napravi konec sramotnemu izkoriščanju, sta dobili podporo vsega prebivalstva. Zato ni bilo sile, da bi prisilila na kolena stavkajoče delavce.

Ko so se agrarci tega zavedali, so nenadoma odpotovali v Rim na posvet na «Confagricolturo». Računali so, da bodo morda dobili podporo tudi pri kakšnem vplivnem vladnem predstavniku, saj so menili, da je sedaj več ali manj vsako povišanje plač zamrznjeno zaradi «slabe gospodarske konjunkture». Tudi pri tem so se ušteli, saj imajo v Rimu zapisano črno na belem, koliko je vlada nakazala za modernizacijo kmetijskih posestev prav v Apuliji in da od tega doslej delavci niso imeli skoraj nobene koristi. Zato se jih nihče ni upal podpreti.

Stavka se je medtem nadaljevala. Prefekt v Bariju je dal pobudo za sestanek med strankami v sporu v njegovem uradu, toda agrarcev niso mogli nikjer stakniti. Dvanajsti dan stavke se je razlegla vest, da so agrarci pristali na pogajanja brez nobenih predhodnih koncesij in s stavko v polnem teku. Na prefekturi so se po dolgem času znašli skupno za mizo agrarci in sindikalni predstavniki. Najprej so agrarci zahtevali, naj se pred začetkom pogajanj prekine stavka in naj se črta iz dnevnega reda točka o kolonskih pogodbah, ki bi se morale na osnovi obstoječega zakona že izvajati. Sindikalni predstavniki so ti dve zahtevi takoj odklonili. Agrarci so končno pristali na pogajanja o vseh nakazanih vprašanjih. Pogajanja so bila dolga, trajala so ves dan in skoraj vso noč. Tik pred zoro, ko so se delavci pripravljali na trinajsti dan stavke, so se pogajanja za delavce zmagovito končala. Obnovljena je bila pokrajinska delovna pogodba za nekvalificirane poljske delavce, na osnovi katere se jim poviša plača za 21.50 odstotka, poljskim kvalificiranim delavcem pa za 13 odstotkov. Agrarci so se tudi obvezali, da bodo plačevali višje zavarovalne prispevke, da bo poljskim delavcem zagotovljena podpora v primeru bolezni ali nezgode na delu. Povišanje plač in zavarovalnih dajatev bo stalo agrarce 5 milijard lir letno. Glede kolonov, čigar vprašanje je bolj zapleteno, pa so se agrarci obvezali, da ga bodo rešili v treh mesecih.

Zmaga je popolna, so izjavili po končanih pogajanjih sindikalni predstavniki. Lahko pa se reče, da je bila tudi popolna solidarnost prebivalstva s prizadetimi delavci, popolna pa je bila predvsem enotnost delavcev, sindikalnih organizacij in zlasti občinskih uprav, ki so v rokah demokristjanov, komunistov, socialistov ali socialdemokratov. Zmagala je torej enotnost delovnih ljudi proti nasilju in izkoriščevalnemu režimu veleposestnikov.

SLAVKO ŠTOKA

Če se lastovke v avgustu selijo,
pred hudo zimo bežijo.

RAZSTAVE IN NAGRADE

Petje in veselo razpoloženje na prazniku terana in pršuta v Repnu

Na vinski razstavi v Nabrežini (od 26. do 30. julija) so bili nagrajeni za svoja vina naslednji vinogradniki:

BELO VINO

DANILO RADOVIČ — Nabrežina 79 — I. nagrada
LAMBERT PERTOT — Nabrežina 88 — II. nagrada

ČRNO VINO

FRANC ŠEMEC — Prečnik 5 — I. nagrada
DUŠAN RADOVIČ — Nabrežina 138-A — II. nagrada

Na prazniku kraškega terana in pršuta v Repnu (10. in 11. julija) so bili nagrajeni za teran:

IVAN ŠKABAR — Repen 56 — I. nagrada
ANTON ŠKABAR — Repen 32 — II. nagrada
FRANC GUŠTIN — Repen 22 III. nagrada
ANTON GUŠTIN — Col 9 — IV. nagrada

OD 31. JULIJA DO 3. AVGUSTA

XII. razstava vin v Miljah

Od 31. julija do 3. avgusta bo v Miljah občinska razstava domačih vin. Prijavilo se je 7 vinogradnikov iz miljske občine.

Razen nagrad in diplom za najboljša vina, bodo podelili nagrade tudi za najlepši kiosk. Na razstavi v Miljah namreč vsak vinogradnik postavi svoj kiosk, v katerem prodaja svoje vino in sadje.

PO PODATKIH KMETIJSKIH NADZORNIŠTEV

Zaradi neurja in toče 8,5 milijarde lir škode v deželi Furlanija-Julijska krajina

Hudo neurje s točo 3., 4., 7. in 8. julija) je povzročilo ogromno škodo kmetijstvu v deželi Furlanija-Julijska krajina. Po prvih podatkih kmetijskih nadzorništev znaša škoda 8 milijard in pol lir, in sicer 5 milijard in 700 milijonov v videmski pokrajini, 2 milijardi v goriški pokrajini, 560 milijonov v pordenonskem okrožju in 165 milijonov v tržaški pokrajini.

Po kulturah znaša škoda: 2 milijardi na trtah, 2 milijardi in 100 milijonov na sadnem drevju, 1 milijarda in 200 milijonov na žitu, 260 milijonov na zgradbah in raznih napravah itd. Najbolj je bil prizadet nižji predel Furlanije. Na Goriškem je največja škoda pri Gradežu in Škocjanu ter Starancanu, na Tržaškem pa v nabrežinski in v miljski občini.

Na Goriškem znaša škoda v vinogradih 656 milijonov lir, na žitu 438 milijonov lir, na sadnem drevju 185 milijonov lir, na zgradbah in napravah 142 milijonov lir itd.

Na Tržaškem znaša škoda zaradi izgubljenega pridelka 108 milijonov lir, 7 milijonov za obnovitev vinogradov, 50 milijonov pa na kmečkih zgradbah.

Omenjene podatke je navedel na seji deželnega sveta deželni odbornik za kmetijstvo odv. Comelli, ki je sporočil, da je deželna uprava dodelila za prizadete kmete 60 milijonov.

Ob hudi nesreči, ki je tako prizadela kmetijstvo v naši deželi, je prišla do izraza pobuda, da bi se v deželnem merilu ustanovil poseben sklad za pomoč kmetom, ki bi bili prizadeti zaradi vremenskih neprilik. To je vsekakor zelo pametna in koristna zamisel. Pohvale vredna je tudi prizadevnost deželnih in krajevnih oblasti ter raznih ustanov, ki so dodelile prispevke za pomoč prizadetim kmetom, toda v takih primerih je najbolj učinkovita takojšnja pomoč.

Deželni odbornik za kmetijstvo odv. Comelli je prejšnji teden v spremstvu dolinskega župana, deželnih svetovalcev, tajnika Kmečke zveze in kmetijskih strokovnjakov obiskal Gročano. Ogledal si je vzorno urejene hleve in živino ter se zelo pohvalno izrazil. Na sliki odv. Comelli ko gre po vasi v spremstvu strokovnjakov.

28. IN 29. AVGUSTA

Izlet v Slovenijo in ogled mednarodnega sejma vin v Ljubljani

Tudi letos bodo organizirale Kmečka zveza, Zveza malih posestnikov in Kmetijska zadruga v Trstu izlet po Sloveniji z obiskom mednarodnega sejma vina in žganih pijač v Ljubljani.

Izlet bo 28. in 29. avgusta. Na sedežih KZ, ZMP in Kmetijske zadruge že sprejemajo prijave. Kdor se namerava udeležiti izleta, naj se čimprej prijavi, da bodo organizatorji lahko pravočasno vse uredili, zlasti za prenočevanje.

Izletniki se bodo odpeljali iz Trsta v soboto, 28. avgusta, ob 7. uri. Ob 12.30 bo kosilo v Celju, popoldne pa se bodo odpeljali v Rogaško Slatino, kjer so svetovno znana zdravilišča. Zvečer se bodo vrnili v Celje, kjer bodo večerjali in prenočili.

V nedeljo, 29. avgusta, si bodo izletniki lahko ogledali pivovarno v Laškem, ali se bodo odpeljali naravnost v Ljubljano. V Ljubljani bo ob 12. uri kosilo v restavraciji «Union», ob 15. uri pa bo obisk vinskega sejma s pokušnjo vin. Na razstavišču bo tudi večerja pred povratkom v Trst, kamor bodo izletniki prispeli okrog 22. ure.

Voda...

S povečanjem števila prebivalstva in napredkom tehnike, industrije ter življenjske ravni človeštva se je tudi povečala potrošnja vode na osebo. Izračunali so, da je v dobi cesarja Avgusta, pred skoraj 2000 leti, ko je bilo na Zemlji približno 275 milijonov ljudi, znašala potrošnja vode na osebo povprečno od 12 do 20 litrov na dan. V srednjem veku se ni mnogo spremenilo. V preteklem stoletju, ko se je začela naglo razvijati industrija, se je potrošnja vode dvignila na 40-60 litrov dnevno. V zadnjem stoletju se je svetovno prebivalstvo podvojilo, potrošnja vode na osebo pa se je dvignila za 4-krat. V zapadni Evropi znaša zdaj potrošnja vode na osebo (za higieno, prehrano, kmetijstvo in industrijo) približno 150 litrov dnevno.

Če veter nam avgust zvedri, se dolgo brez dežja trpi.

V industrijskih deželah se porabi povprečno 15 litrov vode za proizvodnjo 1 litra piva, 325.000 litrov vode se porabi za proizvodnjo 1 tone jekla, 10 litrov vode za 1 liter bencina itd. Z modernimi napravami v kmetijstvu se porabi od 30 do 40 ton vode za proizvodnjo 1 kg mesa.

V mnogih državah Južne Amerike, Afrike in Azije je povprečna potrošnja vode na osebo še vedno od 5 do 15 litrov. Tudi v tem je krivda zaostalosti in revščine teh krajev.

ZADRUŽNIŠTVO

TO RUBRIKO VAM NUDI KMETIJSKA ZADRUGA V TRSTU - UL. FOSCOLO 1

Kmečki tabor na Općinah

Razstava strojev in okrasnih rastlin - Opozorilo cvetličarjem

Tudi lanskega kmečkega tabora na Općinah se je udeležilo veliko število gostov

Na Općinah bo 14., 15. in 16. avgusta kmečki tabor, ki ga tudi letos organizira Kmetijska zadruga v Trstu. Tabor bo v Ljudskem domu s sporedom kot prejšnja leta. Letos bodo dali večji poudarek in obseg razstavi kmetijskih strojev, vina in okrasnih rastlin — lončnic.

Kmetijska zadruga je z uspehom razstavljala stroje na sejmu Alpe-Adria v Ljubljani, ob priliki vinske razstave v Zgoniku pa je praktično prikazovala delovanje strojev. Zadruga prodaja razne stroje, za nekatere pa ima tudi zastopstvo.

Brez strojev si ne moremo zamišljati sodobnega kmetijstva. To so naši kmetovalci razumeli in tako vidimo vedno več strojev po naših vaseh, vendar se bo moral kmetijski strojni park še povečati in se bo moralo izpopolniti strokovno znanje naših kmetovalcev, da bodo znali racionalno uporabljati stroje. Zato je pobuda Kmetijske zadruge vse pohvale vredna.

Zaradi vremenskih neprilik ne bo mogla na letošnjem taboru priti tako do izraza razstava zelenjave in povrtnin. Lahko pa se v dvorani doma priredi razstava okrasnih rastlin — lončnic, za katere je med našimi gospodinjami vedno večje zanimanje. Dejstvo je tudi, da so naši cvetličarji prejeli na mednarodni cvetlični razstavi prav za lončnice najlepše priznanje.

Spričo vsega tega bi bila taka razstava na taboru zelo umestna in koristna. Zato vabimo naše cvetličarje, da se čimprej prijavijo pri Kmetijski zadrugi za to razstavo.

M. Grbec posredoval za prizadete po neurju

Občinski svetovalec Marij Gerbec je po zadnjem neurju naslovil na tržaškega župana pismeno prošnjo, v kateri opozarja župana in občinski svet na škodo, ki jo je neurje v noči med 4 in 5. julijem povzročilo kmetovalcem v tržaški občini, zlasti vinogradnikom in vrtnarjem na Kolonkovcu, v Barkovljah, Grljanu, Križu, na Proseku in Kontovelu. Kmetje v tržaški občini so bili prizadeti tudi spomladi zaradi burje. Zato je svetovalec Gerbec zaprosil za pomoč občine prizadetim kmetovalcem.

Na seji občinskega sveta 19. julija mu je odgovoril odbornik Gasparo, ki je dejal, da je po podatkih trgovinske zbornice neurje v tržaški občini povzročilo za 350 mil. lir škode industrijskim in trgovinskim podjetjem, od 100 do 150 milijonov lir pa kmetom. Pri tem je pripomnil, da sta za kmetijstvo pristojna pokrajina in kmetijsko nadzorništvo. Na občini je bil imenovan odbor, ki sprejema prijave in prošnje prizadetih kmetov

ZARADI POPLAV IN NEURJA OD JESENI

400 milijard din škode v Jugoslaviji

Kako hude nesreče se vrstijo skoraj v nepretrgani vrsti v Jugoslaviji že deset mesecev, se je pokazalo v računu, ki pravi, da so vremenske neprilike povzročile od jeseni za okrog 400 milijard din škode. Dovolj bi bila že ena sama taka velika nesreča, kakršne so bile povodnji jeseni v Zagrebu in Sloveniji. Zaradi neugodnega vremena niso mogli posejati dovolj ozimine, spomladi pa ne jarih posevkov, kolikor so računali. Nato so prišle še zadnje povodnji, ko je bil udarec še hujši, ker je voda pobrala mnogo že dozorevajoče pšenice. Kakor da vsega tega ne bi bilo dovolj, je 4. in 5. julija divjalo strahovito neurje od primorskih krajev čez Baranjo, Bosno in Srbijo. Škodo po povodnjih v sami Vojvodini so ocenili na 80 milijard din.

Donava je preplavila 50.000 ha najrodovitnejših njiv s posevki vred. Voda je zajela tudi 4.400 hiš, od katerih se je 800 že podrlo, 2700 pa se jih verjetno bo, ali jih bodo morali porušiti. V Slavoniji in Baranji je bilo poplavljenih 50.000 ha zemlje (20.000 ha njiv). Zaradi povodnji maja v Bosni in Srbini je bilo za 82 milijard din škode. V Srbiji je bilo poplavljenih 70.000 ha rodovitne zemlje, podrlo se je 530 hiš, okrog 9.000 pa jih je na pol razpadlo.

Nekaj za naše gospodinje

KRIZANTEMA

Gojitelji krizantem vedo, kako zapletena in tvegana je vzgoja teh lepih sezonskih cvetlic. Skozi dolge mesece jih varujemo, negujemo in skrbimo, da nam ocvetijo točno ob določenem času. Uspeh gojitve je odvisen od več faktorjev in med temi je tudi borba proti boleznim in škodljivcem, ki jih napadajo v času razvoja. Že januarja, ko pričnemo višati temperaturo in pričnejo poganjati korenine, se rade na sadikah pojavijo gniloba in druge glivične bolezni. Ena teh bolezni je rja, katero spoznamo po pegah na spodnji strani listov. Če pravočasno ne ukrepamo, se nam sadike posušijo. Pegavost krizantem povzroča posebna glivica (Septoria chrysanthemella). Proti rji so se v preteklosti borili s škropljenjem z modro galico. Ta sredstva so dejansko uspešna za zatiranje glivičnih bolezni na raznih cvetlicah, imajo pa to nevšečnost, da z njimi lahko ožgemo rastline. Danes uporabljamo v cvetličarstvu tako imenovana organska kemična sredstva. Omenili smo jih že v članku «Bolezni nageljnov in vrtnic». Gre za tako imenovane «Dithiocarbamate». Tudi za zatiranje rje na krizantemah uporabljamo ta sredstva, ki jih dobimo v trgovinah pod imeni Dithan, Zineb in Lirotan. Na 100 litrov vode vzamemo 30 dkg teh sredstev. Paziti moramo, da škropimo predvsem spodnjo stran listov.

Krizanteme rada napada «pepelasta plesen» (Erysiphe), spoznamo jo po pepelasti prevleki na listih in mladih poganjkih. To bolezen zatiramo z žveplenimi pripravki tipa Co-San, Thiovit in drugimi žveplenimi koloidalnimi sredstvi. Cosan, Thiovit in druge pripravke na pr. sumporol, cumulus uporabljamo v 0.2-0.3-odst. raztopini (na 100 litrov vode vzamemo 20 do 30 dkg teh sredstev.

Od škodljivcev so znane uši, ki napadajo posebno mlade poganjke. Zatiramo jih z najrazličnejšimi sredstvi, ki jih dobimo danes v trgovinah s kmetijskimi preparati. Znani so na pr. DDT, Pepein, Pantakan, Gesarol, Lindan, Lindanol. Poleg teh pripravkov imamo na razpolago organska fosforna škropiva kot je na pr. Parathion, Systox, Metasystox, Diazinon itd. So pa ta sredstva zelo strupena za ljudi in živali in zato se pri uporabi moramo držati strogo predpisanih navodil.

SANSEVIERIA

Zelo okrasna lončnica s ploščato suličastimi listi bi morala dobiti več prostora na naših cvetličnih oknih ali balkonih. Poznamo več vrst. Pri nas so znane sorta Laurentii z rumeno obrobljenimi listi in S. cylindrica z okroglimi, cevi podobnimi listi.

Razmnožujemo jih z odrastki, z rezanimi listi in delitvijo. Sansevierie najbolje uspevajo na sončnem oknu, prilagodijo pa se lahko tudi notranjim prostorom le če so svetli. Zahtevajo srednje težko — bolj peščeno zemljo. Naše gospodinje se pritožujejo, da jim te okrasne rastline rade gnijejo. To se zgodi, če se preveč zalivajo. Zelo redke so namreč lončne rastline, ki potrebujejo tako malo vlage kot sansevierie.

CROTONI

Po tržaških cvetličarnah vidimo zelo lepe okrasne rastline z listi, ki po velikosti, obliki in posebno po zelo lepih barvah pritegnejo pozornost. Dejansko spadajo «Crotoni» med najlepše listnate sobne rastline. Vprašamo se, zakaj se tako lepe rastline bolj ne razširijo? Krivda pri njih je ta, da so te rastline precej zahtevne pri vzgoji in pri vzdrževanju. Kakšne so osnovne zahteve crotonov? Visoka temperatura in dosti zračne vlage. Crotone gojimo v majhnih loncih, da se njihove korenine čimprej razpredejo po prsti. Znane so sorte «Croton variegatum» in lepi croton z rdečimi in rumenimi pegami na listih Croton vulcan.

dr. F. J.

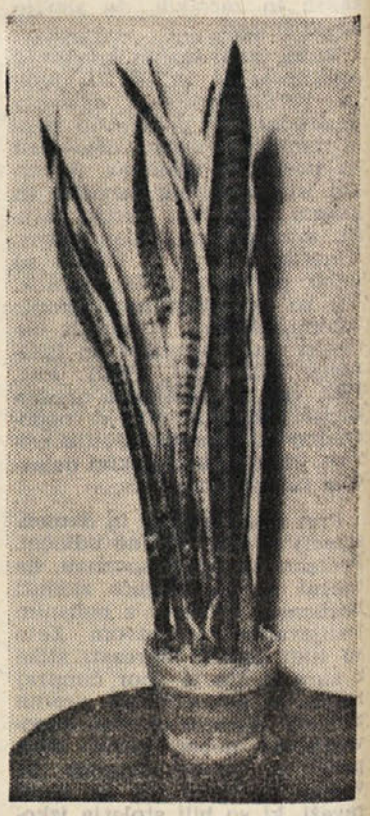

Sansevieria

Kako ugotovimo rodovitnost zemlje

Za ugotovitev resnične proizvajalne (produkcijske) sposobnosti zemlje je treba razen rodovitnosti določiti tudi njene proizvajalne sposobnosti, se pravi, da gre za važno vprašanje, če ta vsebuje pogoje za pravilno delovanje. S prostim opazovanjem zemlje in z višino njenega pridelka pa tega ne moremo dognati. To dosežemo le z raziskavanjem tal. Temu rečemo tloznanstveno ali tudi pedološko raziskavanje. Za to pa mora zemlja v laboratorij, kjer ugotovijo njene sestavine in lastnosti. Edino tako je mogoče določiti njene pomanjkljivosti in primerno ukrepati za njeno zboljšanje.

Vzemimo za primer vprašanje apnenja v obliki žganega apna (špurga), apnenega prahu ali zdrobljenega apnenca. Ta kmetijski ukrep zboljšuje fizikalne lastnosti zemlje, preprečuje premočno kislost v premalo zračni zemlji in poveča delovanje drobnoživk. Apnili pa ne bomo kar tjavendan, ampak zemljo, ki ji apna primanjkuje. A še zdaj ne vemo,

Če se avgusta po gorah kadi, kupi si kožuh za zimske noči.

kako je z našo zemljo v tem pogledu: če ima dovolj ali premalo apna. Eni trdijo eno, drugi drugo. Pravilen odgovor pa more dati le tloznanstveno raziskovanje.

Ta zadeva je, kot vidimo, velike gospodarske važnosti in spada med osnovne naloge ustreznih ustanov. Kako naj govorimo o naprednem kmetovanju in ustreznih ukrepih, dokler temeljito ne poznamo lastnosti zemlje? Menimo, da bi v tem pogledu veliko pomenilo, če bi uradno raziskali oba kmetijska pasova: obalni in kraško planoto. So pa tudi posamezni gospodarji, ki želijo temeljito spoznati svojo zemljo (polje, vinograd, vrt), da bi kulturam bolj umno in uspešno stregli. A niti v tem ne uspejo. Neki kmetovalec s spodnjega tržaškega Krasa je pozvedoval pri kmetijskem nadzorništvu, kjer pa je brezuspešno romal iz sobe v sobo, se tega naveličal in se razjezil ter odšel.

Nagrajeni vinogradniki iz nabrežinske občine poslušajo pozdravni nagovor predsednika deželnega sveta dr. de Rinaldinija ob razdeljevanju nagrad

MAVHINJE

Na letošnji razstavi vin je bilo nekaj vzorcev tudi iz naše vasi. To je bilo pravilno; tako smo v vinarskem pogledu pokazali občinstvu tudi naš «rajon». Kot so se gosti izrazili, je bilo vino prijetno in pitno, posebno jim je ugajal vzorec Legiševega belega vina. Ta se pravkar toči v osmici. Naša sedanja vina so veliko boljša od nekdanjih, ko se kmetje niso toliko ozirali na kakovostne sorte. Danes skrbijo v vinogradu in kleti za čim boljšo kapljo. Letos, žal, ne bomo računali ne s količino ne s kakovostjo, ker se je pri nas zneslo neurje in odneslo upe na letino, ki je dobro kazala.

Naša srenja pride pri napeljavi naftovoda le malo v poštev (le trije gospodarji), vendar je v vsakem primeru potrebno, da se včlanijo v konzorcij prizadetih gospodarjev, da bolje zaščitijo svoje interese. Vsako toliko slišimo željo, da bi tudi pri nas bila kakšna kulturno-prosvetna prireditev. Grozi namreč nevarnost narodne otopelosti in nevarnost, da bomo vse svoje sposobnosti in ideale vklenili le v en cilj: za večje osebno gmotno blagostanje. Če sami ne moremo izvesti ljudske veselice, bi lahko nastopilo kakšno prosvetno društvo (ali celo več društev) iz druge (ali drugih) vasi.

Kakor zadnji srpan vremeni, tako se cela jesen drži.

20 let «Kmetijske ure»

Vsako nedeljo ob 8.30 je na sporedu radijske postaje Trst A oddaja za kmete z naslovom «Kmetijjska ura», ki jo vodi dr. Ivan Baša. Oddaja, ki traja pol ure, obsega pogovor med kmetom in strokovnjakom, razna obvestila in novice, ki zanimajo kmečki življenj.

Pred nekaj tedni, in sicer 7. julija, je poteklo 20 let od začetka te rubrike, v okviru katere je bilo skupno 1062 oddaj.

VIŽOVLJE

Globoko v naša srca je segla težka zguba našega vsem dragega Ludvika Žuželka, ki je preminul tako nenadno in tragično. Če je res, da si smrt rada zbira svoje žrtve med najboljšimi, velja to v tem primeru. Tudi se je uresničila njegova ponovno izrečena napoved, da bo umrl mlad.

Ludvik je bil plemenit mladenič; s svojim mirnim nastopom, dostopnim in obzirnim vedenjem, dobrohotnostjo in uslužnostjo se je vsakomur prikupil in smo ga cenili vaščani in drugi. Gospodarji pa so ga cenili kot odličnega in vestnega peka. Kako močno ga bomo pogrešali, je pričal žalni sprevod in čuštva, ki so razen svojcev in sorodstva prevzela množico spremstva, ko smo zemske ostanke tega vrlega mladeniča mnogo prerano položili v grobno tišino. Ohranili ga bomo v najlepšem spominu. Lahka mu naša zemlja. Svojcem naše globoko sožalje.

Če je na Lovrenčevo grozdje mehko, bo vino sladko.

Iz Križa

Padel je hrast

Ko je v pozni nedeljski noči 4. julija razsajala nevihta in je bila vas zavita v grozno temo, da so ženske od strahu trepetale misleč, da se bliža konec sveta, je tam pod hribom Sv. Primoža, na Skedancu, končal svojo dolgo življenjsko dobo orjaški hrast, ponos vseh Križanov.

Skoraj pol tisočletja je imel naš hrast, pravijo stari domačini. Dedje in pradedje so ga pomnili vedno tako mogočnega, saj le dva človeka skupaj sta ga lahko docela objela z rokami. Potemtakem je ta velikan začel rasti, ko je njegove starše že uničila benečanska sekira ter jih zasadila v morsko dno lagun, kjer še danes trohnijo. Prestal je turška vdiranja na slovensko ozemlje, videl je rasti tržaško pristanišče, poslušal je korakanje Napoleonovih vojakov in mirno prenašal hrumenje avstrijskih šrapnelov ter nemških protiletalskih topov na vrhu svojega naravnega zaveznika — Svetega Primoža.

Sedaj ga ni več, zvrnjen leži in čaka, da bo prišel prihodnjo zimo na ogenj. In Križani hodijo na Skedanc (k studencu) in vsakdo vzame s seboj domov košček njegovega lubja za spomin. Koliko spominov o našem hrastu!

Pod senco njegovih košatih vej so počivali vinogradniki, potem ko so požveplali ali «povederjol'li» vinograde na Stražah, v Stermecih, Palevcih, na Dragah. Potrpežljivo je poslušal klepetanje žensk, ki so hodile po vodo na Skedanc ali pa tam prale perilo. V tistih časih ni bilo doma tekoče vode, kot jo ima sedaj skoraj vsaka kriška gospodinja. Čeprav ni manjkalo «štirn» in kljub deževnici na Klancu, v Kalu, na Lukvecah, v Vaški — so Križanke delale naporno pot na Skedanc, ker njegova voda je bila in je še vedno čista, zdrava in ni usahnila nikdar. Opazoval je naš hrast in poslušal. Če bi mogel govoriti, bi za našo etnografijo nastala «božanska» kriška komedija.

Ko so Križani v «partidah» čistili obširni gozd okrog Sv. Primoža, jo je marsikatera klapa ucvrla Skedanc kjer je pod hrastom pila in jedla, da je bilo joj. (Bug nas obvari kriške lakote...). Tod mimo je vodila steza s Proseka pa do Brojence, kamor so hodili Prosečani delat, ko so v Brojenci še delali stroji na premog, da so Tržačani lahko imeli pitno vodo. Zato so tudi ti Prosečani počivali v njegovi senci, kot tudi mlekarice kadar so se vračale peš iz mesta. Spomini in še spomini...

Našega hrasta ni več, delček Križa ni več. Padel je mogočni starec. Nevihta ga ni izrula, temveč zvrnila, saj njegove korenine so bile že vse gnile. Sv. Primož ga je branil pred burjo, ni ga mogel pred sunki viharja. Sedaj bo tudi on ostal le spomin.

S. D.

V zrak štrlijo korenine starega hrasta

DROBNE ZANIMIVOSTI

Gnojilo iz premoga

Res, znanstveniki dandanes poizkušajo vse, da bi pridobili kakršnakoli sredstva, s katerimi bi izboljšali kmetijstvo. Tako so indijski kemiki pridobili iz premoga ceneno in menda zelo dobro gnojilo. Preizkušnja je pokazala, da je tako gnojilo najbolj primerno na poljih, ki ležijo v tropskem pasu.

Pridelek krompirja

Po podatkih Organizacije združenih narodov je znašal lani pridelek krompirja na vsem svetu 225,2 milijona ton, kar je za okoli šest odstotkov manj kakor leta 1963. Zanimivo je, da se je zmanjšal pridelek v ZDA kar za 10 odstotkov, v SZ pa za 9 odstotkov. Največji hektarski pridelek so imeli na Nizozemskem, in sicer 320 centov, tej deželi pa je sledila DR Nemčija z 237 stoti na hektar.

Potrošnja jajc v Italiji

Statistični podatki pravijo, da se je lani potrošnja jajc v Italiji povečala za 20 odstotkov. Proizvodnja se je znatno dvignila, tako da se je uvoz jajc znižal v 11 mesecih v primerjavi z enakim obdobjem v letu 1963 od 20 milijard na 7 milijard lir.

Kmečki koledarček za avgust

Kulture, ki so bile prizadete zaradi neurja in toče, zlasti trte, moramo posebno negovati in se ravnati po navodilih strokovnjakov, da bomo vsaj delno omilili škodo in rešili, kar se pač lahko reši.

Na njivi poberemo fižol in izkopljemo krompir. Pod streho ne smemo spraviti vlažnega krompirja, paziti pa tudi moramo, da bo shranjen v suhem prostoru in ne v velikih kupih. V dobro pognojeno zemljo sadimo zelje, cvetačo, ohrovt, broklje in jesensko repo.

V vinogradu dokončamo okopavanje trt. Opleti moramo plevel, ker pozneje ni priporočljivo tako delo med trtami. Po dežju škropimo in žveplamo zlasti mlade trte. Vsaj še enkrat bomo požveplali, ker je prav v tem času še bolj nevarno, da napadeta grozde strupena rosa in grozdna plesen (peronospora in oidij).

V kleti naj bo hladno. Podnevi naj bo klet zaprta, v hladnih urah pa jo odprite, da se prezrači. Vročina je nevarna za vino. Klet dobro očistimo in pobelimo. Pokvarjeno posodo popravimo. Če bomo potrebovali novo posodo, si jo moramo že naročiti. Letos bo sploh potrebna večja skrb v kleti za dobro vino.

Na vrtu poberemo čebulo, presadimo tja cvetačo, zelje, ohrovt, glavnato solato. Sadimo broklje, endivijo in sejemo motovilec, zimsko špinačo in navadno solato. Odgrni zeleno, odstrani ji gornje korenine. Rastline dobro okopavaj. Skrbi za paradižnike in škropi jih s preparati, da jih ne napade peronospora.

V sadovnjaku zrahljaj zemljo pri drevesih. Se je čas, da cepimo sadno drevje na oko.

Vodeni poganjki na sadnem drevju

Z vodenimi poganjki označujemo pri sadnem drevju mladice, ki poženejo takorekoč kar iz luba, ali pa iz zemlje pri deblu in izredno bujno rastejo, največkrat naravnost v pokončni smeri, tako da jih že zdaleč ločimo od drugih mladic in poganjkov.

Stari sadjarji so jim dali tudi ime «roparji», ker so hoteli s tem povedati, da so te vrste odganjki na sadnem drevju škodljivi, da ropajo hrano ostalim mladikam in da je treba ravnati z njimi kot z roparji: iztrebiti jih.

Res so vodeni poganjki v večini primerov za razvoj sadnega drevja škodljivi, vendar jih dober sadjar ne sme kar od kraja odstranjevati, temveč mora v vsakem primeru najprej ugotoviti, zakaj ti poganjki na sadnem drevju poganjajo, ker šele ko dobi odgovor na to vprašanje, ve, kako naj v tem primeru z njimi postopa.

KAJ POVZROČA RAST

Vse, kar sadno drevo moti in ovira pri rasti. Takih rastnih motenj in ovir pa je mnogo in so različne.

Pri precepljenem drevju na primer smo s tem, da smo odstranili krono, vzeli drevesu vse listje in s tem tudi možnost usvajanja hrane iz zraka, pa tudi dihanja. Sokovi, ki jih navzlic temu drevesne koreninice v neki meri še sesajo, še pritiskajo navzgor po deblu, a drevesne korenine nujno potrebujejo hrane, ki se tvori v listih. Prehranjevanje sadnega drevja, kot vseh drugih rastlin, je namreč dvojno: del hrane dobi drevo iz tal s pomočjo korenin, a del iz zraka s pomočjo zelenih listov. Pridobljeno hrano pošiljajo listi koreninam po vejah in deblo navzdol, po istem potu pa korenine v zemlji dobljeno hrano listom.

S precepljenjem je ta naravni tok hrane prekinjen; ravnovesje med količino listine in koreninske hrane je porušeno in drevo bi bilo usojeno na skorajšen pogin. Za tak primer pa je sadnemu drevesu dana možnost hitrih rešilnih ukrepov: iz debla, iz vej in celo iz korenin požene precepljeno drevo množino odganjkov in to na takih mestih, kjer ni bilo videti očes.

KAKO JIH ODSTRANIMO

Ker imajo vodeni poganjki izredno bujno rast, so pri precepljenem drevju zelo nevarni, da udušijo žlahtne cepiče, ker se pri teh sokovi še s težavo pretakajo, dokler se dobro ne vrastejo. Zato vidimo tolikokrat, da vodeni poganjki zadušijo cepiče, ker se pri tem sokovi še s težavo pretakajo, dokler se dobro ne vrastejo. Toda, če ne odstranjujemo vodenih poganjkov, sčasoma začne ves tok hrane iz korenin dotekati le do teh poganjkov in cepič se posuši. Zato je posebno važno, da prvo leto precepljeno drevje večkrat pregledamo in če se je cepič prijel, odstranimo vse vodene poganjke, ki poganjajo v njihovi bližini. Prav tako moramo odstraniti vse vodene poganjke, ki poganjajo iz tal, iz korenin okrog debla. To storimo najlaže zdajle po košnji. Če bi marveč pustili te poganjke rasti okoli debla, bi se lahko celo drevesce posušilo. Pač pa je dobro, posebno, če je precepljeno drevesce debelejše in če cepič bolj šibko odganja, pustiti prvo leto po cepljenju nekaj vodenih poganjkov, ki odganjajo nižje na deblu, to pa zato, da pomagajo s svojimi listi tvoriti potrebno listno hrano. Zato teh poganjkov ne odstranimo pri deblu, temveč le odščipnemo vršiček, da ne rastejo prebujno. Odstranimo jih pa šele, ko je postal cepljeni odganjek toliko močan, da lahko sam pretranjuje korenine.

Če pa se cepiči sploh niso prijeli, pa pustimo na drevescu nekaj najvišje odganjajočih vodenih poganjkov neovirano rasti, vse nižje po deblu rastoče pa sproti odstranjujemo. Na ta našin ohranimo deblo pri življenjski moči, tako da lahko drevesce čez leto, dve ponovno, seveda nekaj nižje, cepimo. Le pri koščičastem drevju se nam drugo cepljenje še bolj nerado posreči kot prvo in se največkrat ne izplača čakati na ponovno cepljenje, temveč takoj naslednjo pomlad zamenjati drevesce.

Noben sadjar, ki je letos spomladi precepljal, naj torej, — če še ni — vsaj zdajle ob končani košnji ne pozabi obhoditi vsa precepljena drevesca in odstrani roparje, ker se mu bo sicer zgodilo, da bo drugo spomlad s saponico izkopaval vsa drevesca, ki jih je cepil, ker so roparji zadušili vse cepiče. Ob tej priliki naj vzame s seboj tudi nožič in naj prereže rafijo, s katero je povezal cepiče, in ki se je še tako zajedla vanje, da močno ovira rast! Če hoče biti dober sadjar, naj obenem tudi k vsakemu precepljenemu drevescu priveže še palico, da mu ptiči, ali veter ne polomijo odganjajočih cepičev, zaradi česar je navadno uničeno celo drevesce.

DRUGI VZROKI

Tudi drugih vzrokov, zaradi česar poganjajo vodeni poganjki na sadnem drevju, je mnogo. Posebno pri mladem drevju poganjajo vodeni poganjki že zato, ker je drevje močno napadeno od listnih uši ali drugih škodljivcev in bolezni, še večkrat pa zato, ker je deblo pozimi namrznilo, ali, ker ga je zajec obžrl, ali, ker smo ga lani pri košnji ranili s koso, ali pa, ker je nepravilno vsajeno itd. Pri starejšem drevju poganjajo vodeni poganjki največkrat zato, ker je bočisi deblo ranjeno, ali pa rakavo, bodisi, ker je prehrana (gnojenje itd.) nepravilno, pa tudi če smo drevo močno obžagali. Prav tako začnejo pri mnogih sortah odganjati vodeni poganjki tudi po rodovitnih letih, ko se veje drevesa povesijo k tlom. Končno je tudi res, da so tudi nekatera sadna plemena in sorte že po naravi zelo nagnjene k tvorbi vodenih poganjkov. Medtem ko iz korenin oziroma debla pri tleh odganjajoče poganjke odstranjujemo, jih drugod, posebno, če so nastali zaradi ran in drugih poškodb, samo razredčujemo in prikrajšujemo, da se preveč ne razbohotijo. Mnogokrat se vodeni poganjki drugo leto sami posušijo, mnogokrat, posebno na rodovitnem drevju, pa se spremenijo v rodne veje. Okrog ran poganjajoče vodene poganjke pa odstranimo, ko se rane zacelijo.

Ali vse zgorim,
ali vse zorim.

Opis sadnih sort

Breskve

Sunrise (izg. sanrajz) je prikupna, svetlo rdeča breskev s srednje debelimi plodovi dobre kakovosti. Zori hkrati s kardinalom. Je čvrstega mesa rumene barve, ki se v zrelosti skoro loči od koščice. V nekaterih predelih se koščica lomi, kar ji zmanjšuje vrednost. Odporna je proti bakterialni pegavosti.

Kardinal je srednje debeline, z rumenim mesom. Zori v času od 24. do 30. junija. Koža je žive, prikupne barve. Meso se slabo loči od koščice. Po izkušnjah drugod in podatkih iz tuje literature je to izredno rodovitna sorta, ki jo je treba redčiti, dasi na Goriškem za zdaj še ne kaže te lastnosti.

Jerseyland (izg. džersilend) zori v istem tednu kot kardinal. Plod je debel, prikupen in se loči od koščice. Kožica je živo rumena in skoro po vsej površini prekrita z rdečico. Sorta je zelo rodovitna, primerna za transport in odporna proti mrazu.

Dixigem (izg. diksidžem) zori takoj za jerseylandom. Plodovi so srednje debeli do debeli, svetlo rumene osnovne barve, na sončni strani svetlo rdeči. Meso je rumeno in se v polni zrelosti loči od koščice. Odlično rodi.

Red haven (izg. red hevn) zori 5 dni za jerseylandom, prvih deset dni julija. Je odlična sorta, ki jo v ZDA cenijo kot najboljšo trgovsko sorto. Plod je debel, čvrst, privlačnega videza. Meso je rumeno in se loči od koščice. Sorta je zelo rodovitna in proti mrazu odporna. Odlična je za predelavo, zmrzovanje in za svežo potrošnjo.

Triogen (izg. trajoudžem) zori 5 dni za red havenom, sredi julija. Plod je podolgovat, rumene barve z živo rdečico. Meso je rumeno, čvrsto, zelo prijetnega okusa in se loči od koščice. Drevo je bujno in zelo rodovitno.

Sunhigh (izg. sanhaj) zori 5 dni za triogenom. Plodovi so debeli, rumeno mesnati, zelo kvalitetni, odlični za predelavo, zmrzovanje in svežo porabo. So prikupnega videza, živo rdeče barve. Polcepka. Sorta je srednje rodovitna in proti mrazu odporna.

New jersey (iz. nju džersi) zori v istem tednu kot sunhigh. Je zlato rumene barve in na sončni strani živo rdeča. Meso je rumeno, ob koščici rdeče, čvrsto odličnega okusa in aromatično; polcepka.

Early hale (izg. erli hejl) zori 5 dni po sunhigh. Ima iste lastnosti kot pozna hale, le plodovi so nekoliko drobnejši. Potrebujejo opraševalno sorto. Je srednje bujna in malo rodovitna.

Veteran zori prvih deset dni avgusta. V naših razmerah se je izkazala izredno rodovitna. Plodovi so okroglasti, srednje debeli, lepo rumeni in rdeče barve. Meso je rumeno, prijetnega aromatičnega okusa; polcepka.

Ambergen zori nekaj dni kasneje kot veteran. Tudi ta sorta je izredno rodovitna. Drevo je bujne rasti. Plodovi so ovalni, rumene in živo rdeče barve, za transport trpežni. Rumeno mesnata sorta, prijetnega okusa; polcepka.

Pieri-81 zori v istem tednu kot veteran in ambergen. Plod je okrogel, precej debel, kožica je belo rumenkasta, na sončni strani karminsko rdeča. Meso je belo, čvrsto in prijetnega okusa. Polcepka. Drevo zelo bujno raste in srednje dobro rodi.

J. H. Hale (izg. hejl) zori sredi avgusta. Dobro znana, standardna, rumeno mesnata sorta. Cepka. Njena slaba stran je šibka rast in sorazmerno slaba rodnost.

Možnost ugotavljanja . . .

Sladkana vina in petioti

Kozarec naravnega vina ob jedi je za ljudi prijetno poživilo, delno hranilo in večkrat tudi uspešno zdravilo. Na žalost pa moramo često ugotoviti, da je v prodaji bolno vino, z napakami in nemalokrat tudi pokvarjeno.

Ponarejanje vina je tako staro kot enologija. Intenzivnost in smer ponarejanja sta odvisni od različnih stvari, kot so: ponudba in povpraševanje, okus potrošnikov, cena vina, cena sredstev za ponarejanje, intenzivnost kontrole in kazni, predvidene z zakonom za posamezne vrste ponarejanja itd.

Najbolj pogosto ponarejanje vina in mošta je dodajanje sladkorja t. j. saharoze ali pa invertiranega sladkorja, z raznimi dodatki ali pa brez njih. Ker na žalost še največ vina kupujemo izključno po alkoholni stopnji, ne glede na organoleptična svojstva, so volumni procenti alkohola dobljeni z dodatkom sladkorja še najbolj ekonomični.

Ugotavljanje dodanega sladkorja v moštih in vinu je dokaj težko, ker se saharoza pod vplivom kislin in vrelnih encimov sorazmerno hitro in popolnoma spremeni v invertni sladkor. Ker je treba ugotavljati hitro, se je pokazala kot najbolj prikladna nova metoda ugotavljanja saharoze po madžarskih avtorjih Kovats- Törley. Ta omogoča kvalitativno določevanje saharoze na kraju samem. Postopek je preprost, hiter, brez posebnih priprav, pa tudi brez posebno izučenega osebja. Po tem analitičnem postopku daje saharoza v navzočnosti diazouracila zeleno — modro barvo. Primerjalni naravni vzorec kaže rumeno barvo. Z gotovostjo lahko dokažemo saharozo, če je je 2 grama na liter primerjalno z naravnim moštom, oziroma vinom. Sintezo diazouracila iz aminouracila izvede enološki laboratorij kratek čas pred uporabo, ker je kemikalija precej neobstojna.

Poznamo tudi kalorimetrično kvantitativno Garogliejevo metodo za določevanje saharoze v moštu in vinu, vendar pa je ta postopek primeren samo za zelo specializirane laboratorije. Metoda temelji na posebni reakciji, ki nastane, ko saharoza pride v dotik z difenil aminom.

Ena smer ponarejanja vina s sladkanjem je tudi dodajanje produktov obdelave sladkorjev in kislin ali pa gretje, ko pri dehidraciji sladkorjev nastane oxymetilfurfurol. Tega ne najdemo v nespremenjenem grozdnem soku in tudi v prevretem produktu grozdnega soka, v vinu, ga ni. Če ga najdemo v vinu, je to dokaz, da so vinu dodali karamel ali koncentrirali mošt z vročim postopkom ali pa so hitro grели sladko vino. Oxymetilfurfurol merimo po kalorimetričnem kvantitativnem postopku. Naravno vino ga vsebuje ob 0 do največ 2 mg na liter.

Po svetu zelo raziskujejo možnosti zanesljivega ugotavljanja sladkanja, alkoholiziranja in podaljšanja vina. V tej smeri je bila namreč vinska kemija doslej precej nemočna, ker so vse eventualno dodane snovi zastopane v vinu v večji ali manjši meri. Nekateri raziskovalci menijo, da obstajajo v prirodnem vinu zakonita razmerja med sladkorjem, jabolčno kislino in ostankom ekstrakta, ki pa so neodvisna od sorte, letnika, kraja in položaja. Tudi za to možnost razlikovanja sladkanega in podaljšanega vina od prirodnega morajo kontrolni laboratoriji preizkusiti veliko število domačih prirodnih vin, da bo lahko omenjena metodika sprejemljiva tudi za naše razmere.

«Petiot», ki ga najdemo često v prodaji pod imenom «vino», pripravljajo iz neprešanih tropin, z dodadkom sladkorja in vode. Ponekod vsebuje voda nitrate v prirodnem vinu jih pa ni. Kolikor je reakcija na nitrate v vinu pozitivna, je to dokaz, da so vinu dodali vodo z drugimi dodatki, s tem pa je dokazana tudi ponarejenost. Poleg kemične analize vina preizkusimo tudi organoleptično, kar zelo velikokrat podkrepi strokovno mnenje o falsifikatu, ki smo ga spoznali že na osnovi kemične analize.

Agraria

MARINAZ

Monfalcone (Gorizia)
Italia
Ul. Don P. Fanin, 46
Tel. 73-242

«OLYMPIA»

JAMSTVO
12
MESECEV

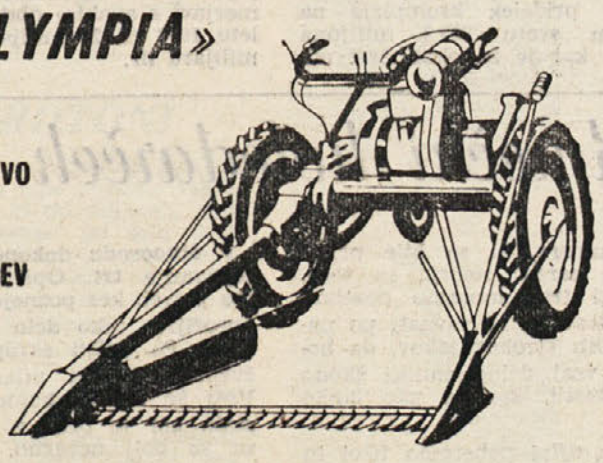

Zaloga kmečkih strojev in pribora, motorji na petrolej, bencin, Diesel ter električni za kmečko in ladijsko uporabo, traktorji in nadomestni deli «Renault», motorne kosilnice Bedogni & C. «OLYMPIA», motorne kosilnice «RONDINE» in agrarni stroji «GOLDONI»

TEDEN

Minuli teden je potekel v znamenju ostre in odvratne gonje fašistov, liberalcev in drugih desničarjev, katerim se je s svojim hujskaškim pisanjem postavil na čelo italijanski dnevnik, proti najavljeni preosnovi tržaškega občinskega odbora. Čeprav je ta kampanja, pomešana z očitnimi grožnjami in celo z angažiranjem tržaške kurije, trajala skoraj mesec dni, ni mogla vplivati na odločitev demokratičnih krogov in političnih skupin, kakor tudi ni mogla razburkati javnega mnenja. Preosnova občinskega odbora je bila izvedena na dolgi seji občinskega sveta v noči med četrtkom in petkom s tajnim glasovanjem, katerega rezultat je bil, da sta bila socialistična predstavnika Mocchi in Dušan Hreščak izvoljena v Tržaški občinski odbor. Demonstracije, ki so jih ob tej priložnosti skušali izzvati fašistični elementi z importiranimi kolovodji, so klavrno propadle ob popolni brezbrižnosti prebivalstva.

Tržaški občinski svet je razen tega na svoji seji v ponedeljek razpravljal tudi o poimenovanju tržaških ulic z imeni zaslužnih slovenskih oseb in o drugih vprašanjih, med katerimi tudi o škodi, ki jo povzročilo neurje.

V tržaškem Pokrajinskem svetu se je nadaljevala razprava o pokrajinskem proračunu, ki se je nadaljevala tudi na seji v petek.

Deželni svet pa je v torek razpravljal o spomeniku v Miljah, pri čemer je predsednik Berzanti ponovno izjavil, da se bo o odkritju tega spomenika oziroma o njegovem dvojezičnem napisu izrekel državni svet. Na seji v sredo je deželni svet odobril zakon o infrastrukturah za razvoj industrijskih področij, na seji v petek pa je po izčrpni diskusiji odobril zakon o prispevkih za pospeševanje turizma v deželi. Zakon predvideva 600 milijonov lir za gradnjo novih turističnih objektov in za izpopolnitev naprav.

V tem tednu sta se sestala tudi miljski občinski svet, na katerem je župan obrazložil občinski proračun, ter dolinski občinski svet, ki je z večino glasov odobril občinski proračun, ki predvideva nad 57 milijonov lir primanjkljaja. Prav tako je dolinski župan prikazal javna dela, ki jih bodo izvršili s sredstvi sklada za Trst.

Tržaško civilno sodišče je v preteklih dneh izdalo 10 razsodb v tožbah med industrijskim pristaniščem in razlaščenci zemljišč v dolinski občini. V vseh razsodbah je sodišče določilo znatno višje odkupne cene, kot pa jih je ponudilo Industrijsko pristanišče.

V petek pa so predstavniki Industrijskega pristanišča sprejeli predstavnike konzorcija za obrambo oškodovanih razlaščencev, katere sta spremljala deželna svetovalca dr. Šiškovič in odv. Škerk, ki je zastopal tudi svoj odbor za pomoč razlaščencev. Predstavnik konzorcija je predstavnikom Industrijskega pristanišča obrazložil zahteve razlaščencev in nevzdržnost namenov Industrijskega pristanišča. Konzorcij je skozi ves teden imel tudi sestanke s prizadetimi razlaščenci za skupno nastopanje v obrambo njihovih interesov.

V sredo je iz Trsta odplula potniška ladja Victoria na svojo prvo vožjo na progi Jadransko morje — Daljni vzhod. Istega dne je odpotovala v Jugoslavijo skupina slovenskih maturantov na študijski izlet pod vodstvom pedagoškega svetovalca, prof. Staneta Miheliča.

Po štirih sestankih med KD, PSI in PSDI za sestavo odborov levega centra v petih mestih in v pokrajinskem svetu na Goriškem, so predstavniki teh strank tako vlekli vsak sebi, da razgovori niso rodili zaželenih uspehov ter so se po objavi skupnega poročila razšli. Glavni vzrok spora je Slovenska demokratska zveza, ki jo hoče imeti krščanska demokracija kot enakopravnega partnerja pri razgovorih, medtem ko socialistični stranki temu predlogu nasprotujeta. KD smatra SDZ za edino predstavnico slovenske narodnostne skupnosti, PSI pa ji ugovarja, ker Slovenci glasujejo tudi za druge stranke, začenši pri krščanski demokraciji. KD hoče vključiti predstavnike SDZ v občino in v pokrajinski odbor, socialistični stranki pa zagovarjata globalno rešitev za vse občine in pokrajino, in sicer na podlagi formule levega centra, ki velja za vso državo. PSI je svoje stališče do prisotnosti SDZ pojasnil v svojem zadnjem sporočilu, v katerem pravi, da ne nasprotuje prisotnosti njegovih predstavnikov na pogajanjih, vendar naj zaenkrat od zunaj podpira odbore levega centra. Socialistični stranki obsojata gonjo, ki je okoli tega vprašanja nastala proti manjšini. (Z naše strani bi obsodili tudi izjave SDZ v italijanskih listih na račun «titinov», kakršnih že nekaj let sem nismo slišali niti iz vrst skrajnih desničarjev: bojazen, da bi utegnil Slovenec izvoljen na listi PSI postati član občinskega odbora namesto Slovenca izvoljenega na listi SDZ, ali tudi obratno, ne sme pripeljati tako daleč, da začenjamo z neprincipielnim medsebojnim obračunavanjem, o katerem smo sodili, da spada v preteklost, ter se izpostavljamo posmehu neresnemu obravnavanju pri naših nasprotnikih.)

O pogajanjih za sestavo koalicij levega centra je povedala svoje stališče tudi komunistična partija, ki predlaga levičarske koalicije ter sodelovanje komunistov, kar potrjujejo tudi volilni rezultati, ki govorijo v prid KPI, ne pa v prid strank levega centra. Stranka ni pripravljena sodelovati v naprednih krajevnih upravah samo v petih občinah in v pokrajini, ampak tudi tam, kjer ima sama večino. Nasprotuje komisarskim upravam ali novim volitvam ter pravi, da razlog za prekinitev pogajanj ni v prisotnosti ali odsotnosti SDZ pri sedanjih pogajanjih, ampak v nesposobnosti KD, da spozna globoke spremembe, ki so nastale v goriškem političnem življenju po zadnjih volitvah.

Za škodo, ki so jo povzročila neurja na Goriškem, so zbrali solidarnostni sklad, ki znaša 30 milijonov lir. Na zadnji seji odbora so sklenili, da ga bodo razdelili med prizadete kmete v južnem delu pokrajine.

Odobreni so načrti in predračuni za izgradnjo odseka avtomobilske ceste Videm — Trbiž. Objekt bo stal 51 milijard lir. Avtomobilska cesta bo imela štiri cestišča, po dve v vsako smer. Odsek med državno mejo in Karnijo bo prost cestnine.

V Štandrežu so svečano odprli župnijsko dvoranico. Dogodku so prisostvovali nadškof, župan in drugi visoki gostje. Program je obsegal nastope pevskih zborov, igrokaze in deklamacije.

Tudi v letošnji poletni sezoni je po goriški okolici dosti zabavnih prireditev. Oglasne deske v mestu so skoraj vsak teden prelepljene z dvojezičnimi lepaki, ki oznanjajo te prireditve. Prejšnjo nedeljo je bila zabava z igranjem Beneških fantov pri Devetakih v Dolu, danes pa sta jo pripravili Juventina v Štandrežu in federacija KPI v Doberdobu.

V petek so se v Bazovici zbrali kmetje iz naše okolice, da bi položili izpite za uporabo kmetijskih motornih strojev. Prijavilo se je okoli 150 kmetov, ki so že pred časom vložili prošnjo za vozniško dovoljenje. Na zgornji sliki kmetje, ki čakajo za izpit, na spodnji pa pri praktičnem upravljanju stroja

D. Hreščak v občinskem odboru

(Nadaljevanje s 1. strani)

in klevetali na način, ki predstavlja pravcato politično in moralno linčanje. To se dogaja človeku, ki se je celo življenje predal borbi proti fašizmu, za svobodo, za demokracijo in za dosego svetih pravic slovenske manjšine.

Še mladega, ko je bil član delavskega in antifašističnega gibanja, je posebno sodišče obsodilo na nič manj kot 27 let zapora. Vsa najlepša leta svojega življenja je prebil v domovinskih zaporih: v Fossombroneju (2 leti v samici), v Lucci, Fossanu, Castelfrancu Emilia in v Civittavecchi.

Ko se je po 10 letih vrnil pod policijskim nadzorstvom v Trst, mu ni bilo dovoljeno, da bi živel v miru, ker je njegov oče kot politični preganjanec bežal čez mejo in ker je moral, če je hotel živeti, sprejeti jugoslovansko državljanstvo, da je lahko poučeval na osnovnih šolah v Ljubljani, je izgubil italijansko državljanstvo. Z njim ga je izgubil tudi Hreščak s posledicami, da so ga izgnali iz države.

Toda fašizem je prekletstvo. Fašistična Italija je napadla Jugoslavijo in si priključila del Slovenije, ki jo je spremenila v Ljubljansko pokrajino. Tov. Hreščaka so ponovno ujeli. Skupaj z bratom so ga najprej poslali v taborišče v Gonars in nato v Renicci (Arezzo), kjer je ostal do 8. septembra 1943.

Petnajst let političnega preganjanja ni strlo tovariša Hreščaka, ki se je vrnil v Trst in nato stopil v partizansko gibanje, kjer je v XII. korpusu nadaljeval svojo borbo proti nacizmu in fašizmu v bitki, kar moramo ponovno podčrtati, ki je stremela, da se doseže, ne samo za lastno državo, temveč tudi za vso Evropo pod Hitlerjevim jarmom priznanje najosnovnejših človeških pravic.

Ob zmagovitem zaključku osvobodilne vojne se je tov. Hreščak vrnil v Trst, kjer si je izposloval pravico do italijanskega državljanstva Novembra 1945. je prevzel mesto odgovornega urednika slovenskega časopisa «Primorskega dnevnika», katero je obdržal leto dni.

Kot član tržaškega komunističnega gibanja je podpiral, skupno z vsemi Slovenci katerekoli ideologije in veroizpovedi — tega ne smemo pozabiti — in ogromne večine tržaškega delovnega razreda, jugoslovansko tezo vprašanja Julijske krajine in Trsta, ki je v tistem zgodovinskem trenutku predstavlja. la ne samo teritorialno izbiro, temveč izbiro bolj pravičnega socialnega sistema. Leta 1962 je stopil v PSI. Sprejel je statut in programske cilje. Mi si štejemo v čast, da ga imamo v naših vrstah in da je naš tovariš.

Volilci in tržaški socialisti imajo zaupanje vanj in lahko rečem, da je vreden solidarnosti vseh italijanskih in slovenskih antifašistov našega ozemlja. Njemu gre tudi sodarnost cele naše stranke, kar je razvidno iz izjave, ki jo je dal posl. Matteo Matteotti v imenu glavnega vsedržavnega odbora PSI, ki se glasi:

«V okviru preosnove tržaškega občinskega odbora je predviden — v skladu s sporazumi levega centra — prenos neposrednih obveznosti na dva socialistična svetovalca. Italijanska socialistična stranka mora zavračati vsakršno obliko diskriminacije proti svojim predstavnikom, kakor se zdi, da je v cilju opozicijskih prizadevanj liberarne, nacionalistične in fašistične desnice.

Svetovalec Hreščak je socialist, s katerim tržaška federacija in osrednje vodstvo Italijanske socialistične stranke izražata svojo popolno solidarnost. Svetovalec Hreščak je pripadnik Italijanske socialistične stranke, ki tako na vladi, kakor tudi na splošno v državi posveča svoja prizadevanja le v prid delavcem in Italiji. Vsakršen poskus diskriminacije je zato le pretveza. Že sama prisotnost svetovalca Hreščaka v Italijanski socialistični stranki dokazuje, da mu ni mogoče pripisati nobenega popuščanja, kar se tiče privrženosti demokraciji in italijanski republiki. Pristop svetovalca Hreščaka v Italijansko socialistično stranko kaže nasprotno na pot pozitivnega vključevanja Slovencev v italijansko politično in upravno resničnost.

Iz izjave, ki sem jo prečital, je položaj PSI — če je bilo sploh potrebno dodati — jasen tudi v zvezi z vprašanjem sožitja med prebivalci različnih narodnosti kakor tudi v vprašanju teritorialne ureditve naše dežele tako za preteklost kot za sedanjost. Vsi dobro misleči ljudje vedo, da stranka že med odporniškim gibanjem, ko je vedno podčrtavala enotnost in cilje antifašistične borbe in se je sklicevala na sistem medsebojnih sporazumov med zainteresiranimi državami, ni nikoli sprejela za Trst druge rešitve, ki ni bila italijanska. Tudi pristop k kompromisu za ustanovitev STO je bil izveden v tem smislu in predvsem kot možnost, ki bi odprla pot do razgovorov med obema republikama.

Ko so leta 1945, po tolikih žalostnih dogodkih, ozemeljsko vprašanje rešili v italijanski demokratični in ustavni stvarnosti, je PSI vedno vztrajala pri trditvi, da je vprašanje mirnega sožitja med Italijani in Slovenci strogo vezano z demokratičnim razvojem države, kjer lahko slovenska manjšina doseže priznanje svojih pravic in tudi pripomore k temu razvoju, ne da bi se izolirala.

V tej perspektivi predstavlja pristop slovenskih antifašistov in socialistov, ki so bili v preteklosti člani NSZ, zelo pomembno in pozitivno politično dejanje. Smešne so torej trditve, da je dobilo jedro PSI zaradi teh novih sil drugačen značaj.

V tem primeru je jasno, da gre za manevre krajevne desnice, tako fašistične kot konservativne in nacionalistične, ki postavlja popolnoma napačno tezo «Italija» — «anti Italija». S tem hoče desnica pritegniti k sebi najbolj razburljive sloje tržaške male in srednje buržoazije, ki je napačno in premalo poučena. Žal se pri tem ne zavedajo ne samo vprašanj mesta, a niti interesov države v teh obmejnih področjih.

Če hočemo osvetljiti neodgovornost nekaterih krajevnih in tudi državnih krogov, bi bilo dovolj navesti člen londonskega sporazuma, ki predpisuje nepregonljivost italijanskih državljanov, ki so bili v naši deželi za drugačno teritorialno rešitev. Na ta člen Memoranduma opozarjamo, čeprav se ne bomo na njega formalno sklicevali, zaradi nezaupanja, ki so ga pokazali do mlade italijanske demokracije, le da dokažemo, da je napad fašističnih in konzervativnih skupin naperjen ne samo proti delavski stranki in proti italijanskemu antifašistu slovenskega porekla, temveč tudi proti mednarodnim sporazumom, ki jih je prostovoljno podpisala vlada italijanske republike. Zaradi tega je upravičena obtožba, da je gonja, ki jo danes vodijo proti svetovalcu Hreščaku atentat na razvoj dobrih odnosov in sodelovanja med italijansko in jugoslovansko republiko.

Ni od danes, ko taki odnosi ne dopadejo ne samo fašistom, temveč tudi tistim, ki se okoriščajo z rezultati gospodarskega sodelovanja, istočasno pa sanjajo o novi politiki sile ter groženj.

Predvsem pa bi danes hoteli, da se dobršen del tržaškega prebivalstva ne bi zavedel hudih zgodovinskih krivd določenih političnih krogov in lokalnega tiska, ki so vedno prvi povzročali preplah, da bi se izognili ne samo odgovornosti, temveč da bi pokrili določene interese skupin in razredov.

V teh krogih gre za iste osebe, ki so bile v prvih vrstah včeraj in danes in ki so pred 30 leti zagovarjale v Trstu protislovensko rasistično in vojnohujskaško politiko ter s tem škodovale mestu ter podpihovale sedanje polemike. Gre na primer za nekatere vidne predstavnike starega bojevniškega julijskega nacionalizma, ki so leta 1935 ovajali fašističnemu prefektu Tiengu škofa Fogarja in navajali kot dokaz za njegovo antiitalijanstvo škofovsko pismo v slovenščini in italijanščini.

Proti istemu tisku in istimi skupinami je slavna republikanska revija «Emancipazione» v letih 1920-26 ostro polemizirala in trdila, da «je nepošteno vedno vleči na dan jugoslovanstvo in avstrijakanstvo», ko delavske množice zahtevajo dostojnejše socialne in politične pogoje. Isti list je objavil utemeljene obtožbe v primeru zločinskega požiga «Balkana» leta 1920.

In ponovno je isti tisk leta 1942 označil ob 22 obletnici požig «Balkana» kot «temeljno razdobje zgodovine fašizma» in ob tej priložnosti predlagal «postavitev spominske plošče kot stalne priče italijanskega in fašističnega Trsta. V hinavskem prosovjetskem razdobju, ko je bil podpisan pakt Stalin-Ribentrop, je zopet isti list hvalil stalinsko politiko «predvsem, ker se je v Rusiji počistilo z intelektualci, ki so bili v dveh tretjinah Judi in katere je Stalin žrtvoval ter s tem odstranil iz Kremljina izdajalce ter podesetoril svojo priljubljenost». Proti tem nacionalističnim in reakcionarnim krogom se je boril vse življenje Gabriele Foscati (na katerega naj se spomnijo mladi republikanci in starejši pozabljivži) v imenu «pravičnejše in boljše» domovine.

Gre za osebe, ki so po fašističnem porazu na vse načine poskušale zavreti demokratično akcijo italijanskih protifašističnih strank. Osmega septembra 1943 so pristali na sodelovanje z nacisti in kot običajno z geslom «za obrambo italijanstva». Ob tej priložnosti je takratni in sedanji največji lokalni list, ki ga je navdahnil podpredsednik Zveze industrijcev, bivši iredentist, predstavnik Združenja julijskih prostovoljcev, vsedržavni fašistični svetnik ter od nacistov imenovan prefekt, hvalil obnašanje nacističnih oblasti, ki «upoštevajo položaj Trsta» prav zato, ker so imenovali za prefekta človeka, ki neposredno predstavlja stari konzervativni in fašistični razred.

Zato je lahko dokazati ideološko in politično skladnost med nekaterimi gorečimi sedanjimi branilci italijanstva ter odgovornimi za vse nesreče, ki smo jih na tem področju preživeli. Ta kontinuiteta izhaja ne samo iz naše bližnje zgodovine, temveč tudi iz propagande, ki je po drugi svetovni vojni grozila, da bo izolirala Trst od «zapadnega sveta» v težkem razdobju krize. Izhaja tudi iz obtožb republikanske revije «Emancipazione» v letih 1940-50 proti voditeljem skupin in časopisov, ki skušajo danes postaviti na zatožno klop socialistično stranko. V tistih letih je «Emancipazione» ugotovila, da pomeni povratek politično propadlih oseb, ki imajo težke odgovornosti, izgubljena bitka za demokracijo in za italijanstvo. Glasilo republikancev je pisalo o veliki odgovornosti, ko se je povrnil tisti tisk, ki ga danes označujejo kot «edini trdni in dostojanstveni glas» v obrambo italijanstva.

Zato danes PSI opozarja javno mnenje na globoko politično nemoralnost teh krogov, ki bi morali biti hvaležni preveliki dobrohotnosti naše demokracije, se pa sedaj postavljajo kot branilci tistih nacionalnih vrednosti, ki so jih poteptali in oblatili.

To so resnična vprašanje sedanje polemike in iz njih tudi izhajajo realne nevarnosti za interese Italije in Trsta.

Logična prisotnost slovenskih socialistov v PSI očitno ne predstavlja nobene grožnje ali žalitve nacionalnega značaja mesta, ker pomeni dejansko priznanje nove demokratične in ustavne stvarnosti, ki jo zagotavlja velika stranka, kot je naša, ki ni nikoli podpirala ali sprejela jugoslovansko rešitev vprašanja.

V konkretnem primeru pa gre za ljudi, ki so večino svoje mladosti preživele v italijanskih ječah, ko so nekateri italijanski branilci italijanstva divjali proti slovenskemu prebivalstvu in zahtevali pravo rasistično vojno. Tudi s človeškega vidika pa je razumljivo, da so Slovenci želeli drugačno teritorialno rešitev kot smo jo mi. Prav zaradi tega pa je še toliko pomembnejši pristop k novi državni stvarnosti in je treba obsoditi cinizem nacionalističnih in reakcionarnih skupin, ki predstavljajo nadaljevanje sramotne zgodovine in ki sprevijajo v nevarnost s tako težavo doseženo politično ravnotežje na našem področju.

Zadržanje sedanjih lokalnih voditeljev PRI pa lahko obrazložimo, če pomislimo na nizkotne volilne račune, ko hočejo dobiti glasove na desnici. Pri tem pa pozabljajo, da so se — vključno z njih tajnikom — pred kratkim dogovorili za vključitev socialističnega svetovalca Hreščaka v odbor in izrecno izjavili, da so odstranjene vse rezerve, ko je pristopil k italijanski stranki, kot je to PSI.

Prijateeljem italijanske republikanske stranke pravimo, da lov za glasove na desnici ni nikoli srečen. Mazzinijanske tradicije te stranke, ki jih tako dosledno zastopa v vsedržavnem okviru, v Trstu pa tudi Bazzaro, morajo lokalne voditelje privesti do demokratičnega spoštovanja tistih, za katere menijo, da so bili v preteklosti nasprotniki.

Svetovalec Pittoni je zaključil, da je prepričan, da je na pravi poti kot italijanski državljan, socialist in predstavnik stranke in od nikogar ne sprejema lekcije patriotizma. Izjavil je tudi prepričanje, da stranka dela v interesu Trsta in v interesu Italije.

OD JUTRI DO 31. T. M.

VI. jugoslovanski folklorni festival

Jutri se bo začel, kot smo že najavili v naši včerajšnji številki, v Piranu VI. jugoslovanski folklorni festival. Jutri bo prišel na vrsto Piran, kasneje pa bodo prireditve, kar je razvidno iz sporeda, ki ga objavljamo, v Izoli, Ankaranu, Portorožu in Kopru, kjer bo 31. t. m. zaključna prireditev.

26. 7. PIRAN — ZEMLJA — ČLOVEK — PLES
Nastop skupin izvirne folklore Istre, Kvarnera, Bele Krajine

27. 7. IZOLA — KOLO MLADOSTI
Izbrani jugoslovanski amaterski ansambli:
«Budo Tomović» — Titograd
«Mirče Acev» — Skopje

27. 7. ANKARAN — KOLO MLADOSTI
Izbrani amaterski jugoslovanski folklorni ansambli:
«Oro» — Niš
«Vinko Jedjut» — Zagreb

28. 7. PORTOROŽ — MLADOST — RITEM — PLES — PESEM
Zaključna revija izbranih jugoslovanskih amaterskih ansamblov:
«Folklorna skupina TD Portorož»
«Budo Tomović» — Titograd
«Mirče Acev» — Skopje
«Oro» — Niš
«Vinko Jedjut» — Zagreb

30. 7. IZOLA — TANEC, ansambel narodnih plesov in pesmi Makedonije

30. 7. ANKARAN — LADO, zbor pesmi in plesov Hrvatske

30. 7. PORTOROŽ — KOLO, ansambel plesov in pesmi Srbije

31. 7. KOPER — JUGOSLAVIJA PLEŠE IN POJE
Zaključna revija VI. jugoslovanskega folklornega festivala. Folklorni spektakel: nastop svetovno znanih jugoslovanskih folklornih skupin KOLO, LADO, TANEC. Sledila bo FOLKLORNA NOČ.

NAŠE KORENINE

V Bazovici dva jubileja

Glažarjeva 86, Kavčičeva pa 84 let

Že dolgo let objavljamo ob nedeljah v rubliki «Naše korenine» fotografije in kratek življenjepis naših ljudi. Tokrat sta na vrsti dve Bazovki.

Ker nas je službena dolžnost vodila prav v to vas, smo srečali na cesti dobro znano, prijazno in kar čilo domačinko, gospo Marijo Glažar rojeno Smerdu, ki je praznovala pred meseci že 86 let. Rekli smo domačinka, čeprav v resnici ni rojena v Bazovici, temveč v Lipici in sicer 11. 4. 1879. V Bazovici pa je preživela dolgo dobo svojega življenja, kjer se je leta 1900, poročila z domačinom Antonom Glažarjem in je imela z njim pet otrok, od katerih sta dva še živa.

Kot nešteto naših ljudi sta bila tudi Marija Glažar in njena družina preganjani od fašizma. Ni čuda, da so zato vsi Glažarjevi stali v narodnoosvobodilni borbi ob strani ljudstva in da so pomagali po svojih močeh borcem za svobodo, medtem ko se je sin Stanko vključil v partizanske vrste.

Marija Glažar že nekaj let ne živi v Bazovici, temveč pri svojih v Ljubljani. Vsako leto pa se za nekaj mesecev vrne v svoj kraj, kjer ima mnogo sorodnikov in prijateljev.

Zavedni Slovenki, dobri materi in pridni gospodinji želimo, da bi dočakala v krogu svojih še dolgo zdravih in srečnih let.

Ta mesec je v Bazovici praznovala svojo 84. pomlad domačinka Marija Kavčič, rojena Stopar, ki jo vaščani poznajo kot «Maričko Nucetovo». Tudi ona se je rodila v bližnji Lipici in ko ji je bilo 4. leta, se je preselila v Bazovico k teti Mariji. Solo je dokončala v Bazovici, kasneje pa se je izučila za šiviljo. Ta poklic je opravljala vse do lanskega leta. «Sedaj pa nočem več šivati» nam je dejala. «Hočem tudi malo počivati». To ji tudi radi verjamemo, saj ima po 76-letih trdega dela res pravico do počitka.

Marija Glažar

Slavljenka se je poročila z Ivanom Kavčičem iz Tolmina, ki pa je stanoval in opravljal v Bazovici službo pismonoše. V zakonu se jima je rodilo pet otrok, od katerih pa je živa le hčerka Vida, ki je po očetovi smrti 1947. leta nadaljevala z njegovo službo.

Kljub tako visoki starosti je naša Marička Nucetova vedno vesela in dobre volje. Iz srca ji zato želimo, da bi tudi ona, kot že prej Glažarjeva, živela še vrsto let v zdravju in zadovoljstvu.

MARIO MAGAJNA

Marija Kavčič

Koristna in poučna primerjava

Kras je po svoji prirodi večkrat zagoneten. Isto bi mogli trditi tudi o Kraševcih. Kot znano, je kraški svet na plodni zemlji izredno skop in ima kaj slabe življenjske pogoje. In vendar živi na tem področju razmeroma dosti ljudi. Drugo navidezno protislovno dejstvo potrjuje, da je Kraševec s svojo zemljo in rodom tako spojen kot bi se tod cedila med in mleko. In spet dvoje zanimivih pojavov: Le malokdaj izraža Kraševec svojo ljubezen do te grude — obratno: rad ponavlja kup njenih nedostatkov in zatajuje njene prednosti. Kot da bi tudi to — kot njegova ljubezen — bila neka intimnost. Kraševec «svojo malho» prej graja kot pa hvali. Če bi si to privoščil kdo drug — nekraški človek, tedaj vzplamti kot žena, ki sme «obdelati» svojega moža le sama in nihče drugi.

Kakor hitro pa Kraševec primerja svojo zemljo in njene plodove s prednostmi in nedostatki drugih, prirodno mogoče mnogo bogatejših dežel, tedaj se njegova tožba o Krasu ublaži. V takšnem duhu se je v kraški osmici nedavno sukala beseda med mešano vaško — mestno družbo, ko je obravnavala usodo prebivalcev najplodnejših predelov Jugoslavije in Madžarske, prizadetih po strahotnih poplavah. Iz pogovora si mogel razbrati, kako zelo se naš človek za te nesreče zanima in z njimi globoko sočustvuje.

Ujel sem te-le zanimive misli: «Berem o tej strahoti», pravi vaščan, «in si predstavljam desettisoče hektarov najplodnejše zemlje pod vodo v trenutku, ko računaš na plačilo vloženega truda, Desetine milijard škode. ljudje brez domov, imovina uničena... To je šele pravi «mojpotop». Saj si te strahote ne moremo niti predstavljati.

Pa mu vpade v besede njegov sosed: «Takšne nesreče si izbirajo žrtve z vseh celin. Če države vlagajo ogromna sredstva v druge prav nič nujne namene, ali ne bi mogle pripraviti poseben mednarodni fond za take strahotne primere?»

«To je pomembna misel», je pristavil nekdo iz družbe «koliko gre iz blagajn za uničenje ustvarjenega bogastva in življenja, koliko požro vojske in vojne, a za take človeške namene pa ni sredstev». Pa se je oglasil že prileten mož, ki je pozorno poslušal razgovor: «Hude so te reči in mi smo lahko srečni, da so take nesreče pri nas bolj redke. Godrnjamo in tožimo nad temi kraji, a pred vodo še nismo bežali. Na to njeno prednost preveč pozabljamo. Znašamo se nad sušo. Ta pa ni nikoli tako nevarna in neusmiljena kot voda. Res je naš hleb kruha manjši in trši. Spomnim se, kako so nas vojaki iz bogatih ravninskih pokrajin v prvi svetovni vojni spraševali, kako moremo tod živeti. Neki domačin jim je rekel, da ne živimo nič slabše kot oni. Samo mišice bolj napnemo, je rekel, a to je, kot vidite naše zdravje. Zato rečem, da je tu kljub svojim slabostim naša zemlja veliko vredna».

Sporazum med prizadetimi družbami za gradnjo naftovoda Jadran-Dunaj

Izhodišče naftovoda ni še dokončno določeno

Na Dunaju so mednarodne petrolejske družbe, ki so zainteresirane na gradnji naftovoda s severnega Jadrana do Schwechata (dunajskega predmestja, te dni podpisale sporazuma, po katerem se medsebojno obvezujejo, da bodo prispevale za uresničitev omenjenega načrta. Iz skupnega poročila, ki so ga izdale po podpisu sporazuma, je razvidno, da so se pogajanj udeležile avstrijska državna petrolejska družba ÖMV, dalje Bataafse Petroleum Mattchapply (Schell), angleška družba British Petroleum, francoska Compagnie Française des Petrols, ameriška Standard Oil Company, dalje Standard Oil Company of New Jersey ter Socony Mobiloil Omenjene petrolejske velikanke so ustanovile novo skupno družbo za gradnjo naftovoda Jadransko morje - Dunaj s sedežem v avstrijski prestolnici.

Družba si bo zdaj prizadevala, da si bo od pristojnih oblasti izposlovala dovoljenje za gradnjo naftovoda. Kakor smo že večkrat omenili, ni še točno določeno kako mislijo mednarodne petrolejske družbe urediti vprašanje izhodiščne točke «dunajskega naftovoda», v glavnem navajajo v tej zvezi dve varianti, in sicer gradnjo izhodišča poleg samega naftovoda Trst-Ingolstadt v miljskem zalivu, ter drugo varianto t. j. priključitev avstrijskega na južno-nemški naftovod nekje v severni Furlaniji ali pa celo v Žiljski dolini na avstrijskem državnem ozemlju. To drugo varianto navajajo zlasti v zvezi s tem, da je nedavno tega nastal hujši spor med avstrijsko petrolejsko družbo ÖMV in italijanskim podjetjem za izkoriščanje petrolejskih ležišč in zemeljskega plina ENI-jem, zaradi katerega naj bi se Avstrijci zdaj ne navduševali za zamisel, da bi speljal «dunajski» naftovod po italijanskem ozemlju. Kakor znano je bila v našem mestu že pred nekaj meseci registrirana družba SIOA (Soc. Italiana per l'oleodotto Trieste-Austria) in takrat se je izvedelo, da bo naftovod z Jadrana na Dunaj občutno manjši kakor naftovod Jadran-Bavarska, saj bo njegova zmogljivost dosegla tudi po končni dograditvi največ 10 milijonov ton surovega petroleja na leto.

Deček je izginil

(Nadaljevanje s 3. strani)

ni več iskal. Posedal je pred sliko in upiral pogled v vajenca, ki je bil tako podoben njegovemu dečku. Slednjič, petega dne, je sklenil, poiskati nekega rodbinskega prijatelja in mu zaupati, kaj ga vznemirja.

Prijatelja ni bilo treba prositi. To je bil nenavadno pameten star gospod z belo brado, velik poznavalec umetnosti. S svetim mirom je poslušal očetovo poročilo in domneve, ki jih je navezal za dogodek. Ko je oče obmolknil, si je stari gospod nataknil zlato obrobljena očala, vzel v roko povečevalno steklo in zelo natančno pregledal staro podobo, v celem in v podrobnostih. Dolgo je trajalo, pač ustrezno resnosti primera, toda slednjič je le končal, snel naočnike in spregovoril: «Dragi prijatelj, predobro razumem, kaj vas je navedlo na tako čudne miselne poti, toda ne morem vam dati prav. Gotovo je vajenec — nemara celo pomočnik — neizpodbitno, celo zelo očitno podoben vašemu izginulemu sinu. Toda kaj naj bi to moglo pomeniti v tem svetu, polnem naključij? Lahko mi verjamete, da se na tej podobi, odkar je zapustila umetnikovo delavnico, ni ničesar spremenilo; nedvomno je ena najbolje ohranjenih slik, kar jih poznam. In več kot to. Vajenec ali pomočnik, ki o njem sodite, da je vstavljen pozneje, ni le vstavek, ampak nasprotno jedro celotne podobe. Da, upal bi si celo trditi, da je on, prav on, bil zamišljen in naslikan že na samem početku, da je vse okoli njega nastalo šele za njim. Zelo mi je žal, ampak tako je.»

Tako je tudi bilo, ostalo je pa tudi, da je fant za zmeraj izginil.

Vreme včeraj: najvišja temperatura 28, najnižja 19.6, ob 19. uri 26; vlaga 78 odst., zračni tlak 1013.2 stanoviten, veter 6 km severozahodnik, nebo jasno, morje mirno, temperatura morja 25.8 stopinje.

Tržaški dnevnik

Danes, NEDELJA, 25. julija Jakob
Sonce vzide ob 4.40 in zatone ob 19.43. Dolžina dneva 15.03. Luna vzide ob 1.02 in zatone ob 17.09
Jutri, PONEDELJEK, 26. julija Ana

POROČILO S SEJE ODBORA TRGOVINSKE ZBORNICE

Bistveno pozitivne izjave ministra Boja o Sv. Marku

Pri pogajanjih s ČSSR se niso uresničila pričakovanja tržaških poslovnih krogov - Predlog za tesnejšo povezavo zbornice z deželnim odborom

Na zadnji seji ožjega odbora trgovinske zbornice je predsednik Caidassi prebral daljše poročilo o stikih, ki jih je imel v preteklem tednu z ministrom za državne udeležbe Bojem in z ministrom za trgovinsko mornarico Spagnollijem. Na sestanku z ministrom Bojem je bilo govora predvsem o bodočnosti ladjedelnice Sv. Marka. Dr. Caidassi je v zvezi s tem poudaril, da so bile ministrove izjave v bistvu pozitivne, četudi ni mogoče trditi, da so bila njegova zagotovila taka, da bi lahko pomirila tržaško javno mnenje. Vsekakor je minister tržaškim predstavnikom zagotovil, da ima ladjedelnica Sv. Marka zagotovljeno normalno delo za nekaj let. Minister Bo je obljubil, da se bo pri vladi zanimal za morebitno razširitev ladjedelnice in z njo povezano sprejetje novih vajencev namesto starih delavcev, ki so bili in ki še bodo upokojeni v prihodnjih letih. Predstavniki tržaškega gospodarstva so ministru predočili sedanji položaj tržaških poslovnih krogov, ki so v tesni povezavi z ladjedelniško industrijo in s pristaniškim poslovanjem.

Dr. Caidassi je z ministrom Spagnollijem načel vrsto vprašanj, ki se nanašajo na tehnične izboljšave pri manipulaciji rudnin v tržaškem pristanišču. Člani ožjega odbora trgovinske zbornice so v zvezi s tem razpravljali o novih smernicah, po katerih naj bi se nadaljevala gradnja pomola VII. V zvezi s tem vprašanjem je prišla na dan zamisel, da bi pri Orehu zgradili 300 metrov dolgo operativno obalo, ki bi bila prav potrebna na tem področju. Ta obala bi morala biti seveda primerno povezana s cestnim in železniškim omrežjem v zaledju. Odbor je dal predsedniku Caidassiju nalog, naj skliče skupino strokovnjakov s tega področja, ki naj pripravijo temeljito študijo o tem vprašanju. Pozneje bo o gradnji novega pomola razpravljala tudi pristojna zbornična komisija, v kateri bodo tudi predstavniki Javnih skladišč in drugih prizadetih področij.

Predsednik Caidassi je nato povedal, da so stranke predložile parlamentu že več zakonskih osnutkov za uresničitev nove pristaniške ustanove. Poseben načrt o tem predmetu je pred časom pripravilo samo ministrstvo za trgovinsko mornarico, o njem pa je zbornični odbor razpravljal na eni izmed zadnjih sej, nakar je vodstvo zbornice naslovilo na deželnega vladnega komisarja spisek svojih pripomb na ministrov načrt.

Končno je dr. Caidassi povedal, da se je v Rimu sestal s člani češkoslovaškega odposlanstva, ki so se pogajali za obnovitev trgovinske pogodbe z Italijansko republiko. Predsednik je poudaril, da se pri pogajanjih niso uresničila pričakovanja tržaških trgovinskih krogov; zato namerava vodstvo zbornice v najkrajšem času nastopiti pri ministrstvu za zunanje zadeve in pri ministrstvu za zunanjo trgovino, da bi v okviru trgovinskih sporazumov s Češkoslovaško dosegio vključitev posredovalne vloge tržaškega emporija.

Preteklo soboto se je dr. Caidassi udeležil slovesne otvoritve turistične ceste Alpenstrasse pri Dobraču. Slovesnosti sta prisostvovala tudi predsednik Avstrijske republike dr. Jonas in finančni minister dr. Schmitz. Z ministrom Schmitzem se je dr. Caidassi zadržal v daljšem razgovoru, in sicer o novi cesti med Salzburgom in Beljakom, ki jo nameravajo v kratkem zgraditi in o kateri bo spet govora na novem sestanku med obema gospodarstvenikoma, ki bo na Dunaju za časa jesenskega velesejma v septembru.

Po poročilu predsednika Caidassija je odbor proučil vrsto gospodarskih ukrepov, ki jih je sprejelo vodstvo dežele Furlanije-Julijske krajine. Člani odbora so se izrekli za tesnejšo povezavo trgovinske zbornice s pristojnimi činitelji pri deželni vladi, da bi lahko gospodarsko poslovanje nove upravno-teritorialne enote nemoteno in hitreje teklo. Dr. Caidassiju je odbor poveril nalogo, naj govori o tem z dr. Berzantijem, in sicer na skorajšnjem sestanku, na katerega je ta povabil predstavnike treh trgovinskih zbornic v deželi.

Odbor je sklenil, naj se zbornica pridruži tržaški, goriški in milanski pokrajini, ki si prizadevajo, da bi pri vladi dosegle spremembo člena 21 organskega zakona o davku na poslovni promet, ki zanima tudi poslovni svet na Tržaškem. Glavni tajnik dr. Steinbach je nato poročal o škodi, ki ga je na industrijskih in trgovinskih napravah v mestu povzročilo nedavno neurje. Na industrijskem področju naj bi škoda znašala okoli 280 milijonov lir, k čemur je treba dodati še okoli 145 milijonov lir škode, ki so jo ugotovili na napravah v tržiški ladjedelnici CRDA. Tudi številne trgovinske in obrtniške naprave so utrpele večjo ali manjšo škodo zaradi neurja, vendar te škode doslej še niso ocenili. Na kmetijskem področju so strokovnjaki pokrajinskega nadzorništva ugotovili za okoli 150 milijonov lir škode. O tem bo razpravljal odbor za kmetijstvo, ki so ga sklicali za prve dni prihodnjega tedna. Zbornični odbor je dalje zvedel, da je vodstvo dežele Furlanije-Julijske krajine sklenilo, da se bo dežela udeležila celovškega sejma, in sicer tako, da bo podelila prispevek 3 milijonov lir za pripravo posebnega standa, v katerem bo nameščena kolektivna deželna razstava. Na celovškem razstavišču so že v teku pripravljalna dela, na otvoritveno svečanost, ki bo 5. avgusta, pojdejo predsednik deželnega sveta de Rinaldini, ki ga je osebno povabil predsednik celovškega velesejma, predstavniki deželnega odbora za industrijo in trgovino ter predstavniki združenja trgovinskih zbornic. Na koncu je odbor sprejel še vrsto sklepov notranjega upravnega značaja, nakar se je seja zaključila. O številnih vprašanjih, ki so bila na dnevnem redu in o katerih zaradi pozne ure niso utegnili razpravljati, bo sledila diskusija na novi seji v sredo 28. julija.

Ljudski veselici KPI na Općinah in v Podlonjerju

Danes ob 16. uri bo na Općinah drugi del ljudske veselice, ki jo je priredila v prosvetnem domu openska sekcija KPI ob 20. obletnici zmage nad nacifašizmom. Za federacijo KPI bosta spregovorila tajnik prof. Paolo Sema in dolinski župan Lovriha. Na sporedu so nastop pevskega zbora s Proseka-Kontovela, študentovske skupine iz Maribora in openskega prosvetnega društva.

• • •

Danes ob 18. uri bo v kulturnem krožku «Zvezda» v Podlonjerju praznik komunističnega tiska, ki ga prireja krajevna sekcija KPI. Med praznikom bodo nastopili «Pevci iz Podlonjerja». Ob 19.30 bo spregovoril občinski svetovalec Arturo Calabria. Poskrbljeno bo tudi za dobro kapljico in prigrizek.

Popis delovne sile

V tednu med 25. in 31. julijem bodo izvedli trimesečni popis delovne sile na podlagi vzorcev. Namen tega popisa je ugotoviti delovno silo in vzroke brezposelnosti. V tem razdobju bolo intervjuvali v občini 516 družin, ki jih bodo izžrebali na podlagi metode, ki velja za osrednji statistični zavod. Popis bo izvajal občinski statistični oddelek, ki računa s sodelovanjem prebivalstva, zlasti pa izpraševanih družin, tako da bodo popisovalci lahko čimprej zbrali nujne podatke za proučevanje življenjskih razmer.

Zborovanja PSI

Pokrajinsko tajništvo PSI prireja v zvezi z vstopom socialističnih svetovalcev Attilia Mocchija in Dušana Hreščaka v občinski odbor in v zvezi s sramotno gonjo nacionalističnih in fašističnih krogov vrsto zborovanj, ki bodo v naslednjih krajih:

V Dolini jutri ob 20. uri, v Boljuncu ob 20.30. V Lonjerju v sredo ob 20. v Bazovici ob 20.30. V Nabrežini v četrtek ob 20. uri, v Križu ob 20.30. Na Proseku v soboto ob 20. uri.

ZA IZPOPOLNITEV V SLOVENSKEM JEZIKU IN LITERATURI

Razpis natečaja za slovenske šolnike osnovnih in srednjih šol

Natečaj, ki ga razpisuje republiški sekretariat za prosveto in kulturo Slovenije, velja za slovenske šolnike na Tržaškem področju in predvideva štiri štipendije po 720.000 din.

Republiški sekretariat za prosveto in kulturo SR Slovenije je razpisal natečaj za podelitev štipendij za izpopolnitev v slovenskem jeziku in literaturi na podlagi jugoslovansko-italijanskega sporazuma o kulturni izmenjavi z dne 21. julija 1964 in kasnejših dodatnih sporazumov, sklenjenih v mešanem jugoslovansko-italijanskem odboru, predvidenem v 8. členu posebnega statuta, priloženega k Londonskemu sporazumu z dne 5. okt. 1954.

V razpisu natečaja za podelitev štirih štipendij pri univerzi v Ljubljani za akademsko leto 1965-66 je rečeno, da vsaka od navedenih štipendij znaša skupno 720.000 din za celotno akademsko leto. Štipendije se lahko podaljšajo še za eno akademsko leto. Namenjene so pripravi in specializaciji učiteljev osnovnih in srednjih šol s slovenskim učnim jezikom na področju pod italijansko upravo ter tistih oseb, ki želijo poučevati na navedenih šolah.

Prošnje za dodelitev zgoraj navedenih štipendij lahko vložijo pripadniki slovenske narodnostne skupine, ki imajo diplomo srednje šole ali višjo diplomo. Prošnje lahko vložijo tudi tisti, ki so že eno akademsko leto dobivali štipendijo in jim je za dokončanje študija potrebno še enoletno bivanje v Ljubljani. Ti prosilci morajo predložiti podatke o dosedanjem študiju.

Nekolkovane prošnje, s kratkim življenjepisom prosilca in ustreznimi podatki zlasti o dokončanem študiju in o morebitni dosedanji službi, naj prosilci vlože pri šolskem skrbništvu v Trstu do 20. avgusta t. l.

TISKOVNA KONFERENCA POSLANCA BELCIJA V PALAČI DIANA

Demokristjanski zakonski osnutek o tržaški pristaniški ustanovi

Osnutek predvideva 24 milijard lir državnega prispevka za prvih pet let poslovanja ustanove

Na posebni tiskovni konferenci v palači Diana je poslanec Belci včeraj predočil zbranim novinarjem najnovejši zakonski osnutek o tržaški pristaniški ustanovi, ki so ga pripravili poleg njega še poslanci Bologna, Bressani, Armani, Biasutti in Toros. Pred tem sta bila predložena senatu že dva druga osnutka, in sicer je enega vložila italijanska komunistična, drugega pa socialnodemokratska stranka. Trije zakonski osnutki se med seboj razlikujejo po nekaj načelnih pogledih na tržaško stvarnost in po raznih podrobnostih. Tako na primer se komunistični osnutek zavzema za uresničitev pristaniške ustanove, ki bi zajela tudi industrijsko pristanišče v Žavljah, vendar pa ne bi ohranila tako imenovane «funkcionalne avtonomije» industrijskih podjetij, ki opravljajo pristaniška dela na lastno roko, ne da bi se za to posluževala organiziranih pristaniških delavcev; načrt, ki ga je predložila PSDI pa se nanaša na pristaniško ustanovo, ki bi se raztezala do samega Tržiča. Demokrščanski načrt nasprotno predvideva, da se bo področje pod novim organizmom raztezalo od Tankega rta do Barkovelj.

Najnovejši zakonski osnutek Krščansko demokratske stranke sestoji iz 27 členov, ki so zbrani v osmih poglavjih: splošna določila, organi pristaniške ustanove in njihov delokrog, nadzorstvo nad ustanovo, upravno poslovanje, davčna določila, izredna uprava, odprava prejšnjih organizacij (Javnih skladišč in industrijskega pristanišča) ter prehodna določila.

Sestavljavci novega osnutka so se pri svojem delu v glavnem držali smernic, ki imajo svoje glavno izhodišče v današnji gospodarski stvarnosti na Tržaškem. Tako so upoštevali dejstvo, da gre skozi tržaško luko okoli 81.1 odst. celotnega tujega blagovnega tranzita v državnih lukah (na Genovo odpade 11.7 odst. tega prometa, vse ostale italijanske luke pa so udeležene le s preostalimi 7.2 odst.). Dalje so poslanec Belci in njegovi sodelavci upoštevali novi moment, ki je nastal na našem področju zlasti po drugi svetovni vojni, namreč dejstvo, da se je nekdanji konkurenci nemških luk na Severnem morju pridružila še konkurenca nekaterih jugoslovanskih luk na Jadranu. Opiraje se na to dejstvo, so sestavljalci novega načrta utemeljili zahtevo po državni pomoči, saj je država tudi za časa enostranske konkurence s strani nemških luk podeljevala tržaškemu pristanišču denarno pomoč, ki je na primer v zadnjih petih letih pred drugo svetovno vojno dosegla skupno skoraj 39,5 milijona tedanjih lir, kar bi ustrezalo približno 3,5 milijarde v današnji valuti. Kot nadaljnjo osnovo za kritje prehodnega primanjkljaja s strani države in za podelitev «tehnične» pomoči tržaški luki navajajo sestavljalci novega načrta v spremni razlagi zakonskega besedila dejstvo, da je v razdobju od leta 1955 do leta 1964 tranzitni promet na Reki napredoval za 338,6, promet v Kopru pa za 100,0, medtem pa je promet v Trstu nazadoval za 36,1 odst.

Člen 26 navaja vrsto izrednih prispevkov, ki naj bi jih država, odnosno zakladno ministrstvo, priznalo novoustanovljeni pristaniški ustanovi. Prva postavka, ki se nanaša na sredstva, ki so potrebna za pridobitev novega prometa v našem pristanišču, znaša 4.500.000.000 lir na leto za dobo petih let, in sicer od leta 1966 do leta 1970. Druga postavka se nanaša na kritje dosedanjega primanjkljaja Javnih skladišč, ter znaša 1.500.000.000 lir. Ta denarna pomoč bi lahko bila občutno nižja, ako bi v doglednem času prišlo do klasifikacije tržaškega pristanišča.

To bi namreč avtomatično dovedlo do občutne razbremenitve v bilanci tržaških Javnih skladišč, kajti železnica bi morala na primer prevzeti nase kritje vseh stroškov za notranje prevoze v pristanišču, ki jih nosi zdaj kriti vodstvo Javnih skladišč itd. Tudi druge postavke bi se znatno znižale za Javna skladišča, sama pristaniška ustanova pa bi lahko prišla do nekaj sredstev tudi s tem, la bi pobirala od industrijcev in trgovcev določene pristojbine, ki bi jim jih lahko kot javna ustanova naložila, a ki jih Javna skladišča ne smejo, prav zato, ker niso samostojna javna ustanova.

Kar zadeva ureditev težaškega dela v industrijskem pristanišču se najnovejši osnutek zavzema za to, da bi vlada podaljšala veljavnost «funkcionalnih avtonomij» za nadaljnjih 10 let, to je do 31. decembra 1979. Kar se tiče osebja, ki je zdaj zaposleno pri Javnih skladiščih in pri Pristaniški ustanovi, pa je v zakonskem osnutku poudarjeno, da ne sme ustanovitev novega pristaniškega organizma poslabšati njihovega sedanjega položaja.

Po mnenju sestavljalcev in njihovega predstavnika poslanca Belcija bo novi osnutek lahko postal pravomočen zakon še pred koncem prihodnjega leta; to pa je seveda odvisno od hitrosti, s katero bo osnutek prešel običajni «iter» zakonskih predlogov.

ODMEVI PREOSNOVE OBČINSKEGA ODBORA

Nov sestanek izvršnega odbora Krščanske demokracije

Izrazi solidarnosti - Nova demonstracija skupinice fašističnih nestrpnežev

Tiskovni urad Krščanske demokracije sporoča, da se je včeraj zopet sestal njen pokrajinski izvršni odbor in proučil politično-upravni položaj v pokrajini tudi v zvezi z bližnjim glasovanjem o proračunu v pokrajinskem svetu in v nekaterih manjših občinah. Izvršni odbor je sprejel na znanje reakcijo KPI na preosnovo občinskega odbora in na utrditev politike leve sredine. Poročilo pravi, da so komunisti poudarili svoje nasprotovanje proti politiki do levega centra in s tem tudi prevzetju večje odgovornosti PSI v okviru te politike.

Poročilo nato obtožuje komuniste, da so vedno skušali izkoriščati v svoje namene «upravičene in neupravičene» zahteve manjšine. S tem da je sedaj prevzel upravne odgovornosti socialist slovenskega jezika, kar dokazuje, da je najbolj pravilna in koristna pot za priznanje upravičenih zahtev slovenske manjšine pot lojalnega in konkretnega sodelovanja z demokratičnimi in nacionalnimi strankami, je KPI prisiljena stopiti v obrambo. Poročilo nato omenja pisanje glasila KPI, češ da ne bo preosnova nič menjala na stvari, ter izjave načelnika skupine komunističnih svetovalcev Tonela, češ da pomeni sedanja politika le nadaljevanje prejšnje.

V zvezi z zaskrbljenostjo, ki so jo nekateri politični krogi izrekli o «nevarnosti sedanje operacije, češ da mednarodni položaj Trsta še vedno ni ustaljen, ugotavlja KD, da kažejo ti sektorji opozicije mlačnost, negotovost ali celo neupravičen strah, ker ne smatrajo povratka Trsta pod Italijo za dokončnega.

Župan Franzil in tajnik stranke Botteri sta prejela nove izraze solidarnosti. Značilna so pričevanja osebnosti mazzinijevskega gibanja, to je kapitana Rovellija, ki je pisal: «Sem na strani večine leve sredine, ki pogumno brani proti demagogiji in hinavščini resnično stvar svobode, resnične interese delovnega ljudstva, in kar je najbolj važno, stvar resničnega italijanstva Trsta.» Nato nadaljuje: «V nevarnosti ni italijanstvo Trsta, marveč skupina, ki skuša z vsemi sredstvi preprečiti pravičen socialni napredek v svobodi. In borba ne teče v obrambo italijanstva, marveč proti levemu centru, proti delavcem, proti vladi Mora in Nennija.»

K ugodnemu rezultatu preosnove občinskega odbora je pokrajinskemu tajniku Botteriju zasebno čestital bivši tajnik PRI dr. Gargano.

Deželni odbornik Cocianni je izrazil tržaški KD solidarnost in rekel med drugim: «Delujete za demokratično prihodnost naše dežele.» Dr. Giordano Delise pa je poslal brzojavko, v kateri pravi, da je treba ne glede na politične ocene položaja ohraniti enotnost in strnjenost tržaške KD v prepričanju njene nenadomestljive funkcije v krajevnem in vsedržavnem demokratičnem življenju.

Pokrajinski tajnik furlanskih demokristjanov Comand je izrazil vso solidarnost in poudaril, da je linija tržaških demokristjanov ostala dosledna krščanskim vrednotam, ki jih izpričuje v javnem življenju.

Tudi včeraj se je zbrala pred sedežem Krščanske demokracije na Trgu San Giovanni skupina fašističnih pobalinov, ki so kričali običajna šovinistična gesla in očitke KD. Poleg teh skrajnežev so se ustavljali na trgu tudi radovedneži, saj je tam vedno velik prehod občinstva. Sedež KD je zaščitila policija.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Poletna sezona 1965

IZREDNI NASTOP NASIH ROJAKOV IZ AMERIKE NA EVROPSKI TURNEJI

Tamburica

(THE PITTSBURGH JUNIOR TAMBURITZANS)

Folklorni plesi in narodne pesmi

Dirigent: JOHN I. GREGURICH — Kodirigent in koreograf: VIOLET J. RUPARCICH

V SOBOTO, 31. JULIJA 1965 OB 21. URI V KULTURNEM DOMU V TRSTU

(V dvorani bo delovala klimatska naprava za ohlajevanje)

Prodaja vstopnic od četrtka dalje v Tržaški knjigarni, Ulica Sv. Frančiška 20, ter eno uro pred pričetkom pri blagajni Kulturnega doma.

LETOVIŠČARSKA IN TURISTIČNA USTANOVA

GRAD SV. JUSTA

Jutri in pojutrišnjem, v torek z začetkom točno ob 21. uri

Krvava poroka

v treh dejanjih in 7 slikah F. Garcie Lorce

v prevodu Vittoria Bodinija

Režija BEPPE MENEGATTI

Paola Borboni

Lydia Alfonsi

in 30 drugih nastopajočih ***Carla Fracci***

Predprodaja vstopnic pri centralni prodajalni vstopnic

Štirje ranjeni pri trčenju dveh avtov

Okoli 19.30 se je zgodila v Ul. Bazzani prometna nesreča, ki pa ni zahtevala posebnih žrtev.

Po omenjeni ulici je vozil svoj fiat 500 TS-38257 23-letni mizar Bruno Gonella iz Ul. Crocifisso 5. Ko je prišel do št. 6 Ul. Bazzani, da bi dal prednost nekemu avtomobilu, ki je hotel prehiteti, je trčil v fiat 850 TS-70742, ki ga je vozil 40-letni Mario Tomšič iz Ul. Ciamician 17. Skupaj z Mariom, sta se vozila tudi njegova žena Francesca Bottingeri por. Tomšič ter njen 68-letni oče Giuseppe.

Vse štiri ponesrečence so pripeljali z RK v bolnišnico. Gonella se je pobil nad levim očesom in so čelu ter bo ozdravel v osmih dneh. Giuseppe Bottingeri v štirih, Gonella pa v petih. Francesco Bottingeri pa so takoj odslovili.

Električni tok ožgal dve ženski v tramvaju

Zaradi hudih opeklin so sprejeli ob 12.25 na IV. zdravniški oddelek glavne bolnišnice 51-letno gospodinjo Lidio Germani por. Bensi iz Ul. Forti 74 in 31-letno gospodinjo Mario Desardo por. Bosco iz Ul. Pendice Scoglietto 5/3.

Ženski sta se peljali v prikolici tramvaja proge št. 3, ki je vozil proti Sv. Ivanu. Ko je prišel tramvaj do Ul. Giulia pri št. 52, sta ženski hoteli izstopiti. Z roko sta prijeli držalni opornik, ki je pri izhodnih vratih, toda prav v tistem trenutku se je sprožil električni tok v držalni opornik in ju opekel.

Z RK so ju odpeljali v bolnišnico, kjer bosta okrevali v dobrem tednu.

Rita Pavone v Portorožu

V soboto 7. avgusta bo nastopila v Portorožu znana italijanska pevka Rita Pavone z vrsto drugih italijanskih pevcev. Na predstavi bosta sodelovala tudi slovenska pevca Berta Ambrož in Lado Leskovar. Pevce bo spremljal orkester «Palmas» z beneškega Lida.

V Trstu bo vstopnice za to prireditev prodajal od jutri dalje potovalni urad Aurora, Ul. Cicerone 4, tel. 29243.

Vsem tistim, ki so se me na kateri koli način spomnili, ko sem pustil za seboj osemdeset let, se na tem mestu prav prisrčno zahvaljujem.

RIKO PERTOT

Šolske vesti

Ravnateljstvo slovenske srednje šole v Dolini sporoča, da se je pričelo vpisovanje v 2. in 3. razred, ki se bo zaključilo 25. septembra.

Dr. srednja šola s slovenskim učnim jezikom v Rojanu, Ul. Montorsino 8 opozarja, da se je pričelo in bo trajalo od 25. septembra t.l. vpisovanje za drugi in tretji razred.

Šolski skrbnik sporoča, da je bil objavljen ministrski odlok o organizaciji in delovanju ljudskih šol (scuola popolare) za šolsko leto 1965-1966. Rok za prijave učiteljev zapade 31. julija. Interesenti lahko dobijo podrobnejše informacije na šolskem skrbništvu, pri šolskih nadzornikih in didaktičnih ravnateljih.

Šolsko skrbništvo sporoča, da so od 15. t.m. dalje od 10. do 12. ure dopoldne na vpogled na sedežu slovenske srednje šole s slovenskim učnim jezikom v Ul. Frausin 14 dokončne prednostne lestvice za poverjena in nadomesta mesta na srednjih šolah s slovenskim učnim jezikom tržaškega ozemlja, za šolsko leto 1965-66.

Državna srednja šola pri Sv. Jakobu, Ul. Frausin 14, vpisuje v 2. in 3. razred do 25. septembra.

Šolski skrbnik sporoča, da so bile objavljene lestvice kandidatov za suplentska mesta na osnovnih šolah na Tržaškem ozemlju za šolsko leto 1965-1966. Interesenti si lestvice lahko ogledajo na šolskem skrbništvu, pri šolskih nadzorništvih in pri didaktičnih ravnateljstvih.

Darovi in prispevki

V počastitev spomina dragega Zorka daruje Polda 1.000 lir za Dijaško Matico in 1.000 lir za sklad Sergija Tončiča. Ob 20-letnici smrti none Antonije Milkovič iz Gropade daruje družina 1000 lir za Dijaško Matico. Ob 20-letnici smrti sina, matere, brata, svaka in tasta daruje K. K. 5.000 lir za Dijaško Matico.

V počastitev spomina g. Ane Škabar darujeta Nada in Elvira Godina 2.000 lir za Dijaško Matico.

Namesto cvetja na grob prababice Ane vd. Škabar darujeta pravnukinji Gordana in Bojana 1.000 lir za Dijaško Matico.

Namesto cvetja na grob pok. g. Ane Škabar daruje Mira Furlani 1.000 lir za Dijaško Matico.

V počastitev spomina pok. g. Ane Škabar daruje Proleterka 1.000 lir za Dijaško Matico.

Razstave

Žirija za tretjo nagrado Kontovel za slikarsko tekmovanje ex-tempore, ki jo sestavljajo Guelfo Annovi, Giovanni Bose, Gianni Brumatti, Licio Burlini, Gaetano Cola, Rinaldo Lotta, Livio Rosignano in Danilo Soli, bo začela s svojim delom danes ob 13. uri.

Kino

Grad Sv. Justa. Jutri in pojutrišnjem z začetkom ob 21. uri Teatro Stabile iz Firenc uprizori dramo F. Garcie Lorce «Krvava poroka». V glavnih vlogah nastopajo Paola Borboni, Lydia Alfonsi in Carla Fracci. Predprodaja vstopnic pri ATA v galeriji Protti (danes od 9. do 12.30, jutri od 9. do 12.30 in od 15.30 do 19.30). Posebne avtobusne zveze z gradom.

Ameriški cirkus na športnem igrišču S. Giovanni, tel. 55002, danes dve predstavi ob 17. in 21. uri. Vabljeni.

Danes v Miramaru: predstava «Luči in zvoki» ob 21. uri v nemščini «Der Kaisertraum von Miramare» in ob 22.15 v italijanščini «Massimiliano e Carlotta».

• • •

Nazionale Zaprto zaradi počitnic.
Arcobaleno 14.30 «La calda amante» Prepovedano mladini.
Excelsior 16.00 «Destino sull'asfalto» Technicolor. Kirk Douglas.
Fenice 16.00 «3 dollari di piombo» Technicolor. Fred Beir, Francisco Nieto.
Grattacielo 15.30 «Saul e David» — Eastmancolor. Norman Wooland.
Alabarda 15.00 «X2 operazione Okinawa» Richard Widmark, Joffrey Hunter.
Filodrammatico 15.00 «1000 dollari per un winchester» Colorscope. Dave Robertson, Mata Hyeer.
Aurora 15.00 «Esperimento IS il mondo si frantuma».
Cristallo 15.30 «Colpo grosso» Technicolor. Frank Sinatra, Dean Martin.
Garibaldi Zaprto zaradi počitnic.
Capitol Zaprto zaradi počitnic.
Impero 15.00 «Soldato sotto la pioggia».
Vittorio Veneto 15.30 «La vergine di Norimberga» Rossana Podestà — Prepovedano mladini.
Moderno 15.30 «Duello al sole» Gregory Peck.
Astra 16.00 «Da 006 criminali ad Hongkong».
Astoria 14.30 «Ercole contro i figli del re Sole» Technicolor.
Abbazia 15.30 «Summer holidays (vacanze d'estate)» Technicolor. Clift Richard, Shadows.
Ideale 14.30 «Maciste nelle miniere di re Salomone» Technicolor. Reg Parker.

LETNI KINO

Satellite 20.30 «Il gran lupo chiama» Technicolor. Gary Grant. Se ponovi prvi del.
Paradiso 20.30 «Capitan Newman» — Technicolor. Gregory Peck, Tony Curtis. Se ponovi prvi del.
Skedenj 20.30 (v dvorani ob 18.15) «Squadriglia 633» Colorscope. George Chakiris.

Razna obvestila

Danes bo v krožku «Zvezda» v Podlonjerju praznik tiska, ki se bo začel ob 18. uri. Nastopili bodo pevci iz Podlonjerja. Ob 19.30 bo govoril občinski svetovalec Arturo Calabria. Deloval bo bife

Na čast 20-letnice zmage nad fašizmom priredi KPI Općine

ljudsko veselico

v prosvetnem domu na Općinah. razstave Prekomorskih brigad in 24. julija ob 19. uri otvoritev fotografij padlih iz Banov, s Konkonela in z Općin 25. julija začetek ob 16. uri, ob 18. uri nastopijo: pevski zbor Prosek Kontovel, študentovski ansambel iz Maribora in PD «Općine». Govorila bosta tajnik federacije KPI Paolo Sema in župan dolinske občine Dušan Lovriha.

Izleti

SPDT priredi na Veliki šmaren (15. 8.) t.l. izlet v Lepeno skozi Bovec na dom Klementa Juga ob priliki zbora vseh planinskih društev Primorske. Planinci se bodo na željo lahko povzpeli do znamenitega Krnskega jezera. Zaradi dogovora z avtobusnim podjetjem (za Vel. šmaren je namreč izredno povpraševanje po avtobusih) se mora vpisovanje zaključiti že 4. avgusta. Zato prosimo, da pohitite z vpisovanjem v Ul. Geppa 9.

Mali oglasi

RAZNOVRSTNO POHIŠTVO za moderne domove po izrednih cenah dobite pri «ASTROMOBIL», Via Giulia 108 (Rotonda del Boschetto).

VESPE LAMBRETE, vse potrebščine in nadomestne dele za vse vrste motornih koles po zmernih cenah dobite pri A.M.A.R. — Trst, via del Bosco N. 6 — Tel. 41-946

URE, zlate predmete za darila in drugo prodaja tudi proti vrednosti starega srebrnega denarja pri DARWIL, Trst, Piazza S. Giovanni št. 1.

V SKLADIŠČU D. KOZULIČA TRST, Ulica Machiavelli štev. 12 za direktni izvoz po eksportni ceni dobite pralne stroje REX, CANDY in druge; štedilnike, hladilnike in vse potrebno za gospodinjstvo. V skladišču nasproti dobite konfekcijsko blago: plašče, kožuhe (bunde) blaže itd

Sintetične preproge

in preproge za podnike iz plastike «BALATUM» in «MERAKLON». Moderno pokrivanje podov z gumo, «MOQUETTE» in ploščice «RIKETT» in «ARMSTRONG». Bežna vrata «ROLLPORT», beneške zavese (tende veneziane). Hitra ureditev s specializiranim osebjem A. R. P. ITALPLAST, Trst, Trg Ospedale št. 6 Tel. 95-919

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 24. julija 1965 se je v Trstu rodilo 11 otrok, umrlo pa je 11 oseb.

UMRLI SO: 51-letni Riccardo Maglierini, 9 dni stari Paolo Fuk, 89-letni Lodovico Grion, 80-letna Maria Gardoz vd. Ossich, 90-letni Antonio Mlac, 84-letna Anna Benussi vd. Fabro, 71-letni Angelo Lutescher, 50-letni Guerrino Rossi, 92-letna Giovanna Toffoli vd. Cattaruzza, 91-letna Marina Vascon vd. Perini, 43-letna Sofia Sancin por. Cossutti.

OKLICI: barist Giuseppe Degrassi in frizerka Maria Grazia Sila, agent vojaške policije Robert Leon Moore in manekenka Annamaria Laila Russignan, strugar Enrico Mini in uradnica Ariella Azzopardo, šofer Roberto Scherli in delavka Bianca Scaramucci, mizar Giovanni Potocco in šivilja Irma Benedetti, tiskar Fulvio Coloni in šivilja Maria Fiora Linardon, šofer Alberto Ceppi in delavka Mariucci Chicco, delavec Riccardo Cescutti in delavka Bianca Marin, trgovec Giovanni Battista Castellan in gospodinja Olga Milocco, agent J.V. Alfredo Battisti in telefonistka Rosaria Masucci, traktorist Giancarlo Colpo in šivilja Gianna Violin, trg. pomočnik Giorgio Olivetto in sobarica Valdina Fanutti, delavec Tancredi Pierluigi in delavka Rosalba Tummolo, karabinjer Sabino Lacalamita in gospodinja Anna Minerva, uradnik Alfredo Loredan in uradnica Nives Verdi, mehanik Andrea Milazzi in šivilja Emma Bellotto, graver Mario Spagno in trg.

Včeraj-danes

pomočnica Nella Muscardin, trgovec Fabio Drassich in gospodinja Marisa Penco, šofer Silvio Tossi in šivilja Nadja Vaclik, šofer Luciano Reschitz in tiskarka Ardea Rustia, šofer Antonio Zudetich in gospodinja Ondina Gamboso, uradnik Fabio Ianovitz in gospodinja Annamaria Milo, mehanik Fulvio Bottali in uradnica Alida Lepre, uradnik Giuliano Lepri in uradnica Gina Rajco, delavec Giorgio Raunikar in trg. pomočnica Lidia Ravalico, strojni oficir Guido Tomasi in učiteljica Ada Tonel, železničar Armando Verona in trg. pomočnica Liliana Grava, uradnik Fulvio Fermo in uradnica Adriana Zacutti, trg. pomočnik Guido Godina in uradnica Maria Marmolia, uradnik Lucio Anceschi in uradnica Eliana Peretti, zidar Iginio Chicco in gospodinja Vesela Mihic, tajnik Bruno Chioatto in frizerka Antonietta Paliaga, elektromehanik Giorgio Battaglia in trg. pomočnica Maria Grazia Radin, delavec Umberto Foti in šivilja Elena Milocco, trg. pomočnik Bartolomeo Urciuoli in delavka Loredana Mahnic, sprevodnik Bruno Miot in trg. pomočnica Caterina Turroni, trg. pomočnik Mario Makovec in uradnica Luciana Zanetti, električar Sergio Zega in delavka Clara Turrini, delavec Rino Giorgi in šivilja Natalina Di Vora, šofer Luciano Perco in gospodinja Marina Vitorelli, uradnik Emilio Ribarich in uradnica Giuliana Leoni, obrtnik Bruno Cechet in gospodinja Barbara Sulini, pleskar Pietro Radivo in gospodinja Clelia Maria Viler, težak Giuseppe Bianco in gospodinja Antonia Giaramita, bančni uradnik Mario Coos in uradnica Anna Breda, natakar Franco Depase in gospodinja Floriana Costanzo, pomorščak Germano Cleva in trg. pomočnica Franca Giurco, delavec Giorgio Rattini in gospodinja Luciana Colubig, učitelj Paolo Bonacchi in učiteljica Daria Ulini, finančni stražar Francesco Polito in gospodinja Anita Sabadin, instalater Fulvio Stefanin in šivilja Carmela Cuccaro, železničar Vittorio Pupulin in uradnica Maria Gianni, kapitan dolge plovbe Egrates Niccoli in bolničarka Pierina Bordon, mehanik Carlo Bertani in gospodinja Paolina Krashovitz, obrtnik Boris Zobec in uradnica Anna Maria Stok, inženir Giuseppe Santonastaso in študentka Maria Novella Antonini, uradnik Alberto Sardella in bolničarka Anna Tauceri, vojni oficir Agostino Santini in gospodinja Giovanna Sergi, tehnik Sergio Ciacchi in uradnica Maria Grazia Rosso, uradnik Lucio Cosciani in uradnica Maria Teresa Perdan, sprevodnik Vincenzo Verardo in gospodinja Anna Marisa Gattuso, uradnik Tullio Tabor in uradnica Ondina Callea, uradnik Lucio Bertuzzi in učiteljica Laura Rul, šofer Mario Paoletti in gospodinja Rosalba Rinaldi, finančni stražar Benito Del Medico in gospodinja Severina Filacorda.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN (19. 7. — 25. 7.)

Alla Salute, Ul. Giulia 1; Benussi, Ul. Cavana 11; Picciola, Ul. Oriani 2; Vernari, Trg Valmaura 11; D'Ambrosi, Ul. Zorutti 19; Croce Verde, Ul. Settefontane 39; Ravasini, Trg Libertà 6; Testa d'oro, Ul. Mazzini 43.

Od 13. do 16. ure

Alla Salute, Ul. Giulia 1; Benussi, Ul. Cavana 11; Picciola, Ul. Oriani 2; Vernari, Trg Valmaura 11.

NOČNA SLUŽBA LEKARN

D'Ambrosi, Ul. Zorutti 19; Croce Verde, Ul. Settefontane 39; Ravasini, Trg Libertà 6; Testa d'oro, Ul. Mazzini 43.

URARNA — ZLATARNA
LAURENTI
Trst, Largo S. Santorio, 4
Tel. 723240
Bogata izbira najboljših švicarskih znamk ur in zlatnine
Darila za POROKE in KRSTE
Poseben popust!

Kino - fotografski material
SEGULIN
Trst, Ul. Mazzini 53
Telefon 733-361
vabi prijatelje in znance, naj ga obiščejo

OBIŠČITE XV. JUBILEJNI GORENJSKI SEJEM V KRANJU
OD 30. JULIJA DO 10. AVGUSTA 1965

A. BRANDOLIN - TRST, VIA S. MAURIZIO, 2
Novi tipi lestencev za vhode, kuhinje, za dnevne sobe ● Razstavljenih je 120 vzorcev lestencev ● 10-12-15-litrski električni grelci za vodo znamke: Radi, Perlina, Aequator ● 80-100-litrski električni grelci za vodo najboljših znamk: Perlina, Radi, Tecnomasio, Triplex, Sabiana, Siemens ● Kopalnice bele, champagne, sinje, sive, zelene, roza, znamke RICHARD GINORI ● Vodne pipe najboljših znamk in najrazličnejših modelov ● Pritikline za kopalnice: ekonomični, normalni, luksuzni in barvani tipi ● Ogledala za kopalnice različnih velikosti in oblik

Včeraj zvečer v otroškem vrtcu na Colu pri Repentabru

Razdelitev nagrad udeležencem tretjega praznika terana

Slovesnosti so se udeležili med drugimi dr. de Rinaldini, župan dr. Franzil, predsednik pokrajinske turistične ustanove odv. Terpin in številni udeleženci tekmovanja

Včeraj zvečer je bilo v otroškem vrtcu na Colu pri Repentabru nagrajevanje v okviru tretjega praznika terana in pršuta. Slovesnosti, ki jo je priredila pokrajinska turistična ustanova v sodelovanju z repentaborsko občino, so med drugimi prisostvovali predsednik deželnega sveta dr. de Rinaldini, predsednik pokrajinske turistične ustanove odv. Terpin, predsednik kmetijskega nadzorništva dr. Perco in drugi funkcionarji, kasneje pa se je udeležencem pridružil tudi tržaški župan dr. Franzil.

Po pozdravnih besedah župana repentaborske občine Mihaela Guština, ki je v kratkih besedah izrazil zadovoljstvo nad uspehom letošnjega praznika terana in poudaril težkoče, na katere je naletela komisija pri svojem delu zaradi izenačenosti kvalitete pridelka, je spregovoril predsednik turistične ustanove odv. Terpin. Odv. Terpin je poudaril, da je letošnja prireditev vsestransko uspela in izrazil željo, da bi tudi v bodoče repentaborski vinogradniki pridelovali tako dober teran. Za njim je povzel besedo še predsednik deželnega sveta dr. de Rinaldini, ki je zlasti poudaril zasluge repentaborskih vinogradnikov ter njihov trud in skrb, ki jo posvečajo leta in leta pridelovanju terana. Poudaril je, da je teran cenjen ne samo pri nas, temveč po vsem svetu in da je za to potrebno, da se naredi vse, da bi tudi v bodoče Repentabor in naš Kras slovela po tem svojem izvrstnem vinskem pridelku.

Odv. Terpin je nato pristopil k razdeljevanju nagrad. Prvo nagrado je prejel *Ivan Škabar* iz Velikega Repna 56, ki je prejel pokal predsednika deželnega sveta, zlato kolajno pokrajinske turistične ustanove, nagrado kmetijskega konzorcija, ter 15.000 lir od repentaborske občine. Ostale nagrade so prejeli:

II. Anton Škabar, Veliki Repen 32 — zlato kolajno predsednika deželnega odbora, pokal devinsko - nabrežinske občine in 10.000 lir od repentaborske občine; III. Franc Guštin, Veliki Repen 22 — zlato kolajno vladnega komisariata in 7.000 lir od repentaborske občine; IV. Anton Guštin, Col 9 — zlato kolajno pokrajinske uprave in 7.000 lir od repentaborske občine; V. Anton Guštin — Veliki Repen 71 — zlato kolajno tržaške hranilnice in 3.000 lir; VI. Milan Purič — Veliki Repen 6 — zlato kolajno ustanove za kmetijsko obnovo in 3.000 lir; VII. Emil Purič — Veliki Repen 15 — zlato kodajno ustanove za kmetijsko obnovo in 3000 lir; VIII. Karel Škabar — Veliki Repen 23 — ploščo zbornice za industrijo in kmetijstvo in 3.000 lir; IX. Silvester Škabar — Veliki Repen 20 — ploščo miljske občine in 3000 lir; X. Stanislav Raubar — Veliki Repen 2 — pečat tržaške občine in 3.000 lir; XI. Ivan Škabar — Veliki Repen 1 — pokal Združenja trgovcev in lastnikov javnih lokalov in 3.000 lir; XII. Edvard Guštin — Col 5 — srebrno kolajno tržaške hranilnice in 3.000 lir; XIII. Zofija Škabar — Veliki Repen 30 — srebrno kolajno zgoniške občine in 3.000 lir; XIV. Ivan Guštin — Veliki Repen 10 — srebrno kolajno ustanove za kmetijsko obnovo in 3.000 lir; XV. Emil Škabar — Veliki Repen 5 — srebrno kolajno ustanove za kmetijsko obnovo in 3.000 od repentaborske občine.

Vsi nagrajenci so prejeli tudi diplomo in kmetijski priročnik dar kmečke zveze v Trstu.

Nekaj besed sta nato spregovorila še ravnatelj kmetijskega inšpektorata dr. Perco in predsednik ocenjevalne komisije Galante. Oba sta priporočala repentaborskim vinogradnikom, da bi še naprej s tolikšno vnemo kot doslej gojili in pridelovali teran. Sledila je zakuska v prostorih otroškega vrtca, ki je potekala v prijetnem domačem razpoloženju.

Zaprta mestna knjižnica

Županstvo sporoča, da je mestna knjižnica zaprta od 20. julija do 20. avgusta za običajno letno revizijo in za splošno čiščenje.

Tatvine motornih vozil

Neznani tatovi so ukradli predvčerajšnjim majhen avtobus «Volkswagen», vendar so ga po nekaj urah verjetno zaradi posebnih značilnosti, ki jih je imel, in po katerih bi lahko agenti izsledili tatove, zapustili.

Tatvino je prijavil komisariatu pri Sv. Soboti 38-letni Pietro Balzan iz Ul. Flavia 14, in dejal, da so mu tatovi ukradli majhen avtobus «Volkswagen» TS-69591, ki ga je parkiral na trgu Cagni. Agenti komisariatu pri Sv. Soboti so se spravili takoj na delo in so po polurnem iskanju našli avtobus, v Ul. Sv. Sobote. Manjkala pa sta prednji sedež avtobusa s tremi sedeži in par rokavic. Agenti so takoj izročili vozilo lastniku.

Predvčerajšnjim zvečer so tatovi 31-letnemu trgovcu Silviju Spetiču iz ulica Pantaleone št. 22 ukradli ptrljažni avtomobil fordtaunus z evidenčno tablico TS-60546, ki ga je parkiral v bližini svojega stanovanja. Spetič, ki je utrpel približno miljon in štiristotisoč lir škode, je prijavil tatvino komisariatu pri Sv. Soboti.

Padec zaradi slabosti

Okoli 9. so sprejeli na nevrokirurški oddelek glavne bolnišnice 78-letno gospodinjo Giovanno Brandolin por. Clari iz Scale dell'Erica 10, ki se je pobila po nosu in opraskala po obrazu.

Brandolinijeva je izjavila, da se je včeraj okoli 7.30 ko je vstala iz postelje počutila zelo slabo in naenkrat se je zgrudila na tla. Z RK so jo odpeljali v bolnišnico, kjer bo okrevala v dobrem tednu.

POSLEDICE OSMIH LITROV VINA IN PIVA

Pijana avstrijska turista plesala po strehah avtov

Policisti so ju kljub poskusu pobega prijeli in po precejšnjem naporu ukrotili ter spravili v bolnišnico

Dva mlada Avstrijca, 23-letni Kurt Hartmann in 27-letni Joann Bauchl z Dunaja, se bosta verjetno zelo kesala, da sta prišla na počitnice v naše mesto. Agenti letečega oddelka policije so ju namreč včeraj zvečer zalotili, v popolni pijanosti in ju prijavili sodnim oblastem.

Bilo je okoli ene ure zjutraj, ko je skupina agentov dr. Cappe zasačila pri trgu Libertà omenjena mladeniča, ki sta se v popolni pijanosti hotela preizkusiti v lahki atletiki. Na strehah dveh avtomobilov in sicer Fiata 1100 TS-66478 in Fiata 1500 TS-60801 sta izvajala še kar drzne skoke in podobne vaje. Pozneje so agenti iztaknili lastnika avtomobilov in sicer za fiat 1100 Paolo Tommasi por. de Sanctis in za fiat 1500 Angela Camerinija, ki stanujeta na trgu Libertà 3.

Agenti so se jima približala in ju vljudno prosili, naj nehata. «Pogumna atleta» sta najprej nekam nihala, slednjič pa sta skočila z avtomobila in se pognala v tek. Agenti letečega oddelka pa so ju s svojim avtomobilom takoj prehitetli in brez posebnih težav potisnili v vozilo. Takoj so ju odpeljali v urade letečega oddelka, da so ju legitimirali. Toda komaj se je policijski avtomobil ustavil pred policijo, sta začela mlada avstrijska državljana zmerjati agente in jih izzival: na rokoborbo. Po kratkem, a učinkovitem matchu, sta se zopet pognala v tek po Ul. Donota. Agenti pa so ju zopet prijeli in ju odpeljali v bolnišnico, kjer so jima nudili prvo pomoč. Tako Hartmanna kot njegovega prijatelja so aretirali in ju prijavili sodnim oblastem zaradi pijanosti in odpora javnemu funkcionarju. Tujca sta dejala, da sta izpila približno osem litrov vina in piva.

Avtomobil zapeljal s ceste pri Štivanu

Na poti iz Trziča v Trst je včeraj ob 18.40 zapeljal z državne ceste nekaj pred Štivanom 39-letni Mario Pertot s Kontovela štev. 7, ki je vozil fiat 500 «giardinetta» z registracijo TS 39659. Poleg njega je sedela 25-letna Marija Danieli s Kontovela. Pertot je zavozil s ceste, potem ko je prehitel kolesarja. Zdrknil je kakih 5 metrov pod škarpo. Vozilo se je pri tem hudo poškodovalo. Pertota in Danielijevo so odpeljali v civilno bolnišnico v Tržič; šoferju so nudili prvo pomoč in ga poslali na zdravljenje domov. Danielijevo pa so pridržali na zdravljenju s prognozo okrevanja v 30 dneh, ker si je zlomila roko. Na kraj nesreče je prišla prometna policija iz Tržiča, ki je sestavila zapisnik.

POLETNI KINO «SATELLITE»

predvaja danes, dne 25. t. m. ob 20.30 uri — se ponovi prvo dejanje — barvni zabavni film

IL GRAN LUPO CHIAMA

(VELIKI VOLK KLICE)

Glavni igralec: CARY GRANT

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes, dne 25. t. m. z začetkom ob 16. uri barvni film v cinemascope

I DIAVOLI DEL PACIFICO

(VRAGI TIHEGA OCEANA)

Igrajo: Robert Wagner — Broderick Crawford — Terry Moore

Kino na Opčinah

predvaja danes, dne 25. t.m. z začetkom ob 18. uri, ob 20. uri se predstava nadaljuje na prostem, barvni film v cinemascope:

MARNIE

Igrajo: Tippi Hedren, Sean Connery, Diane Baker, Martin Gabel, Louise Latham, Bob Sweeney.

Prepovedano mladini pod 14. letom!

V PONEDELJEK, dne 26. t.m. z začetkom ob 18. uri ponovitev barvnega filma

MARNIE

KINO «IRIS» PROSEK

predvaja danes, dne 25. t. m. z začetkom ob 16. uri pustolovski barvni film v Cinemascope

Dominatore del deserto

(GOSPODAR PUŠČAVE)

Igrajo: KIRK MORRIS, HELENE CHANEL in PAUL MULLER

Novoropočenci, preden si nabavite pohištvo, oglejte si

trgovino pohištva A. RENAR

OPČINE — PROSESKA UL. 6

Nudi vam bogato izbiro kvalitetne opreme

UGODNE CENE! PRICAKUJEMO VAS OBISK!

KINO ŠKEDENJ

predvaja danes, dne 25. t.m. z začetkom ob 18.15 v dvorani, ob 20.30 se predstava nadaljuje na prostem, barvni film v cinemascope

SQUADRIGLIA 633

(Eskadra 633)

Igra GEORGE CHAKIRIS

LOTERIJA

BARI	39	57	71	33	20
CAGLIARI	10	17	50	22	14
FIRENCE	70	60	61	51	87
GENOVA	20	84	2	63	19
MILAN	40	51	85	36	3
NEAPELJ	12	83	86	18	32
PALERMO	13	26	8	38	78
RIM	23	30	81	75	88
TURIN	58	55	30	3	10
BENETKE	39	64	8	81	54

ENALOTTO

X 1 2 1 X 1 1 1 X X 2 1

MOTO PARILLA

Nadomestni deli za avtomobile Motorna kolesa in ciklomotorji

GORICA — GORIZIA

VESPE

LAMBRETE

NSU

EMPORIO AUTO - MOTO LORENZI

Vam nudi DELE in NADOMESTNE DELE za vsa motorna vozila: svečke, trikotnike, svetilke, preproge, prevleko, kroglične ležaje, AMORTIZERJE ZNAMKE RIV itd.

TRST Via S. Lazzaro, 17

IZREDNA RAZPRODAJA MOTORNIH BATOV — PISTONI VESPE IN LAMBRETE VSEH VRST.

REZERVIRAN PARKIRNI PROSTOR ZA STRANKE

ENALOTTO

Natečaj št. 30

ZMAGOVITI STOLPEC

Bari	39 X
Cagliari	10 1
Firence	70 2
Genova	20 1
Milan	40 X
Neapelj	12 1
Palermo	13 1
Rim	23 1
Turin	58 X
Benetke	39 X
Neapelj II	83 2
Rim II	30 1

*

PROVIZORIČNI dobitki za zmagovalce z

12 točkami lir 10.811.000

11 točkami lir 164.300

10 točkami lir 13.800

Dokončne kvote določi osrednja komisija

*

Ohranite odrezek, da boste imeli pravico do nagrade

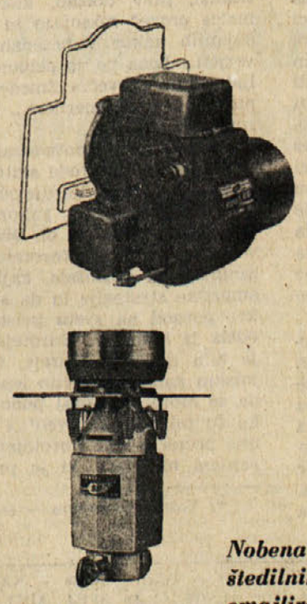

«RECORD» - IZREDNO TIHI

na kerozen, plinsko olje, tekočo nafto (1-3 Engler) gosto nafto (3-5 Engler)

(Od 8000 do 40.000 kalorij za prostornino do 600 kub.m.)

GORILCI PRIHODNOSTI

proti «smogu»

(Dvoletno jamstvo)

BB

U. BAZZANELLA, TRST, UL. F. VENEZIAN, 5

VERTIKALNI GORILCI

na lahko nafto (1-3 Engler), za težko nafto (3-5 Engler)

Nobena ovira za notranjost - Peči na stalen ogenj - Kuhinje, štedilniki, mali kotli za centralno kurjavo - Rezervoarji v emajlirani pločevini v barvah po želji z zmogljivostjo 20 l.

NAJBOLJŠI OBSTOJEČI GORILCI PO NAJNIŽJIH CENAH

Goriško-beneški dnevnik

OB VČERAJŠNJI ZAPRISEGI PO PONOVNI IZVOLITVI

Župan Jarc iz Doberdoba je na prefekturi posredoval v korist prizadetih kmetovalcev

Neurje je povzročilo občutno škodo na 125 ha zemlje, ki jo imajo Kraševci v Laškem

Doberdobski župan Andrej Jarc je včeraj dopoldne prisegel na goriški prefekturi. Včeraj je prisegel tudi župan iz Dolenj Antonio Bordon. V petek pa je prisegel števerjanski župan Stanislav Klanjšček. Župan občine Doberdob Andrej Jarc, se je včeraj pogovarjal s prefektom ter mu prikazal hude posledice, ki jih je neurje v noči od 4. na 5. julij povzročilo doberdobskim kmetovalcem. Neurje je divjalo v spodnji Furlaniji, posebno v okolici Štarancana, kjer imajo kmetovalci iz Doberdoba 366 njiv, kar znaša okoli 125 ha zemlje. Na teh njivah je nastala občutna škoda, ki je spravila v hude gospodarske težave številne kraške kmetije. Prefekt je z zanimanjem poslušal županovo poročanje ter takoj telefoniral na finančno intendanco, da ukrene vse potrebno za pomoč prizadetim.

Župan Jarc je v petek izpolnjeval obrazce občini, vsem tistim kmetovalcem, ki so prijavili svojo škodo. Občinska uprava pa je še vedno na voljo za vse tiste, ki prijave še niso izvršili.

V petek 16. julija pa so se elementi razbesneli prav nad Doberdobom. Na površini okoli 50 ha je toča uničila 60 odstotkov pridelka. Občinska uprava si prizadeva, da bo našla pravilno pot za povračilo škode prizadetim kmetovalcem.

Poletne počitnice goriških trgovin

Pokrajinska zveza trgovcev v Gorici sporoča, da bodo naslednje trgovine z jestvinami zaprte zaradi poletnih počitnic od 1. do 31. avgusta (izvzete so sobote in prazniki):

Trgovina z jestvinami Mikluš, Pevma št. 17; Attilio Brisco, Ul. Ponte del Torrione 17, trgovina s sadjem in zelenjavo Giuseppina Maras, Ul. Ponte del Torrione 19; pekarna in mlekarna Gino Bregant, Ul. Ponte del Torrione 21; jestvine Antonio Lo Presti, Ul. Torriani 2; Goriška nabavno-prodajna zadruga, Ul. Don Bosco 106; Delavska zadruga z jestvinami, Ul. Colombo 21; jestvine Giuseppe Komauli, Ul. Don Bosco 173; jestvine Bislach Felice-Pettarin, Drevored 20 septembra 71; pekarna Costantino Bertoni, Ul. Brigata Pavia 80; drogerija Guglielmo Cocolet, Ul. Br. Pavia 76; trgovina s sadjem in zelenjavo Zitteri Lina in Biagi, Ul. Br. Pavia 74; jestvine Federico Simoni, Ul. Torriani 63; jestvine Antonio Aguzzoni, Ul. Br. Pavia 27; pekarna in mlekarna Comici Ofelia in Cargnel, Ul. Br. Pavia 70; jestvine Giuseppe Glessi, Ul. Br. Pavia 78; jestvine Enrico Tommasini, Ul. Br. Casale 46; jestvine Maria Pecile, Drevored 20. septembra 15.

Novi bencinski boni

Trgovinska zbornica sporoča, da bodo 31. julija izgubili veljavo 5-litrski bencinski boni violičaste in 10-litrski boni sinje barve. Zamenjali jih bodo 5-litrski boni oranžne in 10-litrski boni zelene barve.

OBVESTILO KMEČKE ZVEZE

Sestanek v Doberdobu zaradi razlaščanja zemlje

Kmečka zveza poziva vse lastnike zemljišč v Doberdobu in Jamljah, ki so prizadeti pri gradnji naftovoda, da se čimprej zglasijo pri odbornikih Zveze v Doberdobu, da se sprejmejo sklepi v zvezi z razlastitvijo njihovih zemljišč.

Zaščitna ograja za vozila na ovinku v Ul. della Barca

Občinski delavci so včeraj dopoldne namestili na nevarnem ovinku v Ul. della Barca pločevinasto ograjo, dolgo nekaj nad 30 metrov, da bi vsaj delno preprečila avtomobilom, ki prenaglo zapeljejo v ovinek, trčenje ob zid ali električni drog z lahko predstavljivimi posledicami. Na tem ovinku je bilo namreč že precej prometnih nesreč.

POGOVOR Z «AMERIKANKO» Z OSLAVJA

«Kalifornijsko vino je kislo in močno: en kozarec je premalo - dva sta preveč»

Tudi zaradi tega se Alojziji Maraž v novi domovini stoži po Oslavju - Zelo živahno prosvetno delovanje v Clevelandu, s katerim ohranjajo svoj jezik in običaje

Meseci počitnic so, obiskov, ki jih opravljamo, in obiskov, ki smo jih deležni. Prejšnji dan smo se mudili na Oslavja, pa smo srečali «Amerikanko», pravzaprav Oslavko, ki se je po tolikih letih vrnila v svoj rojstni kraj; obiskala je sorodnike, stare znance, svojo rojstno hišo. Prišla je iz «novega sveta», iz Amerike.

«You no — je rekla Alojzija Maraž, bivajoča v Clevelandu — prišla sem k svojim. Sestro imam na Oslavju, pa še nekaj znancev na Humu». Sedli smo za mizo pri Primožičevih, pogovor s sobesednico ki se je 1913. leta preselila v Ameriko, je stekel v lepi slovenščini; imela je štajerski priizvok. Pozneje smo izvedeli, da je Maraževa poročena s Štajercem.

«Ljudi mojih let je malo več. Pomrli so že, vendar me na vse te kraje spominjajo lepi vinogradi, pokrajina, ki je nisem nikoli pozabila. Spomin na Oslavje sem ponesla s seboj v novo domovino ter ni nikoli obledel. Kolikokrat se mi je tožilo po njih, ko sem 1913 leta odšla z možem čez ocean. No ja, tista vojna leta mi je bilo sicer lepše, da sem bila tam, kot da bi se morala klatiti po Piemontu, toda domotožje po rojstnem kraju mi je ostalo.»

Pravila nam je, da so se cel mesec z ladjo vozili preko velike luže. In kaj niso vsega doživeli.

«Ya no, sedaj pa smo potrebovali sedem ur, da smo jo preleteli. Ko so prvič z letalom preleteli Atlantik, se nam je zdelo v začetku, da je to prava čudež, sedaj pa se vozarimo čezenj za zabavo.»

Gospa Alojzija Maraž se ni mogla prehvaliti, kako so se Oslavje spreminjale v času njene odsotnosti. Pred vojno vinogradi niso bili tako lepo urejeni, pa tudo hiše so bile «bolj po starem». Ko se je 1930. leta prvič vrnila domov, je našla hude sledove vojnega razdejanja.

«Zelo žalostno je bilo takrat, pa še nesreča s fašizmom. No, poslej pa ste napravili velik, korak naprej. Lepi vinogradi in dobro vino. Ko bi ga imeli pri nas! Kalifornijsko je kislo in močno: en kozarec je premalo, dva preveč. Z briškim vinom pa je mogoče vedno poiskati pravo mero.»

Nismo se mogli ogniti vprašanju, kak živijo izseljenci v Clevelandu. Povedala je, da imajo kakšnih pet perskih zborov in okoli 100 «hall» — dvoran, kjer imajo svoje prireditve. Naši izseljenci so ponesli s seboj živo slovensko besedo, ki jo tudi sedaj skrbno gojijo v najrazličnejših oblikah.

Prihodnji teden bo g. Alojzija Maraž odletela v Cleveland. Z njo se bo vrnilo iz Slovenije nekaj desetin izseljencev, ki so dva meseca preživeli svoj dopust v stari domovini. Imenujemo ga «dopust», ker je postala ta beseda konvencionalni izraz za počitek, rekreacijo. V resnici pa je bil njen obisk veliko več: videla je svojce, videla svojo rojstno hišo, ki jo spominja na njeno mladost in nepozabna doživetja, ki jih razburkano življenje v novem svetu ni izbrisalo.

Vozni red vlakov

V nedeljo 30. maja je stopil v veljavo novi vozni red vlakov, ki je za Gorico naslednji:

ODHODI

PROTI TRSTU: 0.19 (A), 5.41 (A), 6.42 (A), 7.39 (D), 8.07 (A), 8.31 (D), 11.07 (A), 14.02 (A), 16.31 (A), 18.14 (DD), 18.42 (A), 20.04 (A), 21.37 (A), 21.59 (D), 23.04 (DD*).

PROTI VIDMU: 4.28 (A), 6.25 (A), 6.57 (D), 7.26 (A), 8.06 (D), 10.52 (A), 13.00 (D), 13.43 (A), 15.36 (A), 16.16 (DD**), 17.42 (A), 19.01 (A), 20.03 (D), 21.01 (A), 21.36 (D), 23.03 (A).

V NOVO GORICO: 8.55 (A), 14.07 (A), 20.15 (A).

PRIHODI

IZ TRSTA: 4.27 (A), 6.22 (A), 6.55 (D), 7.24 (A), 8.05 (D), 10.49 (A), 12.59 (D), 13.38 (A), 14.15 (DD**), 15.34 (A), 17.39 (A), 18.56 (A), 20.01 (D), 20.57 (A), 21.35 (D), 23.02 (A).

IZ VIDMA: 0.18 (A), 5.36 (A), 6.39 (A), 7.37 (D), 8.02 (A), 8.29 (D), 11.05 (A), 13.59 (A), 16.28 (A), 18.12 (DD), 18.38 (A), 20.00 (A), 21.34 (A), 21.57 (D), 23.01 (DD*).

IZ NOVE GORICE: 10.03 (A), 15.23 (A), 21.28 (A).

A — Potniški vlak; D brzovlak; DD — ekspresni vlak.

* Vozi ob sobotah od 20. junija do 13. septembra 1965.

** Vozi ob nedeljah od 30. junija do 13. septembra 1965.

VČERAJŠNJE NESREČE V GORICI

Skušal je posredovati v sporu pa jo je izkupil: zlomila sta mu nogo

Prepir se je vnel na Tržaški cesti - Trčenje v Ul. Sv. Mihaela

Na Tržaški cesti, nasproti bara Italija, sta se v noči od petka na soboto sprla dva moška. Mario Spanghero, 43, s Svetogorske ceste 133 (kazermete), ki je po poklicu dninar, je šel po naključju mimo. Ker je sodil, da bi napravil dobro delo, če bi ju pomiril, se je vmešal v prepir. S tem pa je še bolj razvnel duha obeh moških. Eden izmed njiju ga je tako brcnil n nogo, da so ga morali z rešilnim avtomobilom Zelenega križa odpeljati v civilno bolnišnico, kjer so ga pridržali na zdravljenju zaradi zloma desne noge.

Na delu v livarni SAFOG se je ob 9.45 ponesrečil 40-letni Angelo Adragna iz Ul. Lunga 54. Na desno nogo mu je padel kovinski predmet ter mu ranil kite in mišice na desni nogi. V bolnišnici so ga pridržali na zdravljenju; okreval bo v 15 dneh.

Na začetku Ul. sv. Mihaela, kjer je športna dvorana, se je včeraj dopoldne pripetila lažja prometna nesreča. Avtomobil giulietta z registracijo ASTI 41591, ki jo je vozil 51-letni Giuseppe Ravaccia iz Gorice, Ul. della Barca 20 je sledil fiatu 600 z registracijo TS 39767, ki ga je vozila Lidija Fercovich, por. Sorizogni iz Devina, Cave Romane 29. Obe vozili sta se peljali iz mesta proti Štandrežu. Pred karoserijsko delavnico je avtomobilistka prižgala smernik in zavila na levo. Ravaccia je zavijanje prekasno opazil ter se zaletel v zadnji fiatov del. Na obeh vozilih je nastala malenkostna škoda. Potniki se niso poškodovali. Na kraj nesreče je prišla prometna policija.

Zabavni večeri v Doberdobu in Štandrežu

Včeraj se je v Doberdobu začel praznik Dela in Unità. Prireditev se bo nadaljevala še danes in jutri.

V Štandrežu so v teku prireditve ob 15. letnici ustanovitve Juventine, štandrežke nogometne ekipe. Zabava bo še danes in jutri zvečer.

Lepo vreme je na obe prireditvi že prvi dan privabilo zelo veliko število občinstva.

Razstava fotografij furlanskih gradov

Jutri ob 18. uri bodo v razstavnin prostorih Pro Loco v goriški pasaži odprli razstavo fotografij zgodovinskih furlanskih gradov. Natečaj za izdelavo fotografij je razpisal Lions Club iz Vidma.

PROSVETNO DRUŠTVO «BRIŠKI GRIČ» — ŠTEVERJAN

Veliko ljudsko slavje

s plesom na prostem na DVORU

v SOBOTO 31. julija,
v NEDELJO 1. avgusta
in v PONEDELJEK 2. avgusta

Ansambel ameriških rojakov iz Pittsburgha

TAMBURICA

bo nastopal v NEDELJO, 1. avgusta ob 18. uri.

Za ples bo v soboto in nedeljo igral TROPICAL v nedeljo pa bo igrala TAMBURICA

NA VOLJO BO DOVOLJ SPECIALITET!

Včeraj-danes

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Od 18. do 24. julija se je v goriški občini rodilo 25 otrok, umrlo je 15 oseb, bila je ena poroka in 9 oklicev:

ROJSTVA: Paola Princi, Manuela Mazzuchin, Alessandra Martissa, Luciano Viatori, Stefano Peressin, Giovanni Pozzebon, Giuseppina Venuto, Massimo Bertolini, Michela De Bernardi, Daniele Rusin, Enrico Vinzi, Silvia Plocher, Luisella Marseu, Fabrizio Faggioli, Anna Viviani, Nerina Visintin, Rosita Ballaben, Cristina Lavarian, Claudia Persoglia, Fulvio Pomo, Tullio Cabrini, Fabrizio Montanari, Manuela Zamo, Daniela Farrarini, Roberto Cerni.

SMRTI: upokojenec 82-letni Giuseppe Caravaglio, gospodinja 78-letna Lucia Brisco, gospodinja 62-letna Maria Zandomeni, vd. Venier, gospodinja 66-letna Maria Kovacic, vd. Coceani, upokojenec 74-letni Angelo Miani, upokojenec 61-letni Luigi Demonte, posestnik 58-letni Umberto Roddaro, en dan stara Manuela Mazzuchin, upokojenka 68-letna Caterina Kodermac, por. Ussai, gospodinja 51-letna Amedea Gruden, por. Cusulin, upokojenec 79-letni Matteo Marussi, upokojenka 73-letna Maria Bajt, por. De Ferri, gospodinja 51-letna Solidea Maranzana, por. Passoni, upokojenka 74-letna Maria Colja, vd. Jarc, 75-letni Giuseppe Persi.

POROKE: profesor Livio Verni in uradnica Anna Maria Tozzato.

OKLICI: šofer Ilario Zava in gospodinja Wilhelmine Fietz, železničar Costantino Beltrame in tajnica Gianna Turcutto, študent Luigi Stanic in profesorica Bianca Maria Mosetti, tekstilni delavec Quintilio Frizi in tekstilka Anna Maria Morsan, karabinjer Angelo Casagrande in delavka Giovanna Mirella Zoretto, uradnik Lucio Anceschi in uradnica Eliana Peretti, finančni podoficir Benito Del Medico in gospodinja Severina Fulacorda, prodajalec Sergio Paulin in tekstilka Vera Visintin, tapetnik Bruno Zucchiatti in gospodinja Gigliola Gerin.

Kino

v Gorici

KINO VERDI. 15.00: «Scappamento aperto», J. P. Belmondo in J. Seberg. Barvni kinemaskopski film, mladini izpod 14. leta vstop prepovedan.

MODERNISSIMO. 14.00: «Non si può continuare ad uccidere», Glenn Ford in William Holden; ameriški barvni film, zadnja predstava ob 22.30.

VITTORIA. 15.30: «La morte nera», J. Turner in H. Sears. Angleški barvni film, mladini pod 14. letom vstop prepovedan.

CENTRALE. 15.00: «Il sentiero dell'oro». R. Calhoun in S. Solar. Ameriški barvni kinemaskopski film.

v Tržiču

NAZIONALE: «Il ribelle di Giava», Fred Mc Murray; barvni film.

AZZURRO: «Per chi suona la campana», Ingrid Bergman in Gary Cooper; barvni kinemaskopski film.

EXCELSIOR: «Capitan Newmann», Gregory Peck in Tony Curtis; barvni film.

PRINCIPE: «Il corsaro dell'Isola Verde», Burt Lancaster; barvni film.

DEŽURNA LEKARNA

Danes ves dan in ponoči je odprta v Gorici lekarna SORANZO, Korzo Verdi št. 57, tel. 28-79.

DEŽURNA CVETLIČARNA

Danes je v Gorici odprta cvetličarna MICHELI FERDINANDO, Ul. XXIV Maggio št. 22, tel. 23-39.

TEMPERATURA VČERAJ

Včeraj smo imeli v Gorici najvišjo temperaturo 28,9 stopinje ob 14.15, najnižjo 15,9 stopinje ob 4 zjutraj; povprečne dnevne vlage je bilo 70 odstotkov.

Zoppas

PRALNI STROJI, avtomatični in superavtomatični — HLADILNIKI — STEDILNIKI NA VSA GORIVA —

Ekskluzivno zastopstvo in zaloga

O. KRAINER & C.

GORICA — Ul. Rastello 41 tel. 2039

Po želji pošiljamo na dom v vse kraje Jugoslavije

Izredno ugodni plačilni pogoji

NAJNIŽJE CENE

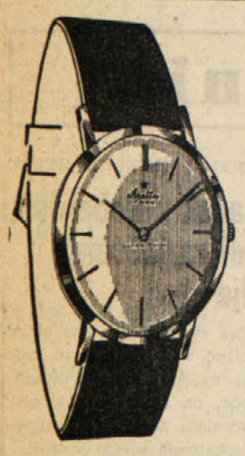

☆

ARETTA

ULTRA THIN

med elegantnimi in preciznimi urami je najceneiša znamka

Generalno zastopstvo «LA CLESSIDRA»
Trst - Piazza S. Antonio Nuovo N. 4-I. nadstropje

IMPORT Prodaja na veliko in drobno
EXPORT Velika izbira zlatnine po tovarniških cenah! Izreden popust — Garancija —

NOVA TRGOVSKA HIŠA VELEBLAGOVNICE

nama

v LJUBLJANI, na Titovi cesti (nasproti pošte)

Šest prodajnih etaž
10.000 artiklov za dom — družino — gospodinjstvo — šport — letovanje itd.

V II. nadstropju velika izbira
USNJENE KONFEKCIJE: plašči — kostumi — suknjiči — jopice itd.

V pritličju
USNJENA GALANTERIJA: torbice — kovčki — potovalke — denarnice — rokavice — pasovi itd.
Obiščite tudi naši poslovalnici
TROMOSTOVJE — Wolfova ulica št. 6
ELITA — Čopova ulica št. 7

20% popusta pri nakupu s tujo valuto

MEBLO
trgovina s pohištvom na drobno

NOVA GORICA — KIDRIČEVA ULICA 18

PROIZVAJAMO VSE VRSTE POHIŠTVA ZA IZVOZ V NEMČIJO, FRANCIJO, ITALIJO IN DRUGE DRŽAVE.
NUDIMO: spalne sobe, dnevne sobe, omare za garderobo divane, naslanjače in znane žimnice na vzmeti «JOGI» več tipov.
IZKORISTITE 20% POPUST PRI VSAKEM NAKUPU V TUJI VALUTI ● PREVOZNI IN CARINSKI STROŠKI SO V BREME KUPCA PO PREDPISIH NJEGOVE DRŽAVE ● SPEDICIJSKE OPERACIJE IZVRŠIMO SAMI ● KUPCEM IZ OBMEJNEGA PASU JAMČIMO DOSTAVO NA DOM IN MONTAŽO.
Ob nakupu pri nas boste prihranili, ker so naše cene ZNATNO NIŽJE KOT INOZEMSKE.

«UNIVERSALTECNICA»

RADIO — TELEVIZORJI — AVTOMATIČNI IN SUPERAVTOMATIČNI PRALNI STROJI — HLADILNIKI — ELEKTROGOSPODINJSKI PREDMETI CANDY — REX — CGE

Izredne cene za izvoz — Dostavljamo na dom brez posebnih stroškov v vse predele v Jugoslaviji

UNIVERSALTECNICA Trieste — Trst
Corso Garibaldi št. 4, tel. 41243 in Trg Goldoni št. 1

ELETTROMARKET
di Valerio Spetti

PRALNI STROJI — HLADILNIKI — STEDILNIKI NA PLIN IN ELEKTRIKO
svetovno znanih znamk
REX, CANDY, CASTOR, HOOVER
ELEKTRO GOSPODINJSKI PREDMETI — TELEVIZORJI — LESTENCI — KRISTALNA IN PORCELANASTA POSODA —
TRIESTE — TRST, Strada Vecchia dell'Istria 2
Tel. 812238 (Na trgu pri Sv. Ani)

PIVO
«UNION» Export

ZASTOPNIK ZA TRST IN OKOLICO:
TVRDKA FINDERLE — TRST, UL. GIULIANI 1 - TEL. 50-407

●
Oglasujte v PRIMORSKEM DNEVNIKU
●

Hotel «TRIGLAV»
KOPER — TELEFON štev. 16

Prvorazredna restavracija, udobne sobe, terasa, zimski vrt, nočni bar s programom.
Priporočamo svoje obrate «GIUSTERNO» z olimpijskim bazenom ter restavracijo «RIŽANA» s specialitetami, postrvmi in rečnimi raki.

Obiščite slovito
RESTAVRACIJO
BELVEDERE
nad IZOLO
MEDNARODNA IN DOMAČA KUHINJA IN IZBRANE PIJAČE — DNEVNO ZABAVNA IN PLESNA GLASBA

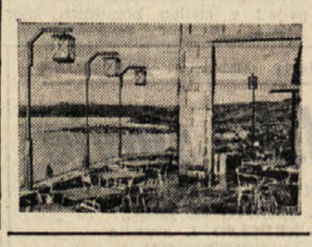

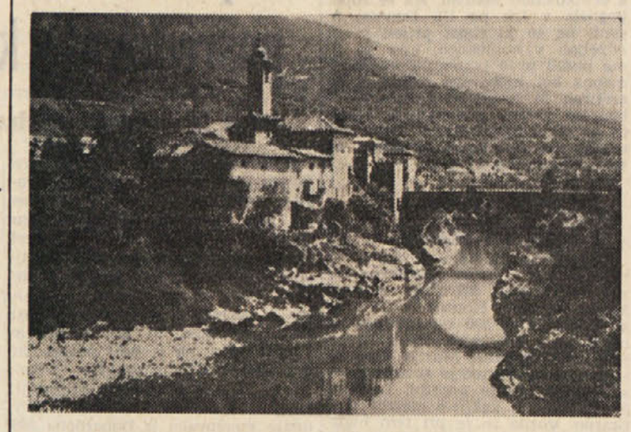

«GORIŠKA S SVOJIMI LEPOTAMI VAS VABI»

Oglejte si najlepše podzemsko čudo na svetu
«POSTOJNSKO JAMO»
OBISKI VSAK DAN OB 8,30, 10,30, 13,30, 16. in 18. uri.
Izredni obiski po dogovoru z upravo.
Obiščite tudi ŠKOCJANSKE JAME PRI DIVAČI
Obiski ob 10. in 15. uri vsak dan.

PARK HOTEL
BLED
TELEFONI 284 — 338
● 200 LEŽIŠČ ● RESTAVRACIJA ● KAVARNA ● NOČNI BAR ● HOTEL ODPRT CELO LETO
V sestavi PARK HOTELA je tudi SPORTHOTEL NA POKLJUKI in IZLETNIŠKI DOM V RIBNEM.
VSI OBRATI POSLUJEJO CELOLETNO

RESTAVRACIJA S PRENOČIŠČI **«SOČA»** KANAL — TEL. 8

HOTEL LEV LJUBLJANA
VOŠNJAKOVA 1
TELEF. 310555
Telegram LEVHOTEL
Telex JUGOSLAVIJA
KATEGORIJA «A»
Sodobno opremljene sobe - Apartmaji - Restavracije - Restavracijske terase - Slaščičarna - Dancing kavarna - Zabavni program - Aperitiv bar - Razgledna terasa - Terasa za sončenje Banketne in konferenčne dvorane - Čitalnica - Frizerski salon - Menjalnica - Informacijska služba - Taksi služba - Podzemeljske garaže - Lasten parkirni prostor - Pristajališče za helikopterje - Boksi za pse - Hladilnica za divjačino.

Avtopromet Gorica

NOVA GORICA — Tel. 21044 opravlja kvalitetne, hitre in varne prevoze potnikov in tovora doma in v inozemstvu.
TURISTIČNI URADI V: Novi Gorici, Tolminu, Bovcu, Ajdovščini, Postojni in Sežani vam nudijo vse potrebne informacije in vam hitro in solidno organizirajo izlete po Jugoslaviji in inozemstvu ter nudijo vse ostale turistične usluge.

Hotel JELOVICA - Bled
«A» KAT.
NOVOZGRAJENI HOTEL Z VSEM SODOBNIM KONFORTOM
MEDNARODNA KUHINJA IN DOMAČE SPECIALITETE

«Hotel Mantova» Vrhnika in restavracija Močilnik
Vas lepo in poceni postrežeta

HOTEL SLON LJUBLJANA
SLON LJUBLJANA

HOTEL Z MODERNIM KONFORTOM ● PRIZNANA MEDNARODNA IN NARODNA RESTAVRACIJA ● NOČNI BAR Z MEDNARODNIM ARTISTIČNIM PROGRAMOM ● KAVARNA ● SLAŠČIČARNA ● KLUBSKI IN BANKETNI PROSTORI

ALP HOTEL
HOTEL KANIN
HOTEL GOLOBAR
BOVEC
nudijo vse hotelske usluge.
Priznana domača in inozemska kuhinja.
Telef. 21 in 51
Priporočamo tudi obisk hotela «Planinski orel» v Trenti in gostišče v Soči in Logu pod Mangrtom

ZDRAVILIŠČE ROGAŠKA SLATINA
ZDRAVI BOLEZNI PREBAVIL ŽE PREKO 300 LET.
Vse informacije v zvezi zdravljenja dobite v zdraviliško gostinskem podjetju, Zdravilišču ali pri Turističnem društvu Rogaška Slatina.

Hotel BELLEVUE
LJUBLJANA — TEL. 313133
priporoča cenjenim gostom domačo in mednarodno kuhinjo. Terasa — Vrt. — S terase lep razgled na Ljubljano.

PARK HOTEL GORICA
■ NOVA GORICA - TELEFON 21442, 21462
s svojimi obrati restavracijo, kavarno - Prvorazredna kuhinja
Ples vsak večer razen ponedeljka
in KOLODVORSKA RESTAVRACIJA telefon 21010
gostilna ZVEZDA telefon 21239
ter gostilna PRI HRASTU

HOTEL «ZVEZDA» KOBARID
s sobami z eno in dvema posteljama, tekoča mrzla in topla voda, centralna kurjava — skupaj 54 ležišč. Streže s prvovrstnimi vini; specialitete; soška postrv in divjačina. V pet km oddaljenem Livku so prvovrstna smučišča, v Nadiži pa lepe kopeli. Cenjenim gostom se priporoča za obisk.

Restavracija «ŠEMPETER»
Šempeter pri Novi Gorici tel. 21458
Vedno dobro pripravljene domače jedi in druge specialitete, pristna vina in druge pijače.
V moderno preurejeni restavraciji vam bo prijetno.
Vsako nedeljo ples!

TURISTI IZKORISTITE NOVO MOŽNOST POTOVANJA SKOZI PREDOR PODBRDO — BOHINJSKA BISTRICA — BOHINJ
Dnevno prevoz avtomobilov in avtobusov IZ PODBRDA ob: 4,20 — 8,59 — 12,28 — 16,11 — 20,38
IZ BOHINJSKE BISTRICE ob: 7,05 — 9,10 — 11,51 — 15,07 — 19,05 — 23,11
PRIJAVA VOZIL NAJMANJ 2 URI PRED ODHODOM VLAKOV OSEBNO ALI TELEFONSKO
Postaja Bohinjska Bistrica tel. 76122
Postaja Podbrdo tel. 9

TURISTI, IZLETNIKI, OBIŠČITE GORNJE POSOČJE!

SPLOŠNA PLOVBA PIRAN
vzdržuje s svojimi tovorno-potniškimi ladjami:
redno linijo okoli sveta - redno linijo z Južno Ameriko - redno linijo z zahodno Afriko ter nudi prevoze po vsem svetu z modernimi transportnimi ladjami od 8.000 do 18.000 ton nosilnosti.
Za vse informacije se obrnite na upravo podjetja:
«SPLOŠNA PLOVBA», Piran Župančičeva ul. 24 in na naše agente po vsem svetu.
Telexi: 035-22, 035-23
Telegrami: Plovba Piran
Telefoni: 73-470 do 73-477

BLED vabi
Hoteli ob jezeru, obnovljeni blejski grad z restavracijo, festivali, dnevna glasba in ples, pravljične izletniške točke in druga razvedrila ter čolnarjenje po jezeru

GOSTINSKO PODJETJE **«SIDRO»** Piran, tel. 73-313
priporoča ODLIČNE SPECIALITETE IN IZBRANE PIJAČE V VSEH SVOJIH OBRATIH.
Nočni bar «TRI PAPIGE» v Piranu z mednarodnim artističnim programom. Odprt je vsak dan razen srede.

HOTEL GALEB	tel. 21605	KOPER
RESTAVRACIJA «RIBA»	» 21182	
KAVARNA «LOŽA»	» 21198	
RESTAVRACIJA «TAVERNA»	» 21322	

Priporočajo svoje gostinske usluge - Cene zmerne

ILJA ERENBURG

Odjuga

3. *(roman)*

Vedel je, da ga samo delo rešuje in, ko je prižgal vžigalico na temnem stopnišču, je radostno pomislil: zdaj se bom vsedel za Branjinov projekt. Razpoložil je po mizi načrte in proračune. Zakaj tako močno kurijo, da se niti dihati ne da? Odprl je okence in v sobo so se vsule snežinke. Verjetno, gripo imam. Morda pa je to tudi kaka bedastoča. Treba je delati.

Po navadi je med delom sedel nepremično in tako je lahko presedel polovico noči. Zdaj pa je tudi načrte vrgel preko stolovega naslonjala, prestavljal svetilko ali pepelnik in se sprehajal po sobi. Velikanska in nekakšna tuja senca je vznemirjeno begala po beli steni.

Brajnim ima prav. Veliko je odvisno od varjenja, najvažnejše pa je krivljenje. Zjutraj se bom pogovoril z Žuravljevim. Zdaj pijeta čaj in Lena mu pripoveduje: «Korotejev se je obnašal kot uradniček». Smeje se, Žuravljov pa me jemlje v zaščito: «Romani niso njegovo področje, zato pa ne dela slabo in to je najvažnejše». Popolnoma pravilno, Ivan Vasiljevič, to je najvažnejše! Kakar se Lena smeje, postajajo njene oči vse temnejše. Včasih pa se smeje, a oči so ji žalostne. Nesmisel! Treba je govoriti z Žuravljevim o reduktorju...

Ob petih zjutraj je z zadovoljstvom rekel samemu sebi: S popravki lahko priporočimo Brajnimov projekt... Spati se ne splača več in v kratkem bo treba v tovarno. Toda ne spati je težko: Spet prihajajo bedarije v glavo. Lahko pa bi predložil vse popravke k Brajninivem projektu kot dopolnilne zapiske. Tako bo lažje pregovoriti Žuravljeva. Da, in tudi čas hiti...

Še vedno je metlo in metlo. Toda temne ceste so oživele: Ljudje so hiteli na delo. Še je bila tu svetla luč in tiste bele ptice, samo zaljubljencev ni bilo več.

«Kako čudovit film! Vso noč nisem spala...»

«Če boš ti rekel Jegorovu, te bo odpustil, toda dajati dnevno poročilo je neumnost...»

«Nametali so nam slanikov — ljudstvo pa se ne more pretolči...»

Toda Korotejev je razmišljal: Do kam te pripelje silovita neumnost! Ne moreš skoz. Morda sploh ne moreš skoz, tega ne vem. Bral sem o tem, kako pa je v resnici izgleda, da je doživeti. Nepričakovano se je nasmehnil: To je strašno neumno, toda, kot se vse zdi, sem srečen človek...!

2.

Po vrnitvi z literarne diskusije je Lena pogrnila mizo, prinesla iz kuhinje čajnik in hladne kotlete ter pri tem nekaj brbljala. Žuravljev je tako mimogrede opazil, da ni povsem takšna kakor običajno. Povprašal bi jo, kaj je z njo in seveda bi se zmedla. Zato je samo pripomnil: «Spet si dala nekaj dvojk in se zato razburjaš?» Z olajšanjem mu je odvrnila: «Da.»

Ivan Vasiljevič je vzel časnik (zjutraj ga namreč ni utegnil prebrati). Jedel je in bral, včasih pogledal ženo in govoril: «Nikiforova so po pravici odgnali», «kar se tiče kompresorjev, o tem ni dvoma.» Lena se je takoj strinjala.

Zelo dobro, da bere: tako lahko vsaj malo pomisli. Vendar je šele sedaj spoznala, kaj nepopravljivega se je zgodilo. Obupno je živeti tako sama!...

V študentskih letih je imela Lena mnogo prijateljic, toda v tovarni je včasih tako žalostno: ni človeka, s katerim bi se pogovorila. Zdaj jo je vleklo k ljudem, izkušenim v življenjskih težavah in norčevala se je iz sebe: učiteljica sem, a v vsem hočem biti še učenka. Še lani je učil na šoli eden najbolj znamenitih ljudi tega mesta — Andrej Ivanovič Puhov. Vsi so ga spoštovali: bil je star boljševik, udeleženec državljanske vojne in talentirani pedagog. In Lena ga je imela za svojega rešitelja. Saj je bila že v začetku vsa zbegana, otroci so se šalili med poukom, niso je poslušali in zato je ponoči jokala. Andrej Ivanovič ji je pomagal pri življanju v delo in ji odkril najvažnejše: učenec je kakor odrasel človek, niti eden ni podoben drugemu, treba ga je razumeti in si zaslužiti njegovo zaupanje. Z njo se je pogovarjal kakor z lastno hčerjo. Dneva ni mogla preživeti, ne da bi slišala vsaj nekaj besed Andreja Ivanoviča. Toda minulo zimo je Puhov nevarno zbolel in zdravniki so ugotovili, da ima angino pectoris ter so mu prepovedali delati. Zares se je sedaj Andrej Ivanovič bolje počutil, včasih je zašel celo v šolo, kajti vleklo ga je tja, toda Lena se ga ni upala vznemirjati s svojimi dvomi, da bi ščitila samo sebe: treba je živeti po lastnem preudarku, kajti njej je skoraj trideset let. Ni več dekle... A vse je tako težko, če se nimaš s kom posvetovati.

Včasih se je Lena zatekla k zdravnici Veri Grigorijevni Serer. Spoznali sta se pred letom dni. Lena ni nikoli pozabila onega večera: takrat je prvič spoznala, da ji je mož tuj. To je bilo tako strašno, da je vso noč prejokala. Vera Grigorijevna je bila Leni všeč, toda redko sta se srečavali — Serer je imela dela čez glavo. Zdela pa se ji je tudi nekam vase zaprta. Morda zato, ker je tako sama? Nekoč je dejala Leni: «Drugič nikdar ničesar ne dobiš» — kajti v vojni je izgubila moža. Leni je bilo nerodno nadlegovati Vero Grigorijevno: saj ima sama dovolj svojega gorja.

S Korotejevim se je Lena kar tako in naenkrat spoprijateljila. Veliko ji je pripovedoval o vojni, o Nemčiji, o tovariših in vsi ljudje v njegovih pripovedavanjih so oživeli in Leni se je zdelo, da jih tudi ona sama dobro pozna. Prepirala sta se o knjigah: Lena je pripovedovala, zakaj ne veruje v srečo Voropajeva, Korotejev pa je dokazoval, da je to resnica. Njemu se je dopadel Listopad, njej pa se je zdel plitek. Za Grossmanov*) roman je Korotejev dejal: «Vojno je pokazal v vsej resnici, prav takšno, kakršna je bila. Toda njegovi junaki malce preveč razsojajo in bi bilo bolje, če bi več pokazali v dejanjih kakor v besedah in jim zato marsikdaj ne moreš verjeti.» Lena pa je pripomnila: «Ali mar tudi vi ne razpravljate malo preveč?» Zmedel se je in zamrmral: «Nikar me ne merite z istim merilom... In kakor kaže, ste že siti razgovorov z menoj...»

Nikoli ni pripovedoval Leni niti o Nataši, niti o svoji zgodnji mladosti, toda slutila je, da pač ni tak «srečnež», kakor se je zdel Ivanu Vasiljeviču. V Korotejevu je cenila tako njegovo duhovno moč, kakor tudi prikrito in globoko duševno valovanje: zanjo je bil živ človek. Ko so zaključili premirje v Koreji, je imel Korotejev o tem predavanje. Lena ga je z zanimanjem poslušala, kajti v njem je lepo prikazal propad ameriške strategije in da se morajo končno agresorji zamisliti, ker povsod na svetu pristaši miru dvigajo glave. Skupaj sta odšla iz kluba in Korotejev ji je dejal: «Pri nas v inštitutu je bilo dekle iz Koreje. Drobceno, kakor otrok. Vse te dni mislim nanjo. Čudovito lepo se je znala smehljati... Res čudno, da se more tudi zdaj ponovno smehljati — posebno še potem, ko so tolikanj preživeli!...» Lena je pomislila, da morda samo ona pozna celega Korotejeva — tistega, ki je nastopil s predavanjem in onega, ki je pripovedoval o mali korejski deklici.

*) Vasilij Grossman — sodobni sovjetski pisatelj (op. prev.)

(Se nadaljuje)

UREDNIŠTVO: TRST — UL. MONTECCHI 6, II TELEFON 93-808 in 94-638 — Poštni predal 559 — PODRUŽNICA: GORICA: Ulica Silvio Pellico 1-II, Telefon 33-82 — UPRAVA: TRST — UL. SV FRANČIŠKA št. 20 — Telefon 37-338 — NAROČNINA: mesečna 800 lir — Vnaprej četrtletna 2.250 lir, polletna 4.400 lir, celoletna 7.700 lir — SFRJ: v tednu 30 din, mesečno 600 din — Nedeljska: posamezna 50 din, 2.400 din za leto 1965 — Poštni tekoči račun Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za SFRJ ADIT DZS Ljubljana, Stari trg 3/I., telefon 22-207, tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani 600-14-603-86 — OGLASI: Cene oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 150, finančno upravni 250, osmrtnice 150 lir — Mali oglasi 40 lir beseda — Oglasi tržaške in goriške pokrajine se naročajo pri upravi — Iz vseh drugih pokrajin Italije pri «Società Pubblicità Italiana» — Odgovorni urednik: STANISLAV RENKO — Izdaja in tiska Založništvo tržaškega tiska, Trst